

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YOKSULLUK ve KENT YOKSULLUĞU: YALOVA İLİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Havva KOCATEPE

**Enstitü Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Politika**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet KARAKAŞ

HAZİRAN 2011

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**YOKSULLUK ve KENT YOKSULLUĞU: YALOVA İLİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Havva KOCATEPE

**Enstitü Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Politika**

Bu tez 15/06/2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

HAVVA KOCATEPE

15.06.2011

ÖNSÖZ

Bu çalışma, yoksulluğu ve özellikle kentlerde yaşayan yoksulları, kendi bakış açılarıyla değerlendirmelerine izin vermek istemektedir. Yoksulların penceresinden yoksulluk fikriyle yola çıkılan çalışmada Yalova kentindeki kent yoksulları örnek olarak incelenmiştir.

Öncelikle yoksullukla ilgili kısa bir teorik çerçeve çizilip, Dünya’da ve Türkiye’deki yoksullara değinilmiş ve hemen ardından anket sonuçları değerlendirilmiştir.

Bu süreçte benden hiçbir desteğini esirgemeyen çok değerli danışman hocam Doç. Dr. Mehmet KARAKAŞ’ a,

Tezime katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Muharrem ES ve Yrd. Doç. Dr. Eyüp ZENGİN’ e,

Çok değerli bölüm başkanım Doç. Dr. Tuncay GÜLOĞLU’ na ve değerli bölüm hocalarıma,

Sevgisini ve desteğini benden esirgemeyen ve her an yanı başımda varlığını hissettiğim çok sevgili aileme,

Çalışmam boyunca bana yardımcı olan sevgili kardeşim Hüseyin BAŞARICI’ ya,

Son olarak anket çalışmalarımnda benden desteğini esirgemeyen TEGV gönüllülerine

SONSUZ TEŞEKKÜR EDERİM

HAVVA KOCATEPE

15.06.2011

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
GİRİŞ	1
Araştırmanın Önemi	2
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Yöntemi	4
Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	5
Araştırmadaki Verilerin Toplanması ve Yorumlanması	6
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
1.1 Yoksulluk Tanımları	7
1.2 Yoksulluk Türleri	9
1.2.1 Mutlak Yoksulluk	10
1.2.2 Görelî Yoksulluk	12
1.2.3 Objektif Yoksulluk – Subjektif Yoksulluk	15
1.2.4 Gelir Yoksulluğu – İnsani Yoksulluk	18
1.2.5 Kırsal Yoksulluk – Kentsel Yoksulluk	21
1.2.6 Kronik ve Geçici Yoksulluk	25
1.2.7 Diğer Yoksulluk Tanımları	27
1.3 Yoksulluğun Sebep Olduğu Hususlar	30
1.3.1 Güçsüzlük ve Sesini Duyuramama	30
1.3.2 Zayıflık ve Korunmasızlık	31
1.3.3 Sosyal Dışlanma	32
1.4 Yoksulluğun Temel Belirleyicileri.....	33
1.5 Yoksulluk Sınırı	35

BÖLÜM 2: DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE YOKSULLUK	37
2.1 Dünya'da Yoksulluk	37
2.1.1 Dünya Bankası.....	39
2.1.2 Birleşmiş Milletler	40
2.1.3 1980 Sonrası Dünya'da Yoksulluk	41
2.1.4 Dünya'da Kentsel Yoksulluk.....	48
2.2 Türkiye'de Yoksulluk	53
BÖLÜM 3: YALOVA İLİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ VE ANKET ÇALIŞMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ	68
3.1 Yalova İli.....	68
3.1.1 Coğrafi Konumu	68
3.1.2 Tarihçesi	69
3.1.3 Ekonomik Yapısı	71
3.1.4 Alt Yapısı.....	74
3.1.5 Nüfus Yapısı	74
3.1.6 İşsizlik ve İstihdam Yapısı.....	77
3.1.7 Sağlık Açısından Durumu.....	77
3.1.8 Eğitim Açısından Durumu.....	80
3.2 Anketlerin Değerlendirilmesi.....	86
SONUÇ.....	123
KAYNAKÇA	127
EKLER.....	137
EK 1: Bin Yıl Kalkınma Hedefleri Resmi Listesi.....	137
EK 2: Birleşmiş Milletler Andı	144
EK 3: Anket Soruları.....	153
ÖZGEÇMİŞ.....	160

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AGÜ	: Az Gelişmiş Ülkeler
CNUCED	: Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (Fransızca)
BM	: Birleşmiş Milletler
BYKH	: Bin Yıl Kalkınma Hedefleri
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
FAO	: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
GSMH	: Gayri Safi Milli Hâsıla
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	: Uluslararası Para Fonu
OECD	: Ekonomi İşbirliği Ve Organizasyonu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNCTAD	: Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (İngilizce)
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNIC	: Birleşmiş Milletler Enformasyon Merkezi
WHO	: Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü
WB	: Dünya Bankası
YUP	: Yapısal Uyum Politikaları

TABLO LİSTESİ

Tablo 1:	Dünyanın Değişik Bölgelerinde Yoksulluk, 1987 ve 1998.....	41
Tablo 2:	Ulusal Yoksulluk Çizgilerine Göre Seçilmiş Ülkelerde Yoksulluk Oranı...	42
Tablo 3:	Uluslararası Yoksulluk Çizgisine Göre Seçilmiş Ülkelerde Yoksulluk Oranı ve Yoksulluk Açığı.....	43
Tablo 4:	OECD Ülkelerinde Yoksulluk Eğilimleri (1985- 2005).....	45
Tablo 5:	Bin Yıl Kalkınma Hedefleri'ne Göre Gelişme Gösteren Ülkeler.....	47
Tablo 6:	Dünyada Günlük 2\$' ın Altında Yaşayan İnsan Sayısının Oranı (%).....	49
Tablo 7:	Dünya'da Kentsel Yoksulluk ve Kentsel Yoksulluktaki Kişi Sayısı Oranları (2003 – 2009).....	50
Tablo 8:	Türkiye'de Kişi Başına Düşen Yoksulluk Sınırı (1987 – 1994).....	57
Tablo 9:	Bölgelere Göre Yoksul Hane ve Fert Oranları (1987).....	57
Tablo 10:	Yıllar İtibariyle Açlık Sınırı (2002 – 2010).....	61
Tablo 11:	Yıllar İtibariyle Yoksulluk Sınırı (2002 – 2010).....	62
Tablo 12:	Hanehalkı Fertlerinin İşteki Durum ve Çalıştıkları Sektöre Göre Yoksulluk Oranları (%).....	64
Tablo 13:	Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Gelirlere Göre Sıralı Yüzde 20'lik Gruplar (2008-2009).....	66
Tablo 14:	Yalova Nüfusunun Değişimi (1935-2010).....	75
Tablo 15:	Yalova İli ve İlçelerinin Nüfus Dağılımı (2000-2010).....	76
Tablo 16:	Yalova İli Sağlık Kurumlarının Genel Görünümü.....	77
Tablo 17:	Yalova İli Sağlık Göstergeleri (2010).....	79
Tablo 18:	Yalova İli Okul, Derslik ve Lojman Durumu.....	80
Tablo 19:	Yalova İli Öğrenci Sayısı (2010).....	81
Tablo 20:	İlçelere Göre Öğretmen Sayıları.....	82

Tablo 21:	Yalova İli'nde Düzenlenen Kurslar (2010).....	83
Tablo 22:	Yalova İli Eğitim Göstergeleri (2010).....	85
Tablo 23:	Oturduğunuz ilçe hangisidir?.....	86
Tablo 24:	Doğum tarihiniz nedir ?.....	87
Tablo 25:	Kente ilk geldiğiniz yıl hangisidir?.....	87
Tablo 26:	Aslen nerelisiniz?.....	88
Tablo 27:	İdari açıdan doğum yeriniz neresi?.....	89
Tablo 28:	Yaşınız kaç?.....	90
Tablo 29:	Cinsiyetiniz nedir?.....	90
Tablo 30:	Eğitim durumunuz nedir?.....	91
Tablo 31:	Medeni durumunuz nedir?.....	91
Tablo 32:	Mensup olduğunuz sosyal güvenlik kurumu nedir?.....	92
Tablo 33:	Mesleğiniz nedir?.....	92
Tablo 34:	Sizin/ Ailenizin geliri nedir?.....	93
Tablo 35:	Kaç çocuğunuz var?.....	94
Tablo 36:	Kaç yıldır Yalova'da oturuyorsunuz?.....	95
Tablo 37:	Ailenizin veya sizin Yalova'ya geliş nedeniniz nedir?.....	95
Tablo 38:	Yalova'ya geldikten sonra hayatınızda neler değişti?.....	96
Tablo 39:	Tekrar memleketinize dönmek ister misiniz?.....	96
Tablo 40:	Cevabınız evet ise bunun nedeni nedir?.....	97
Tablo 41:	Cevabınız hayır ise bunun nedeni nedir?.....	97
Tablo 42:	Memleketinizden veya Yalova Dışından Size Para, Yiyecek, Giyecek veya Ev Eşyası Yolluyorlar mı?.....	98

Tablo 43:	Yalova'ya ilk geldiğiniz günlerdeki iş durumunuz neydi?.....	98
Tablo 44:	Yalova'ya ilk gelişinizden bu yana kaç defa iş değiştirdiniz?.....	99
Tablo 45:	Şu an çalışmakta olduğunuz işinizden memnun musunuz?.....	99
Tablo 46:	Ek gelir elde etmek için başka bir iş yapıyor musunuz?.....	100
Tablo 47:	Aylık gelirinize gideriniz denk mi?.....	100
Tablo 48:	Eğer tasarruf yapabiliyorsanız tasarruflarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?.	101
Tablo 49:	Hanenizde şu ev aletlerinden hangileri bulunmaktadır?.....	101
Tablo 50:	Cep telefonu ve arabanız var mı?.....	103
Tablo 51:	Aşağıdaki mal ve hizmetlerden hangileri gerekli hangileri gereksizdir?.....	103
Tablo 52:	Nasıl bir konutta oturuyorsunuz?.....	104
Tablo 53:	Oturmakta olduğunuz ev kaç m ² ?.....	105
Tablo 54:	Oturduğunuz mahalle Yalova da kaçınıcı yerleşim yeriniz?.....	105
Tablo 55:	Oturmakta olduğunuz yeri tercih etmeniz sebebi nedir?.....	106
Tablo 56:	Konutun mülkiyet durumu ve kira bedeli nedir?.....	107
Tablo 57:	Konutun malzemesi ve oda sayısı nedir?.....	107
Tablo 58:	Konutun içyapısı nasıldır?.....	108
Tablo 59:	Evi nasıl ısıtıyorsunuz?.....	109
Tablo 60:	Evinizde kaç yıldır oturuyorsunuz?.....	109
Tablo 61:	Başka bir semte yerleşmeyi düşünür müydünüz?.....	110
Tablo 62:	Aslen Nereli Olunduğu ile Kentte Temelli Yerleşme Yılı Çapraz Tablosu..	110
Tablo 63:	Aslen Nereli Olunduğu ile Aylık Gelir Karşılaştırması Çapraz Tablosu.....	113
Tablo 64:	Cinsiyet ile Yaş Karşılaştırması Çapraz Tablosu.....	115

Tablo 65:	Eğitim Durumu ile Cinsiyet Karşılaştırması apraz Tablosu.....	116
Tablo 66:	Eğitim Durumu ile Aylık Gelir Karşılaştırması apraz Tablosu.....	117
Tablo 67:	Eğitim Durumu ile Meslek Karşılaştırması apraz Tablosu.....	118
Tablo 68:	Aylık Gelir ile Meslek Karşılaştırması apraz Tablosu.....	119
Tablo 69:	Konutun Mülkiyet Durumu ile Aylık Gelir Karşılaştırması apraz Tablosu	120
Tablo 70:	Aylık Gelir ile Gereksinimler Karşılaştırması apraz Tablosu	121

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Yoksulluk, Kent Yoksulluğu: Yalova İli Örneği

Tezin Yazarı: Havva KOCATEPE **Danışman:** Doç. Dr. Mehmet KARAKAŞ

Kabul Tarihi: 15.06.2011 **Sayfa Sayısı:** IX (ön kısım)+ 137 (tez)+ 22 (ekler)

Anabilimdalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri **Bilimdalı:** Sosyal Politika

Yoksulluk, toplumu oluşturan tüm unsurlarla bağlantısının kurulabildiği oldukça geniş tabanlı bir kavramdır. Dolayısıyla çok farklı bakış açılarını barındırdığı için çok değişik ve çeşitli tanımlamalara tabi tutulmuştur. Yinede yoksulluk için gıda, giyim ve barınma gibi olanaklardan yoksun olmak veya bu olanaklara sahip olunsu bile toplumun genel düzeyinin gerisinde kalmak ifadesi kullanılabilir. Yoksulluk az gelişmiş ülkelerin olduğu gibi artık gelişmiş ülkelerin de bir sorunudur.

Bu çalışmada yoksulluğun kavramsal çerçevesinden bahsedildiği gibi Dünya ve Türkiye’de yaşanan yoksulluk ve kentsel yoksulluk incelenmiş, alan çalışması olarak da Yalova’da yaşanan kentsel yoksulluk irdelenmiştir.

Alan çalışmasının tercih edilmesinin sebepleri, öncelikle Yalova’da kentsel yoksullukla hakkında daha önce yapılmış hiçbir çalışma yoktur, bunun yanında literatürün mutlak ve göreceli olarak ayırdığı yoksulların, kendi durumlarını nasıl değerlendirdiklerini saptamaktır. Veri elde etmede anket yöntemi kullanılmış, örneklem belirlenirken nüfusun binde beşi ile görüşmeler yapılmıştır. Bu şekilde yapılan alan çalışmasının oldukça önemli bulgulara imza attığı ve Yalova literatüründe önemli bir sahip olacağı söylenebilir.

Çalışma giriş ve sonuç bölümleri dışında üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, konunun problemi, amacı, önem ve sınırlılıkları ele alınmıştır. Birinci bölümde yoksulluğun kavramsal çerçevesi, yoksullukla ilgili temel yaklaşımlar, yoksulluğun sebep olduğu hususlar ve yoksulluğun belirleyicilerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde Dünya’da ve Türkiye’de yaşanan yoksulluk ve kentsel yoksulluk incelenmiştir. Üçüncü bölümde alan çalışması olan “Yalova’da Yaşanan Kentsel Yoksulluk”la ilgili anket çalışması bulgularının değerlendirilmesine yer verilmiştir. Sonuç bölümünde çalışma bütün olarak değerlendirilmiş ve öneriler kısmı oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Kentsel Yoksulluk, Yalova’da Yoksulluk

Yalova University Insitute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: Poverty, Urban Poverty: Field Research	
Author: Havva KOCATEPE	Supervisor: Doç. Dr. Mehmet KARAKAŞ
Date: 15.06.2011	Nu. of pages: IX (pre text) + 137 (main body) + 22 (append.)
Department: Labor Economics and İndustrial Relations	Subfield: Social Policy
<p>Poverty is a broad concept. Connection can be established all the elements that creates community. This can include so many different definitions and comprehensive. For Poverty, being deprived of food and clothing and housing facilities, or the income level of society in general to stay behind expressions can be used. Poverty is a problem that not only belongs to underdeveloped countries but also developed countries now.</p> <p>In this study as mentioned in the conceptual framework of poverty and urban poverty in the world and in Turkey were examined and domain work in urban poverty are examined in Yalova. The domain work is preferred primarily because no study has been previously about the lack of urban poverty in Yalova. In addition to this literature devotes as absolute and relative poor, how they evaluated to determine their status. Survey method was used in obtaining the data, determining the samples of five per thousand of the population were interviewed. In this way is very important findings of the study and signed by a policy that can be said that the literature of Yalova.</p> <p>The study consists of three main parts, except parts of the input and result. In the introduction, the problem of the subject, purpose, importance and limitations are discussed. In the first section the conceptual framework of poverty, poverty, basic approaches, issues caused by poverty and determinants of poverty are discussed. In the second part of poverty and urban poverty in the world and in Turkey on the basis of the years were examined. In the third part of the domain work "Urban poverty in Yalova" the survey findings related to the assessment given. As a result, the study evaluated all formed part of conclusions and recommendations.</p>	
Keywords: Poverty, Urban Poverty, Poverty in Yalova	

GİRİŞ

İnsan onuruna yaraşır bir düzeyin altında maddi yönden yetersiz olma durumu olarak tanımlanabilecek yoksulluk; salt ekonomik verilere dayandırılmamakta, bunun yanı sıra sosyal ve kültürel gereksinimlerin de karşılanamaması durumu olarak değerlendirilmektedir.

Geniş anlamda düşünüldüğünde yoksulluk için kişi başına düşen milli gelirin azlığının yanında, beslenme, barınma ve giyim gibi minimum gereksinimlere ek olarak, ortalama ömür, okuma yazma oranı, güvenli içme suyu, kanalizasyon, elektrik, sağlık hizmetlerinden yararlanma, sigortalı bir işte çalışma gibi öğeler de göz önünde tutulmaktadır.

Ekonomik ya da sosyal boyutlu gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan, yeryüzünde geniş bir coğrafya üzerinde görülen, henüz bütün boyutları ile tam olarak incelenmemiş olan yoksulluk sorunu daha uzun bir zaman dünya gündeminde kalmaya devam edecek gibi görünmektedir. Bu boyutuyla hem tüm dünyada hem de ülkemizde günümüzün en önemli sorunlarından birini oluşturmaktadır.

Günümüzde dünya nüfusunun yarısından fazlası kentsel alanlarda yaşamakta, yoksulluk da giderek kentsel bir görünüm sergilemeye başlamaktadır. Kentsel yapıların küreselleşme sürecinde yoğunlaşan göçler sonucu artan nüfusu soğurmakta yetersiz kalması kentsel çevrenin tahrip olmasıyla, kent nüfusunun geniş kesimlerinin güvenliklerini tehdit eden koşullarda yaşamak ve çalışmak zorunda kalmalarıyla, kent hayatından dışlanmaları ve marjinalleşmeleriyle sonuçlanmaktadır. Yoksulluğun ve zenginliğin en aşırı biçimlerinin yan yana sergilendiği kent mekânı, sosyal dokunun çözülüşüne sahne olmaktadır.

Bu çalışmayla giderek artan yoksulluğa dikkat çekilmeye çalışılmış ve alan araştırmasıyla, yaşanan durum gözler önün serilmiştir. Bu tez Yalova kentine yönelik bir alan çalışmasını temel alarak yürütülmüş, Yalova'daki kent yoksullarının sosyolojik analizini ve yoksulların kendi bakış açılarıyla yoksulluklarını tanımlamaları hedeflenmiştir.

Çalışma giriş ve sonuç bölümleri dışında üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, konunun problematik yönü, amacı, önem ve sınırlılıkları ele alınmıştır.

Birinci bölümde yoksulluk sorununa ilişkin yaklaşımlar, tanımlar ve kavramsal çerçeve yer almaktadır. Bu bölümde yoksulluğun sebep olduğu hususlar ve yoksulluğun belirleyicilerinden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde Dünya’da ve Türkiye’de yaşanan yoksulluk ve kentsel yoksulluk yıllar baz alınarak incelenmiştir.

Üçüncü bölümde kısaca Yalova ilinin ekonomi, nüfus, sağlık ve eğitim açısından rakamsal göstergelerinden bahsedilmiştir. Tezin alan çalışması olan “Yalova’da yaşanan kentsel yoksulluk”la ilgili anket çalışması bulgularının değerlendirilmesine de yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde çalışma bütün olarak değerlendirilerek, sonuç ve öneriler kısmı oluşturulmuştur.

Araştırmanın Önemi

Artan yoksulluk kent yoksulluğunu doğurmuş, bu durum da hem toplumsal bütünleşmenin hem de iktisadi kalkınmanın önünde büyük bir engel teşkil etmektedir.

Yoksulluk tek başına gelir dağılımı temelinde ele alınamayacak kadar karmaşık bir olgudur. Ekonomik yoksulluğun dışında toplumsal, kültürel ve siyasi açıdan da yoksulluklar söz konusudur. Kent yoksulluğu da bu yoksulluk çeşitlerinin bir kısmını içinde barındırmaktadır.

Yoksulluk üzerine istatistiksel veriler elde etmek için yapılan araştırmalar ülkeler arasında karşılaştırma yapabilmeyi sağlamakta ve yoksullukla mücadelede izlenecek stratejilere destek olmaktadır.

Bu çalışmada yoksulluğun incelenmesinde, genel olarak kullanılan yoksulluk yaklaşımlarının yanı sıra sosyal göstergelerde kullanılmıştır. Çalışmada ele alınan sosyal göstergeler; iş gücü, cinsiyet, sosyal güvenlik, demografik göstergeler, mülkiyet

durumu ve gelir dağılımı yapısından oluşmuştur. Yoksulluk ile bu göstergelerin ilişkisi kurularak yoksulluğun kentsel kesimde oluşumu ve yapısı incelenmiştir.

Yalova ilindeki kentsel yoksulların incelendiği bu çalışma Türkiye’de yoksullukla mücadele kapsamında geliştirilecek strateji ve politikalara katkı yapması açısından önem taşımaktadır.

Yalova ilindeki yoksulluğun belirlenmesi alanında yapılan ilk çalışma olması sebebiyle de ayrıca önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Yoksullar ve yoksulluk, üzerinde çok fazla çalışılmayan sosyal sorunlar arasındadır. Yoksulluğun bireyler üzerinde bıraktığı etkilerden çocukların biyolojik ve sosyal gelişimlerinden zekâ gelişimlerine kadar, yaşanan sosyal dışlanmadan sesini duyuramamaya kadar pek çok yönde araştırmaya değer niteliği vardır. Ancak bu yöndeki çalışmaların çok yetersiz olduğu da bir gerçektir.

Bu tezin temel amacında Yalova’daki kent yoksullarının sosyolojik analizini ve yoksulların kendi bakış açılarıyla yoksulluklarını tanımlamaları hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır;

Yalova’da yaşayan ve kendini kentsel yoksul olarak nitelendiren aileler, ailelerinden veya her hangi bir kuruluştan yardım alarak mı geçinmektedirler?

Hanelerin kendi görüşlerine göre gereksinimleri nelerdir?

Örneklem grubu kendini hangi düzeyde görmektedir?

Örneklem grubunun sosyo ekonomik durumu ve yaşam standartları nelerdir?

Yukarıdaki sorulara cevap aranmasının yanı sıra, bu çalışma;

“Yalova’da yaşanan demografik değişim veya bir diğer adıyla göç Yalova’daki kentsel yoksulluğu arttırmıştır”. Yalova’da “kentsel yoksul” statüsündeki kişiler göçle Yalova’ya yerleşenlerdir.

“Yalova’da yaşanan kentsel yoksulluk (Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri ile Balkanlar’dan yapılan) göçün etkisiyle gerçekleşmiştir.”

“Yalova’da Dünya Banka’sının Türkiye gibi ülkeler için belirlediği günlük 4 \$ sınırının altında yaşayan insan bulunmamaktadır” hipotezlerinden yola çıkarak hazırlanmıştır.

Yalova’daki kentsel yoksulluk üzerine yapılan ilk çalışma olan bu tez ile yoksulluğun toplumsal görünümü ortaya çıkarılmaya çalışılarak bu yöndeki literatürün gelişimine bir katkı yapılmak hedeflenmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, “Yalova İlinde yaşayan kent yoksulları”nı kapsamaktadır. Çalışmanın ilk aşamasında kentsel yoksulluğun sosyolojik olarak araştırılması, ekonomik ve sosyal göstergeler yardımıyla nitel ve nicel verilerden yararlanılarak incelenmiştir. İl hakkında sayısal verilere ulaşmak için niceliksel bir araştırma yapılmış, bunun için Valilik, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Sağlık müdürlüğü, Yalova Belediyesi ile görüşmeler yapılmış, Türkiye İstatistik Kurumu’ndan istatistiksel veriler alınmıştır. Bu veriler; ilin nüfusu, temel geçim kaynakları, ilin alt yapısı, sağlık hizmetleri ve eğitimi hakkındaki istatistiksel verilerdir.

Bir sonraki aşamasında anket çalışması yöntemi kullanılan araştırmada, anketler 01.11.2010 – 15.03.2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Anket görüşmeleri, tespit edilen yoksul hanelerin evlerinde yüz yüze ve bir kısım örneklem grubu ile iş yerinde görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Her haneden bir kişi ile görüşülmüş ve görüşme süresi ortalama 20 - 25 dakika sürmüştür.

Çalışmada anket tekniğinin kullanılmasındaki en önemli neden yoksulların, kendi durumlarını nasıl değerlendirdiklerini saptamak, belli bir süre içerisinde konuya ilişkin kısa, net ve istenilen bilgilere ulaşabilmektir. Anket formu ilk olarak hanelerin demografik ve sosyo-ekonomik profillerini belirlemeye yönelik soruları içermektedir. Bu bölümde temel olarak, hane büyüklüğü, medeni durumu, kadın ve erkeğin eğitim durumu, hanenin gelir düzeyini ölçmeye yönelik kapalı ve açık uçlu sorulardan

oluşmaktadır. Ardından hanelerin göç ve ekonomik durumlarını tespiti yönelik sorular sorulmuştur.

Anketin devamında yaşanan konut ve konutun içyapısı hakkında sorular sorulmuş, mal ve hizmet gereksinimleri belirlenmesi için kapalı uçlu sorular sorulmuştur.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Yalova İlindeki kentsel yoksul haneler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise ilin nüfusunun binde beşi oluşturmaktadır. Merkez ilçe ve çevresindeki dört ilçenin de nüfusları bağlamında oluşturulan örneklem grubu öncelikle yoksul kabul edilebilecek ailelerden oluşturulurken bunun yanında yelpazeyi genişletebilmek ve karşılaştırma yapabilmek için daha yüksek gelirli ailelerde eklenmiştir.

Anketin uygulama aşamasında, gelir konusundaki bazı sorular kişilerde kaygı yaratmış ve cevapların yüzeysel veya abartılmış boyutta olduğu hissedilen anketler değerlendirmeden çıkarılmıştır. Bu da 635 kişiden oluşan örneklem grubunun 400 kişiye inmesine sebep olmuştur. Ayrıca görüşmeler gündüz ve evlerde yapıldığından anketi cevaplayanların büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturmuştur. Örneklem grubundaki erkeklerin, durumlarını oldukça yüzeysel belirtmeleri ve sorulara cevap vermek istememeleri gruptaki erkek sayısını daha da azaltmıştır.

Bu çalışma süresince yoksullara ulaşmak bir sorun, onlardan -doğru- yanıtlar almak ayrı bir sorun olmuştur. Başlangıçta belediyenin hizmet evleri aracılığıyla hizmet evlerinden yardım alanların oluşturacağı örneklem grubuna belediyenin izin vermemesi hatta karşı çıkmasından dolayı mahalle muhtarlarının yoksulluk kartı verdiği kişilerden örneklem grubu oluşturulmuştur. Örneklem grubuna karşılaştırma yapabilmek için % 12 civarında geliri yüksek kişiler eklenmiştir.

Araştırma konusunun yoksulluk olması ve araştırma yönteminin anket uygulaması olması araştırmacıyı oldukça yıpratmaktadır. Yoksul kişilere ulaşmak, onlardan görüşme izni alabilmek, sorulara doğru cevaplar vermelerini sağlayabilmek (durumlarını abartmamalarını veya küçümsememelerini sağlamak) oldukça zor ve

zahmetli bir dönem olmuştur. Bütün bunların yanında örneklem grubunun, araştırmacının yerel yönetimler tarafından gönderildiğini düşünüp ondan bir şeyler beklememesini veya bunun tam tersi olarak araştırmacının, örneklem grubu tarafından kötü muameleye maruz kalmamasını sağlamak da bu sancılı sürecin bir parçasıdır.

Araştırmadaki Verilerin Toplanması ve Yorumlanması

Araştırmada verileri toplamak amacıyla anket ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Anket formunda 52 adet soru, 102 tane madde bulunmaktadır. Bu soruların bazıları uygulama sırasında açık uçlu sorulmuş, daha sonra verilen cevaplar doğrultusunda kapalı uçlu soru haline getirilmiştir. Anketin uygulama süresi yaklaşık 20–25 dakika sürmüştür. Bu görüşmeler, farklı gün ve saatlerde örneklem grubunun evlerine gidilerek veya iş yerlerinde yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması yaklaşık 4,5 ay içerisinde tamamlanmıştır.

Verilerin yorumlanması bilgisayar ortamında SPSS programıyla gerçekleşmiştir. Anket soruları ve ham veriler kodlandıktan sonra SPSS programına kapalı uçlu soru yanıtları birer değer verilerle yüklenmiş, açık uçlu soruların yanıtları da belli kategoriler altında toplanarak programa değer olarak kaydedilmiştir. Veriler tablolara aktarıldıktan sonra yorumlanmıştır.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. 1. Yoksulluk Tanımları

Tarih boyunca insanların birebir yaşadığı ancak üzerinde görüş birliğine varamadığı konulardan biridir yoksulluk. Zira zenginlik ve yoksulluk, hakkında veri toplanması zor bir konu olmasından dolayı öznel niteliktedir. Subjektif nitelikte kabul edilen yoksulluk kavramı aynı zamanda bir bütün olarak toplumun kabul edilebilir bir asgari yaşam standardını neyin oluşturduğu konusundaki tercih ve beklentilerini yansıtır.

En basit anlamı ile yoksulluk, yaşamın temel araçlarından yoksun olmaktır; yoksullar normal koşullar altında bile olsa kendilerini düzgün şekilde besleyemeyen, giydiremeyen ve bunun sonucunda ölüm riskini taşıyanları ifade etmektedir (MacPherson ve Silburn,1998: 2).

Yoksulluk kelimesi ise yaşamın gerektirdiği olanaklardan yoksun olma durumunu ifade etmektedir. Yoksulluk kavramının farklı çevrelerce yapılmış tanımlarına bakacak olursak;

Yoksulluk (poverty) kavramının ilk tanımı, 1901 yılında Seebom Rowentree tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre yoksulluk, “toplam kazançların biyolojik varlığın devamı için gerekli olan yiyecek giyim vb. asgari düzeydeki fiziki ihtiyaçları karşılamaya yetmemesidir.” (Es ve Güloğlu,2004: 82).

Bauman’a göre yoksulluk, “normal yaşam” olarak kabul edilen her şeyden mahrum bırakılma, “istenilen düzeyde olmama” demektir. Bu durum, kendini beğenmeme, utanç ya da suçluluk duymayla sonuçlanır. Yoksulluk, ayrıca, mevcut toplumda “mutlu yaşam”ı ifade eden tüm imkânlardan yoksun bırakılmak, “hayatın sunmak zorunda olduğu”nu almamak anlamına da gelir. Bu da kendini değersiz görmeyle, şiddet içeren ve katı davranışlar biçiminde beliren kin ve öfkeyle yada her ikisiyle sonuçlanır (Bauman,1999: 60).

Refah okulu yaklaşımına göre; yoksulluk bir ya da daha fazla kişinin o toplumun standartlarına göre kabul edilebilir bir minimumu oluşturduğu düşünülen ekonomik

refah düzeyine erişememiş toplumlarda mevcut olmaktadır. Bu yoksulluk kavramı, modern mikroekonomik teori kökenlidir ve bireylerin kendi refahlarını maksimize ettikleri hipotezinden türetilmiştir. Devletin ekonomiye yoğun şekilde müdahale etmemesi gerekir, çünkü bireyler kendi çıkarları için gerçekten neyin doğru olduğunu daha iyi bilirler. Bu yaklaşım; üretkenliği, istihdamı ve geliri arttırmayı yoksullukla mücadele için tavsiye etmektedir (Asselin ve Dauphin, 2001: 21).

Geleneksel temel ihtiyaçlar yaklaşımında ise; genellikle geleneksel temel mal ve hizmetler, gıda, su, altyapı, giyim, barınak, temel eğitim, sağlık hizmetleri ve kamu ulaşımı kapsamaktadır. Görüldüğü gibi bu ihtiyaçlar var oluş için gerek duyulan en temel düzeydeki ihtiyaçların ötesindedir. (Var oluş için bilinen minimum ihtiyaçlar sadece yeterli besin, barınak ve giyimdir.) Neyin “yeterli” olduğu konusu işaret edilmeden önce, temel malların alt kümesinin yasa, cinsiyete ve hatta bireyin faaliyet düzeyi ve türüne bağlı olarak değişeceği unutulmamalıdır (Asselin ve Dauphin, 2001: 21).

Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan 1997 İnsani Gelişme Raporuna göre yoksulluk, insanların kabul edilebilir yaşam koşullarında hür, haysiyetli, kendine ve başkalarına saygılı, uzun, sağlıklı ve yaratıcı bir hayat sürdürebilmeleri için gerekli insani gelişmenin en temel unsuru olan fırsatlardan ve seçeneklerden mahrum olmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Aydınlığıl, 2009: 2).

Yukarıdaki tanımları toplayıp yoksulluğun klasik tanımını yapmak gerekirse; minimum yaşam standardına erişememe şeklindeki temel tüketim ihtiyaçları ya da onları tatmin için gerekli olan gelir düzeyine erişememe şeklinde yapılabilir.

Temel ihtiyaçları karşılamak için yeterli kaynaklara hâkim olma başarısına sahip olmayan birey, hane halkı ve toplum yoksul olarak karakterize edilebilir (May, 2005: 25).

Yoksulluğa ilişkin tanımlamaların genellikle aşağıdaki kategorilerden birine uyduğu görülmektedir (Hagenaars ve Vos, 1998: 212).

-Objektif olarak tanımlanan mutlak minimumdan daha azına sahip olmak “yoksulluk” tur.

-“Yoksulluk” toplumdaki diğerlerinden daha azına sahip olmaktır.

-“Yoksulluk” geçinecek kadar yeterli olanağa sahip olmadığını hissetmektir.

İlk gruptaki tanımlamalar “mutlak”, ikinci gruptaki tanımlamalar “görelî ” ve üçüncü gruptaki tanımlamalar hem mutlak hem görelî ya da ikisinin arasında bir yerdedir. Üçüncü kategori, yoksulluğu subjektif olarak tanımlarken; ilk iki kategori yoksulluğu objektif şekilde tanımlamaktadır.

1.2 Yoksulluk Türleri

Mutlak yoksulluk; “hayatta kalabilmek için gerekli mal ve hizmetlere ulaşmada yeterli kaynağa sahip olamama” durumudur.

Görelî yoksulluk; toplumun ortalama refah düzeyinin altında olma durumunu tanımlar.

Nesnel (Objektif) yoksulluk, mutlak/görelî olarak belli standartlardan geri kalmaktır.

Öznel (Subjektif) yoksulluk ise, bireyin veya hanehalkının yoksul olduğunu düşünmesidir

Gelir yoksulluğu kavramı, bireylerin yaşamlarını sürdürebilmek için gerekli olan asgari gelirden yoksun olma durumunu anlatmaktadır.

İnsani yoksulluk kavramı ise, “insanca bir hayat yaşayabilmek için gerekli olan temel kaynaklardan yoksun olma” olarak tanımlanmaktadır.

Kırsal yoksulluk ve kentsel yoksulluk; yoksulluğun boyutları ve yoksulların temel nitelikleri arasında yaşanan yerlere göre (kırsal- kentsel alanlar) tanımlanan yoksulluk çeşididir.

Kronik ve geçici yoksulluk; yoksulluğun yaşanan dönemine (uzun dönemli veya kısa dönemli) göre belirlenen çeşididir.

Altındaki bölümde bu yoksulluk türlerini ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

1.2.1. Mutlak Yoksulluk

Mutlak yoksulluk, yoksulluk türleri içinde en eskiye dayanan kavramdır. Yoksulluğun zaman ve mekâna göre değişmeyen kesin haline ulaşmak için kullanılan bir kavramdır. Böylece yoksulluğun nesnel biçimde ölçümü amaçlanmaktadır. 19 yüzyıl sonlarında İngiltere’de yapılan yoksullukla ilgili çalışmalar sırasında geliştirilen mutlak yoksulluk yaklaşımına uygun ilk yoksulluk tanımı Seebom Rowentree tarafından geliştirilmiştir. Rowentree yoksulluğu “Toplam kazançların, biyolojik varlığın devamı için gerekli olan yiyecek, giyim vb. asgari düzeydeki fiziki ihtiyaçları karşılamaya yetmemesi” olarak tanımlamıştır (Frank, 1983: 51).

Biyolojik bir organizma olarak her bireyin fizik varlığını devam ettirebilmesi için gereken kalori miktarı karşılığı alınması gereken besin ve diğer temel ihtiyaçlar vardır. Bu temel ihtiyaçlar içinde birincil olan beslenmedir. Beslenme ise her bireyin tüketmesi gereken asgari kalori düzeyi ile ölçülür. Bireyin yaşamını devam ettirebilmesi için gereken kalori düzeyi bireysel organizmalar için değişmeyip aynıdır ancak bireylerin yaptığı işin farklılığına, yaşanılan coğrafyaya, iklime ve ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre bir değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda bireyin gelir düzeyinin mal ve hizmetleri almaya yetmeyecek kadar az olması mutlak yoksulluğu ortaya çıkarmaktadır (Erdoğan, 1996: 16).

Yoksulluk üzerine çalışmalar arttıkça, mutlak yoksulluğun farklı tanımları da geliştirilmiştir. “Hanehalkı veya ferdin yaşamını fiziken devam ettirebilmek amacıyla ihtiyaç duyduğu asgari (en düşük) tüketim seviyesini karşılayamaması”, “İnsanların yaşamda kalabilmek için gerekli mal ve hizmetlere ulaşabilmesi için yeterli kaynağa sahip olmaması”, “Mutlak asgari refah düzeyinin altında olma durumu”, “fiziksel yeniden üretim için gereken asgari yaşam düzeyinin altına düşme” bu tanımlardan bazılarıdır (Şenses, 2006: 62).

Mutlak yoksulluk sınırının nerede çizileceği önem taşımaktadır. Bunun için şu noktalardan yararlanılmaktadır (Sivil Toplum Kuruluşları Diyaloğu, 1998: 32).

- Yaşamını insani şartlarda sürdürebilmeye yetecek gıdayı temin edemeyen karnı doymayan,
- Kendisini dış etkenlerden koruyacak bir barınağa sahip olmayan,

- Temiz içme ve kullanma suyuna erişemeyen,
- Asgari sağlık hizmetlerinden yararlanamayan,
- Temel eğitim görmeyen insanların “mutlak yoksulluk” olarak nitelenebileceği belirtilmiştir.

Mutlak yoksulluk, hane halkı ya da fertlerin biyolojik olarak kendilerini üretebilmeleri için ihtiyaç duydukları asgari gelir ve harcama düzeyidir. Tanımın yaşamı sürdürebilmek için gerekli olan asgari besin bileşenlerini veya kaloriyi esas alması ona mutlaklık niteliği kazandırmaktadır. Ülkelerarası karşılaştırmaların yapılması amacıyla kullanılan bir tanımdır.

Mutlak yoksulluk tanımına göre yapılan yoksulluk araştırmalarında bireyin veya hane halkının geliri veya tüketim harcamaları temel alınır. Belirlenen bir gelirin veya tüketimin altında kalan gelir veya tüketim seviyelerine sahip olanlar yoksul olarak nitelendirilir. Parasal gelir, mutlak yoksulluk yaklaşımı çerçevesinde yapılan araştırmalarda en yaygın kullanılan yoksulluk kıstasıdır. Para birimi olarak ifade edilen yoksulluk çizgisinin avantajı kolay nicelleştirilebilir olmasıdır. Ailenin büyüklüğü ile orantılı olarak tüketilecek minimum mal ve hizmet fiyatlarınca belirlenen “asgari tüketim seviyesi” nicelleştirme için kullanılan en önemli göstergedir.

Mutlak yoksulluk, “asgari tüketim seviyesi”nin altında bulunma durumunu tarif eder ve bu tüketim seviyesinin karşılanabilmesi için gerekli en az gelir hesaplanarak açlık düzeyi ya da geçimlik yoksulluk düzeyi hesaplanır. Bu tanıma göre mutlak yoksulluk gelir yoksulluğu olarak ifade edilir (TÜİK, 2010).

Bu yaklaşımı temel alarak mutlak yoksulluk çizgisi (poverty line) belirlenirken genelde asgari gıda harcamalarına odaklanılmaktadır. Asgari kalori ihtiyacını karşılayacak “yeterli” miktarda gıda maddelerinden oluşan bir sepetin fiyatı nesnel yoksulluk çizgisi olarak tanımlanmaktadır

Mutlak yoksulluk sınırı az gelişmiş ülkeler için kişi başına günde 1\$ kabul edilirken, Latin Amerika ve Karayipler için bu sınır 2\$, Türkiye’nin dahil olduğu ve Doğu Avrupa ülkelerinin de içinde bulunduğu grup için 4\$, gelişmiş sanayi ülkeleri için 14.40\$ olarak belirlenmiştir (Devlet Planlama Teşkilatı, 2001: 104).

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ve Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Dünya Bankası'na saptanmış mutlak yoksulluk kriterini esas alarak “ultra yoksulluk” tanımını geliştirmişlerdir. Mutlak yoksulluk tanımında kabul edilen gerekli minimum günlük kalori miktarının sadece %80'ini karşılayabilenler “ultra yoksul” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımla yoksulluğun derinliği, şiddeti yani yoksulluk düzeyinin ölçülmesinin amaçlandığı söylenmiştir. Dünya Bankası ise ultra yoksulluk tanımına paralel olarak “olağanüstü yoksulluk” tanımını kullanmaktadır. Bu tanıma göre 1985 yılı satın alma gücü paritelerine göre kişi başına yıllık 270\$'ın altında geliri olanlar bu şekilde sınıflandırılmış ve 633 milyon kişinin bu sınıflandırmaya dahil olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde yoksulluğun süresinin de önemli bir gösterge olduğundan hareketle WHO tarafından “kronik yoksulluk” tanımı geliştirilmiştir. Bu tanıma göre yoksulluk durumu beş yıldan fazla sürenler “kronik yoksul” olarak tanımlanmıştır (Devlet Planlama Teşkilatı, 2001: 8).

1.2.2 Göreli Yoksulluk

Yoksulluğu tanımlarken başvurulan bir diğer kavram da göreli yoksulluk kavramıdır. Mutlak yoksulluk yaklaşımının yoksulluğu anlamada yetersiz kaldığı gerekçesiyle bir eleştiriye dayalı olarak ortaya konulan göreli yoksulluk, “bireylerin toplumun ortalama refah düzeyinin belli bir oranının altında olması durumu” olarak özetlenebilir (Akçalı, 2006: 181). Toplumun genel refah seviyesinin saptanması, bu genel refah seviyesinin toplumun tüm kesimleriyle karşılaştırılması ve bu seviyenin altında kalan kesimlerin yoksul olarak nitelenmesi, bu yaklaşımı belirleyen en temel anlayıştır.

Mutlak yoksulluk kavrayışından farklı olarak, göreli yoksulluk yaklaşımı içerisinde, bireyin biyolojik ihtiyaçları değil, toplumsal bir varlık olarak yaşamsal ihtiyaçları ön plandadır. Göreli yoksulluk kavramı, insanın bir toplumsal varlık olmasından yola çıkmaktadır. Göreli yoksulluk kavramına göre “yoksulluk sadece kaynaklara erişememe ve yaşamını sürdürme meselesi değildir. Yoksulluk, kişi ya da hane halkının, içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilen asgari bir yaşam düzeyine sahip olup olmadığı ile alakalı bir konudur. Bu nedenle göreli yoksulluk kavramı farklı grupların sahip olduğu mutlak gelir düzeyinden daha ziyade gelir ve refahın dağılımındaki farklılıklara odaklanır.” (Aktan, 2002: 5) Başka bir ifade ile göreli yoksulluk kavramı, yoksul hane

halkı veya birey ile o toplumda yaşayan ve mevcut koşullara göre ortalama bir gelire sahip olan hane halkı veya birey arasındaki gelir kaynaklarına sahip olma kabiliyeti arasındaki farkı ifade eder.

Bu yöntemde sadece asgari gıda harcamalarının yanı sıra giyim, barınma, ısınma gibi diğer temel ihtiyaçlar da dikkate alınır. Bu yöntemle daha yüksek bir yoksulluk çizgisine ulaşılrken bu çizginin altında kalanlar yoksul olarak tanımlanır. Sadece gıda harcamaları esas alınarak yapılan hesaplamalarla ise “gıda yoksulluğu”nun düzeyi belirlenir. Mutlak yoksulluk çizgisi yaklaşımına dair eleştirilerden yola çıkarak görel yoksulluk tanımı geliştirilmiştir. “Görel yoksulluk, toplumun ortalama refah düzeyinin altında olma durumunu tanımlar.” Görel yoksulluk kavramı, insanın bir toplumsal varlık olmasından yola çıkmaktadır. Görel yoksulluk kavramına göre yoksulluk sadece kaynaklara erişememe ve yaşamı sürdürme meselesi değildir. Yoksulluk, kişi ya da hane halkının, içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilen asgari bir yaşam düzeyine sahip olup olmadığı ile alakalı bir konudur.

Bu nedenle görel yoksulluk kavramı farklı grupların sahip olduğu mutlak gelir düzeyinden daha ziyade gelir ve refahın dağılımındaki farklılıklara odaklanır. Başka bir ifade ile görel yoksulluk kavramı, yoksul hane halkı veya birey ile o toplumda yaşayan ve mevcut koşullara göre ortalama bir gelire sahip olan hane halkı veya birey arasındaki gelir kaynaklarına sahip olma kabiliyeti arasındaki farkı ifade eder (Dumanlı, 1995: 213).

Görel yoksulluk çizgisi hesaplanırken atılacak ilk adım araştırmanın yapılacağı sosyal topluluğun ortalama refah seviyesinin belirlenmesidir. Bu aşamada refah ölçüsü olarak hem gelir düzeyi hem de tüketim düzeyi belirlenebilir. Daha sonra bu düzeyin belli bir oranı ise yoksulluk çizgisini verir. Örneğin gelir düzeyi üzerinden yoksulluk çizgisi hesaplanmak istendiğinde, önce ortalama gelir düzeyi bulunur. Bunun için yoksulluk çizgisi hesaplanan sosyal topluluğun ortalama gelir düzeyi bulunur. Bu hesaplanırken ya o topluluğun gelirinin aritmetik ortalaması ya da ortancası (medyan*) kullanılır.

* Yoksulluk araştırmalarında genellikle aritmetik ortalama yerine ortanca gelir (medyan gelir) tercih edilmektedir. Ortanca gelir, gelirler en düşükten en büyüğe doğru sıraya dizildiğinde tam ortadaki gelirin değeridir.

Ortalama gelir düzeyinin belli bir oranı ise yoksulluk çizgisi olarak kabul edilir (Aktan, 2002: 6).

Bu aşamaya kadar incelenen mutlak yoksulluk ve görelî yoksulluk kavramları belirli noktalarda benzerlik taşımaktadır. Her iki yoksulluk yaklaşımına bakıldığında, özellikle gelir seviyesine atfedilen önem ve toplumun genel durumuna ilişkin istatistikî bilgiler kullanmaları bakımından benzeştikleri görülebilir. Bu iki yaklaşıma yönelik temel eleştiriler, kullanılan istatistikî verilerin geçerlilik ve rasyonelliğiyle ilgilidir. Yoksulluğun belirlenmesinde bu yaklaşımlar etrafında ortaya konulan rakamsal verilerin, yoksullukla mücadeleden çok yoksulluk sorununun salt matematiksel, rakamsal veya istatistikî bir temele oturtulma çabası olduğu dile getirilmektedir (Akçalı, 2006).

Öte yandan, yine bu yaklaşımlar içerisinde kullanılan ölçüm teknikleri ve ortalamalar, sabitlemeler gibi kimi noktalarda da eleştirel çalışmalar mevcuttur.

Dolayısıyla gerek mutlak yoksulluk kavramı, gerekse görelî yoksulluk olarak açıklanan kavram, ekonomik temeller üzerinde yapılandırılan bir niteliğe sahiptir. Toplam gelir ve tüketim istatistiklerine dayalı olarak belirlenen seviye ve bu seviyenin altında kalma durumunun yoksulluk olarak nitelenmesi, bu yaklaşımların en genel özelliğidir.

Görelî şekilde yoksulluk tanımlandığında; bir kişinin yoksul olup olmadığı sadece ne kadar gelire sahip olduğuna bağlı olmayıp, toplumdaki diğerlerinin ne kadar gelire sahip olduklarına da bağlı olacaktır. Yaşam standartları topluma göre değiştiğinden –medyan gelir ya da ortalamanın bir yüzdesi ya da gelir/tüketim dağılımının en düşük dilimine göre belirlenen– yoksulluk çizgilerinin de buna göre değiştirilmesi gerekmektedir (Wagle, 2002: 156).

Görelî yoksulluk, yoksulların gelirini(ya da harcamasını) zengin olanlarınkî ya da diğer bir referans grubununki ile karşılaştırdığından bu yönüyle eşitsizlik anlamını da içermektedir. Mutlak yoksulluk tanımlarını, kişi başı sabit bir reel gelir(harcama) düzeyi temelinde yaparken; görelî yoksulluk başka bazı sosyal grupların kişi başına reel geliri(ya da harcaması) şeklinde tanımlar (Peter, 2000: 4).

Yapılan çalışmalarda görelî yaklaşımın avantajları:

1. Piyasadaki gelir eşitsizliği, vergi sistemi, transfer ödemeleri ve nüfus büyümesindeki değişimleri hesaba katar.

2. Araştırmacının her bir ve her ülke için yoksulluk çizgisi oluşturabilmesi ile uluslararası karşılaştırmaya olanak verir (Awad ve Nirit, 1997: 7).

Yapılan çalışmalarda görelî yaklaşımın dezavantajları:

1. Gelir dağılımının belirli bir yüzde dilimi olarak belirlenmesi nedeniyle, yoksulluk çizgisinin oluşturulması keyfidir.

2. Ülkelerin genel eşitsizlik ya da yoksulluk düzeyleri nedeniyle, ülkeler arasındaki farklılıkların yaptığı katkıyı göz önüne almaz (Awad ve Nirit, 1997: 7).

Son olarak görelî yoksulluk toplumun ortalama geçim seviyesini sınır alır.

Mutlak yoksulluk kavramı kullanıldığında, yoksulluğun yalnızca gelişmekte olan ülkelerde veya pazar ekonomisine geçiş yapan ülkelerde oluştuğu, gelişmiş ülkelerde yoksulluk sorunuyla karşılaşmadığı gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Yani mutlak yoksulluk kavramına göre bir toplumda hiç yoksul olmayabilir. Görelî yoksulluk kavramı kullanıldığında ise her toplumda mutlaka yoksul bir kesim olacaktır (Şenses, 2006: 91). Yoksulluk tanımı gereğince, yoksulluğu sadece bu istatistikî kavrama metoduyla anlamaya çalışmak değil, ortaya çıkardığı tüm sosyal değişim ve algılamalarla birlikte değerlendirmek gerekmektedir.

1.2.3 Objektif Yoksulluk-Subjektif Yoksulluk

Yoksulluğun tanımlanmasında objektif yaklaşım (refah yaklaşımı) yoksulluğu neyin meydana getirdiği ve kişileri yoksulluktan kurtarmak için nelerin gerektiği konusunda önceden belirlenen (normatif) değerlendirmeleri içerir (Aktan ve Vural, 2002: 6).

Subjektif yaklaşım ise yoksulluğun tanımlanmasında kişilerin tercihlerine (fayda yaklaşımı) önem verir. Kişilerin elde ettiği toplam faydanın hesaplanmasında karşılaşılan güçlükler nedeniyle iktisatçılar, geleneksel olarak, objektif yaklaşımı benimsemek eğilimindedirler. Bu yaklaşımı savunanlara göre bireyler her zaman kendileri için neyin en iyi olduğunu değerlendirme yeteneğine sahip değildir. Örneğin,

yoksulluğun ölçümünde kullanılan hemen hemen tüm yöntemler objektif yaklaşımı benimseyerek asgari besin gereksinimi konusu üzerinde durmaktadır. Oysa kişiler tükettikleri yiyeceklerin miktarı ve türleri konusunda çok farklı değerlendirme ve tercihlere sahiptirler. Bazı kişiler yaşamlarını sürdürmek için gerekli olan yiyecek demetini tercih ederken diğerleri fiziki varlıklarını sürdürmeleri açısından önem taşımayan yiyecek demetine ağırlık verebilir. Bu nedenle yoksulluğun tanımlanmasını kişilerin ve hane halkının değerlendirmelerine bırakan subjektif yaklaşım yoksulluğun ölçülmesinde önemli problem ve karışıklıklara yol açabilmektedir (Aktan ve Vural, 2002: 7).

Objektif bakış açısı, yoksulluğu neyin oluşturduğu ve insanları onları yoksullaştırıcı durumlarından çıkarmak için neye gereksinim duyulduğu gibi içinde “normatif yargıları” da içermektedir. Subjektif yaklaşım ise (bireysel faydaya vurgu yapar), insanların hizmetlere ve mallara ne kadar değer verdiğine, onlar hakkındaki tercihlerinin ne olduğuna bakar (Dessallien, 1995: 3).

Yoksulluk objektif bir fenomen olarak görülüyorsa, düşük kaynaklar ve zayıf yaşam koşulları yoksulluğun ifade edilmiş biçimi olarak görülebilir. Kaynaklar; maddi, sosyal ve kişisel kaynaklar şeklinde ayrılır. Maddi kaynakların eksikliği harcanabilir gelir şeklinde ölçülür. Sosyal ve kişisel kaynaklar (aile ilişkileri ya da sağlık), yoksulluk araştırmalarında yaygın olarak kullanılmaz oysaki kişinin refahı üzerinde büyük etkileri vardır. Bunun nedeni; sosyal ve kişisel kaynaklar hakkında bilgi içeren güvenilir verilerin yokluğu olabilir. Gelir ve diğer maddi kaynaklara ait veriyi toplamak ve onlara daha kolay biçimde ulaşmak mümkündür (Moisio, 2004: 38).

Ekonomistler geleneksel olarak, objektif yaklaşım üzerinde çalışırlar; çünkü bir toplumdaki bireysel faydaları bütünleştirmeye çalışmak pek çok engel çıkarır. Bu yaklaşımın savunucuları, bireylerin her zaman kendileri için en iyi olanın ne olduğu değerlendiremeyeceklerini savunmaktadır. Örneğin; pek çok yoksulluk ölçüm sistemi besin erişimine odaklanmıştır. Tüm bireyler gıda tüketimini değerlendirebilse bile; bazıları belirli gıda türleri ya da miktarlarına kendi fiziksel refahları için en iyisi olmasa bile daha yüksek değer vermiş olabilirler (Dessallien, 1995: 3).

Objektif yaklaşımın avantajları;

1 insanlar kendileri için neyin ne kadar iyi olduğunu(besin değerleri, genel geçer standartlar vb.) bilmedikleri için daha önceden belirlenen ölçümler kategorileştirme kolaylığı sağlar.

2 objektif yoksulluk kriterleri ulusal ve uluslararası karşılaştırma yapabilme kolaylığı sağlar.

Objektif yaklaşımın dezavantajları;

1 ölçülebilir göstergelere dayanarak nüfusu yoksullar ve yoksul olmayanlar olarak iki gruba bölerek aşırı derece basitleştirmektedir.

2 sadece çizginin altında kalanlar üzerine odaklanmakta, çizgini hemen üzerinde yer alıp zor geçinen insanları göz ardı etmektedir (Şenses, 2006; Taşdelen, 2008: 187).

Bunların yanında objektif yoksulluğa yöneltilen en temel eleştiri; yoksulluk belirlemelerinin, yoksulların dışında yapılan değerlendirmelere dayanması ve görüşleri alınmadan belirlenmesi olmuştur (Şenses, 2006: 93).

Bir yaklaşıma göre yoksulluk, insanların kendileri için yeterli kabul edebilecekleri tatmin düzeyini sağlamaya yetecek bir gelire sahip olup olmadıklarına ilişkin beyanına bağlı olarak tanımlanmaktadır. Subjektif yoksulluk kavramı olarak ifade edilen bu yaklaşım, bireylerin gelir, tüketim ve tasarruflarını gözleyen araştırmacının kendi yorumuna da yer vermektedir (Dağdemir, 2002: 2).

Subjektif yoksulluk yaklaşımında; kamu araştırmaları ve anketler aracılığıyla katılımcılara yoksul olmamak için gerekli olduğu düşünülen gelir / tüketim ya da refah düzeylerini “yetersiz”, “iyi” ya da “çok iyi” olarak değerlendirmeleri istenerek gelir ve refah odaklı, subjektif yoksulluk standartları oluşturulmaya çalışılır. Subjektif yoksulluk standartları, ihtiyaçlardaki kültürel ve diğer farklılıkları yansıtmada konusunda cazip olmakla birlikte; zaman ve toplumlar arasında karşılaştırılabilir olmayan doğaları ve tamamıyla güvenilir olmayan anket verisinin varlığı nedeniyle eleştirilmektedir (Wagle, 2002: 158).

Subjektif yöntemin temel iddiası; eğer insanlar kendilerini yoksul hissediyorlarsa yoksuldurlar; o zaman bunu keşfetmenin en iyi yolu da bunun hangi gelir düzeyi olduğunu sormaktır. Aslında bu prosedürde kritik düzeyde önemli olan; bireylerin anket

için seçilen sözcüklere (iyi, kötü, yetersiz) aynı anlamı vermeleri ve bu sözcüklere parasal değer biçebilmeleridir. Özellikle, ülkelerarası analizde bu varsayımları gerçekleştirmek zordur; çünkü “iyi” ve “kötü” bir dilden diğerine tercüme edilmektedir (Phipps, 1993: 314).

Subjektif yaklaşımın avantajları:

1. Hane halklarının yaşadıkları sosyo-ekonomik çevreye göre kendi durumlarını algılamaları ile minimum gelir tahmini yapılmış olur.
2. Yoksulluk çizgisinin belirlenmesi bireye odaklanmıştır; buna ek olarak genel nüfusa da özgüdür (Awad ve Nirit, 1997: 8).

Subjektif yaklaşımın dezavantajları:

1. Aile gelir ve harcama anketlerine genellikle hane halklarının kendi durumlarını kendi kendilerine değerlendirmelerini dikkate alan sorular dahil değildir, bu sorular görüldüğü zaman ülkeler arasında çeşitlenirler ve uluslar arası karşılaştırmaya engel olurlar.
2. Gereksinim duyulan minimum gelir konusunda hane halkı üyeleri arasında anlamlı düşünce farklılıklarının bulunmayacağı şeklinde örtük ve altı çizili bir varsayım vardır (Awad ve Nirit, 1997: 8).

Objektif ve subjektif yaklaşım arasında, sosyal göstergelerin araştırılması temelinde eski bir tartışma vardır. Objektif yaklaşımın odak noktası, “katı” gerçeklerin ölçülmesi üzerinedir; örneğin dolar olarak gelir ya da metrekaredeki yaşam alanı gibi...

Subjektif yaklaşım ise tersine “yumuşak” noktalara odaklanır; yani gelirin verdiği tatmin ya da konutun algılanan yeterliliği gibi...

1.2.4 Gelir Yoksulluğu-İnsani Yoksulluk

Gelir yoksulluğu (income poverty) yaşamı sürdürmek ya da asgari yaşam standardını karşılamak için kişi veya hane halkının ihtiyaç duyduğu temel gereksinimlerin karşılanabilmesi bakımından yeterli miktarda gelirin elde edilememesi durumu olarak tanımlanabilir. Gelir yoksulluğu hesaplamalarında genellikle asgari bir yaşam düzeyini sağlamak için gerekli gelir, yoksulluk sınırı olarak tanımlanmaktadır. Yoksulluk

sınırının altında bir gelir/tüketim seviyesine sahip olan kişi veya hane halkı yoksul olarak adlandırılır (Aktan ve Vural, 2002: 8).

Ülkelerarası karşılaştırmalar için global bir yoksulluk sınırı tespit edilebilir. Ancak bu tip bir global yoksulluk sınırı ülke içinde söz konusu olan yoksulluğun analizi için yararlı değildir. Bu amaç için ülkenin içinde bulunduğu sosyoekonomik koşulları yansıtan bir yoksulluk sınırı oluşturulabilir. Benzer bir şekilde, ülke içindeki farklı bölgelerde (kırsal alanlar-kentsel alanlar) mal ve hizmetlerin fiyatlarında ve bunlara erişimde farklılıklar varsa farklı yoksulluk sınırları tespit edilebilir.

Yoksullar yalnızca gelir ve kaynaklardan mahrum kalmazlar; bunun yanı sıra, fırsatlardan da yoksun kalırlar. İmkânlarının az olması ve sosyal dışlanma nedeniyle iş bulmaları ve piyasalara erişmeleri zordur. Öte yandan, eğitim düzeyinin yetersiz olması yoksulların iş bulma ve yaşam kalitelerini artıracak bilgiye erişim kabiliyetlerini olumsuz yönde etkiler. Yetersiz beslenme ve sağlık hizmetlerinden faydalanamamaları iş imkânlarına kavuşmalarını engeller ve akli ve fiziki sağlıklarını koruma olanaklarını ortadan kaldırır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından 1997 yılında yayınlanan İnsani Gelişme Raporu'nda geliştirilen insani yoksulluk kavramı, “insani gelişme ve insanca yaşam için parasal olanakların yanı sıra temel gereksinimlerin karşılanabilmesi için iktisadi, sosyal ve kültürel bazı olanaklara sahip olmanın da gerekli olduğu fikrine (capabilities approach) dayanır. Bu nedenle asgari gereksinimlerden daha fazla maddi refahın söz konusu olması gerektiğini ve yoksulluğun çok boyutlu bir kavram olduğunu dikkate alır. Aynı raporda insani yoksulluğu ölçmek için İnsani Yoksulluk Endeksi (The Human Poverty Index-HPI) geliştirilmiştir. İnsani yoksulluk endeksi yaşam süresinin kısalığı, temel eğitim hizmetlerinden mahrumiyet ve kamusal ve özel kaynaklara erişememe gibi insani gelişim açısından ortaya çıkan mahrumiyetleri, yoksulluğun boyutlarını ve insani gelişim dışında kalmış insanların oranını ölçmektedir.” (Aktan ve Vural, 2002: 8).

İnsani yoksulluk kavramı gelir yoksulluğundan farklı olarak çok temel veya ‘tahammül edilebilir’ bir yaşam sürmek için gerekli fırsat ve seçimlerden yoksunluğu anlatır. Gelir yoksulluğunu ölçmede kullanılan ölçümler mutlak gelir yoksulluğuna odaklanır. Oysa insani yoksulluk indeksi temiz su, sağlık hizmetleri ve okur-yazarlık düzeyi gibi

yetenekler ve olanaklar üzerinde durur. Ayrıca insanı yoksulluk kavramı, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile yoksulluk arasındaki ilişkilere ışık tutmaya yardımcı olur. Haneler hala önemli birimler olmakla birlikte bu kavram haneleri ayrıştırmayı ve göreceli yoksulluğu ve haneler içinde farklı üyelerin farklı refah düzeylerini analiz edebilmeyi sağlar (Ecevit ve Türkyılmaz, 2002: 296) .

İnsani Yoksulluk kavramı, UNDP tarafından geliştirilen İnsani Gelişim Endeksi'ne bağlı olarak tartışılan bir kavramdır. 1960'lı yıllarda gelişim ve kalkınma konuları oldukça gündemdedi. Bu dönemlerde kalkınma programları çerçevesinde kalkınmadaki temel amaç üretim ve istihdam yapısını, tarımdan ziyade, sanayi ve hizmet sektörleri doğrultusunda dönüştürmek olarak saptanmış ve kalkınmışlık düzeyinin bir göstergesi olarak gelir seviyesi esas alınmıştır. 70'li yıllarda Dünya Bankası ve Çalışma Örgütü (ILO) tarafından gündeme getirilmeye başlanan yoksulluk anlayışı çerçevesinde gelir seviyesine ek olarak eğitim, sağlık, barınma hakları gibi noktalar da tartışmaya dahil edilmiştir. Böylece gelirin elde edilmesinden önceki süreçlere dair herhangi bir saptamada bulunmayan mutlak yoksulluk yaklaşımı gibi perspektiflere bir alternatif üretilmiştir. UNDP' nin 1997 tarihli insani gelişim raporuna göre insani yoksulluk gelir yoksulluğunun ötesinde, insanca bir yaşam sürmek için gereken seçenek ve fırsatlardan mahrum olma durumudur (UNDP, 1997) .

UNDP, gelişmekte olan ülkelerde insani yoksulluğu üç kriterden yola çıkarak hesaplamaktadır:

Beklenen Yaşam Süresi: Uzun bir yaşamdan yoksun olma insani yoksulluğun ilk göstergesi olarak kabul edilmektedir. UNDP, hesaplamalarında 40 yaşı esas almakta ve bu yaşın altındaki yaşam süresini insani yoksulluğun bir ögesi olarak değerlendirmektedir.

Eğitim: Eğitim imkânlarından yoksun olma, insani yoksulluk indeksinin ikinci göstergesini oluşturmaktadır. Hesaplamalarda yetişkinler arasındaki okuma yazma bilmeme oranı insani yoksulluğun bir diğer kriterini oluşturmaktadır.

Ekonomik ve Sosyal İmkânlar: Bireylerin ekonomik ve sosyal imkânlardan yoksun olması, insani yoksulluk indeksinin bir diğer göstergesini oluşturmaktadır (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008: 7).

UNDP aşağıda belirtilen başlıca üç veriden yararlanarak ekonomik ve sosyal imkânlarla sahip olma düzeyini belirlemektedir:

- Sağlıklı içme suyuna sahip olmayan nüfus yüzdesi,
- Temel sağlık imkânlarından yoksun olan nüfus yüzdesi,
- 5 yaşın altında olan ve yeterli beslenemeyen nüfus yüzdesi.

Yukarıda belirtilen üç kriterin (yaşam süresi, eğitim, ekonomik ve sosyal imkânlar) ortalaması alınarak “insani yoksulluk indeks değeri” tespit edilmektedir (Aktan ve Vural, 2002: 6) .

1.2.5 Kırsal Yoksulluk-Kentsel Yoksulluk

Kırsal ve kentsel yoksulluk, yoksulluğun boyutları ve yoksulların temel nitelikleri arasında yaşanılan yerlere göre (kırsal- kentsel alanlar) tanımlanan yoksulluk çeşididir.

Kentsel ve kırsal alanlar çeşitli kriterlere (nüfus büyüklüğü, mesken yoğunluğu, mesken türü, sunulan kamu hizmetlerinin düzeyi, tarım dışı işlerle uğraşanların nüfus içindeki payı) göre tanımlanmakta ve gelir düzeyi, tüketim düzeyi ve diğer sosyal göstergelerin dikkate alındığı ekonomik yaklaşıma ya da bu göstergelerin yanı sıra maddi olmayan mahrumiyetler ile sosyal farklılıkları da kapsayan göstergeleri içeren antropolojik yaklaşıma göre yoksul kişiler belirlenmektedir.

Genel olarak, kırsal yoksullar bağımsızlık, güvenlik, öz saygı, kimlik, sosyal ilişkilerin samimiyeti ve yakınlığı, karar alma özgürlüğü ve hukuki ve siyasi haklar gibi yoksulluğun daha çok niteliksel özelliklerine önem verirlerken kentsel yoksullar, yetersiz gelir, yetersiz tüketim düzeyi gibi niceliksel boyutu önemsemektedirler (Uçar, 2011: 13).

Kırsal kesimdeki yoksullar ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık, balıkçılık, ormancılık ve küçük ölçekli sanayi ve hizmetler kesiminde çalışırlar. Gelişmekte olan ülkelerdeki kırsal yoksullar homojen bir grup olmamakla birlikte kabaca iki ana gruba ayrılabilirler: ziraat ile uğraşan yoksullar (kendi toprağını işleyen küçük toprak sahipleri, yarılıkçılar ve topraklarını kiralayan toprak sahipleri) ve ziraat ile uğraşmayan yoksullar (işçiler-

ırgatlar, köy zanaatkârları ve çobanlar). Kırsal yoksulluğun temel kaynağı topraksız ve kalifiye olmayan işçilerdir. Nüfus arttıkça ve şehirleşme süreci hızlandıkça bu kesimin sayısı hızla artmaktadır (Aktan ve Vural, 2002: 10). Kırsal yoksulluğu artıran temel faktörler şunlardır:

Siyasi istikrarsızlıklar ve iç çatışmalar: Siyasi istikrarsızlıklar ve iç çatışmalar iktisadi büyümeye sekte vurduğu ölçüde kırsal (ve kentsel) yoksulluğu artırır. Ancak ülkeler istikrara sahip olsalar bile belirli grupların marjinalleşmesine ve izole olmasına yol açan kastlar ve etnik ve ırksal ayrımcılık uygulamaları yoksulluğa yol açabilir.

Kırsal Alanda İkilik: Kırsal alanlarda büyük toprak sahipleri ve ticari üretim sistemleri ile küçük toprak parçalarına sahip olan köylüler ile geçimlik tarım ekonomisi aynı anda bulunuyorsa gelir dağılımında eşitsizlik ve yoksulluk ortaya çıkabilir.

Kötü Yönetim: Kötü yönetim ve bürokrasinin yozlaşması bir yandan kırsal kesimdeki üreticilerin maliyetlerini artırarak; öte yandan, yoksulların ihtiyaç duyduğu kamusal hizmetleri eksik ve kalitesiz bir şekilde sunarak yoksul kesimin yaşam standardını düşürür ve üstlendikleri maliyeti artırır. Kırsal yoksulluk, hukuk devleti ilkesine uyulmuyorsa, yönetim şeffaf değilse, kontrol ve düzenlemeler aşırı ise, yönetim aşırı merkezileşmişse ve yoksullar seslerini duyuramıyorlarsa artar.

Kırsal Kesimi Dışlayan İktisadi ve Sosyal Politikalar: Uygulanan politikalardaki kırsal kesimi dışlayan bazı politikalar (altyapı yatırımlarında ve sosyal güvenlik hizmetlerinin sunumunda kentlere öncelik verilmesi, ithalatın sübvansede edilmesi, sermaye-yoğun teknolojilerin emek-yoğun olanlara tercih edilmesi) bu kesimdeki yoksulluğu artırır. Devlet desteğinden yoksun kalan köylüler, susuzluk, doğal afetler, salgın hastalıklar, karşısında da daha korunmasız kalmakta ve çareyi kente göç etmekte bulmaktadırlar (Gölbaşı, 2008: 105).

Ülkelerin çoğunda yoksulluk daha çok kırsal alanlarda görülen bir sorundur ve kişisel tüketim ile yeterli düzeyde eğitim, sağlık, temiz su, konut, ulaşım ve iletişim hizmetlerine erişim gibi alanlardaki eksiklikler kırsal yoksulluğu nitelendirmektedir. Kırsal yoksulluk, nüfus artışını ve kentlere göçü beslemektedir. Öte yandan, kentsel yoksulluk, çoğu kez kırsal yoksulluğu azaltma stratejilerinin bir sonucudur: piyasada sapmalara ve tarım kesiminin ve kırsal alandaki beşeri ve fiziki altyapının ihmal edilmesine yol açan

kamu politikaları hem kırsal hem de kentsel yoksulluğun ortaya çıkmasına neden olan faktörlerin başında gelir. Kırsal alanlardaki azgelişmişlik kentsel alanlardaki iktisadi büyümenin sürekli olmasını engeller. Zira sanayi sektörünün kullanacağı yiyecek ve hammaddelerin maliyetini artırır ve kırsal alanlardaki alım gücünün düşük olması nedeniyle sanayi sektörü piyasasının ölçeğini küçültür. Kırsal ve kentsel alanlardaki ücret farklılıkları (emek piyasasındaki sapmalar) kırsal kesimdeki ücret düzeyini etkiler ve tarım dışı sektörlerdeki büyümeden kırsal yoksulların elde edeceği yararı azaltır. Kırsal kesimde sürdürülebilir bir büyüme olmaksızın kentsel alanların (ve sanayi sektörünün) hızla büyümesi her iki alan arasındaki eşitsizlikleri daha da artırır ve yoksullarının durumları daha da kötüleşir.

Bahsedilen tüm bu sebepler aslında bir yandan da kentsel yoksulluğa zemin hazırlamaktadır. Zira kırsal alanların bu derece ihmal edilmesi, buralarda yaşayan insanların geçim sıkıntısına düşüp gelir kapısı olarak gördükleri kentlere göç etmelerine sebep olmakta ve kentliler iş sahalarını, göçle gelen bu insanlarla paylaşmak durumunda kalmaktadır. İstihdamın kentliler açısından daralması anlamına gelen bu durum, bir bakıma kentsel yoksulluğun da ana sebebini oluşturmaktadır.

Kentsel yoksulluk (kent yoksulluğu); “yoksulların yaşadıkları kent alanında insanların yeterli gelire sahipsizliği, temel hizmetlerden yararlanma düşkünlüğünün yanı sıra kent alanlarından dışlanma, elverişsiz yaşam ortamları, yargı, bilgi, eğitim, karar alma yetkisi ve yurttaşlık gibi temel haklardan yararlanma yetersizliği, şiddete maruz kalma, güvenlik eksikliği ve statü açısından sıkıntı çekme anlamına gelmektedir.” (Işık, 2007: 16).

Kent yoksulluğu, dünyada endüstri devrimiyle beraber ortaya çıkan, kentleşme sürecinde beliren çok yönlü ve karmaşık bir olgudur. Sosyal bilim literatüründe kent yoksulluğu daha çok, kentlerde ortaya çıkan yoksulluğun farklı yönlerini yansıtan sekiz faktöre vurgu yapılarak tanımlanmaktadır. Bu sekiz faktör;

- 1) yetersiz gelir
- 2) yetersiz ve istikrarsız kaynak sahipliği
- 3) yetersiz barınma

- 4) kamusal altyapı hizmetlerindeki yetersizlik
- 5) sosyal güvenlikten mahrumiyet
- 6) yoksulların hukuksal güvenceden yoksun olmaları
- 7) karar alma sürecine yoksulların katılmamaları
- 8) yoksul kesimin sessizliğidir. (Aytaç, 2008: 143)

Kentsel yoksulluk hakkında yapılan bir diğer tanım ise, kent yoksulluğunu, bireysel gelişim, fiziksel koşullar ve toplumsal ilişkiler bağlamında irdelemek gerekir. Bireysel gelişim; gelir, eğitim, sağlık ve güvenliği içine alır. Fiziksel koşullar, konut, kentsel altyapı ve doğal çevreden oluşur. Toplumsal ilişkiler ise, aile, enformel örgütlenmeler, siyasal partiler, sivil toplum kuruluşları ve cemaat ilişkilerini içine alır. Kent yoksulluğu yukarıdaki farklı alanlardaki mutlak ve göreceli yoksulluk hallerini kapsar (Aile Şurası, 2004: 58).

Kent yoksulluğunun nedenlerini ise şu şekilde sıralamak mümkündür; Göçler (köylerden kente, bölgeden bölgeye ve de kent içi hareketlilik), iktisadi dönüşüme dayalı işsizlik (tarımdan sanayiye, sanayiden hizmetlere geçişte yaşanan işsizlik), endüstriyel dönüşüm sonrası işsizlik (emek yoğun sektörden sermaye yoğun sektöre oradan da bilgi yoğun sektörlere geçişte), kayıt dışı istihdamın ve sosyal güvencesi olmayan işlerin yaygınlaşması, beşeri sermaye azlığı, istihdamda ayrımcılık ve fırsat eşitsizliği, sermaye ve girişim eksikliği, makro ekonomik dalgalanmaların yarattığı krizler, gelir dağılımındaki adaletsizlik, kentsel hizmetlerin paylaşımındaki adaletsizlik, ailenin demografik özellikleri (hızlı nüfus artışı, hanedeki üye sayısının yüksekliği), hak ve sorumluluk bilincinin gelişmemiş olması vs. tüm bu etkenler, kentlerde yaşanan yoksulluğu temellendirmeye yardımcı olmaktadır (Aile Şurası, 2004).

Aynı zamanda kent yoksulluğu yoksulluktan farklı bir durumu ifade eder. Yoksullar toplumun bir parçasıdır yani toplumsal yapıdan kopuk veya bağımsız değildir. Yaşadıkları şartların bilincindedirler. Kentsel yoksullar ise toplumdan kopuk güven duygusundan yoksun ve bütünleşmeye karşı negatif tutumlar içindedirler. “Kent yoksullarının yoğun bir kuralsızlık durumu içerisinde buldukları ve bu nedenle suç

işlemeye yatkın oldukları bilinmektedir.” (Gölbaşı, 2008: 192) Kentsel yoksullar ekonomik ve toplumsal alandaki değişimlerden ortaya çıkmıştır. Yoksulluktan farklı olarak kent yoksulluğu ekonomik dönüşümler sebebiyle kırsal kesimden kentlere göç edenleri istihdam edebilecek iş olanaklarının kısıtlı olması ve dönüşümün yok açtığı toplumsal kırılmalardan kurumlararası ilişkilerin tam anlamıyla şekillenememesinden doğan yoksulluk olarak tanımlanabilir. Kentsel yoksulluğa hemen her toplumda rastlamak mümkündür. Çünkü sanayileşme tüm ülkeleri etkilemiş ve kentleşmeyi arttırmıştır. Kentleşme; kentsel yoksulluk, sokak çocukları, gecekondu gibi kitlelerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Işık, 2007: 19).

1.2.6 Kronik ve Geçici Yoksulluk

Kronik yoksulluğun salt gelir ya da tüketim boyutuyla ele alınması, kavramın tanımlanması açısından yetersiz olacaktır. Bunun yerine kronik yoksulluğu, büyük ölçüde maddesel yoksulluk, yeteneklerdeki aşırı yoksunluk ve kırılğanlık arasındaki karşılıklı etkileşim ve bunların bileşimi şeklinde nitelendirmek daha gerçekçi olacaktır (Temiz, 2008: 63).

Kronik yoksullar için yoksulluk, salt düşük gelir sahibi olmak anlamına gelmemekte, aynı zamanda açlık, kötü beslenme düzeyi, sağlıklı içme suyuna erişememe, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimden yoksun olma, ayrımcılık ve istismar anlamına da gelmektedir. Bu durumda, kronik yoksulluk temel insani gereksinimlerden yoksun olma durumuna karşılık gelmektedir.

“Öyleyse, en yalın biçimiyle kronik yoksulluk, salt ekonomik haklardan yoksun olma değil, aynı zamanda uzun süreli, şiddetli bir biçimde yaşanan ve nesilden nesile aktarılan yoksulluk anlamına gelmektedir. Kronik yoksulluğu geçici yoksulluktan ayıran en önemli özellik ise bireylerin bu döngüyü kırıp yoksulluktan kurtulabilme olasılıklarının çok düşük düzeyde olması ya da neredeyse hiç olmamasıdır.” (Temiz, 2008: 63).

Kronik yoksullar homojen bir grup değildir. Kronik yoksulluk açıkça insanları pek çok farklı durumda etkileyebilir. Kronik yoksulluğa eşlik eden farklı faktör setleri mevcut olduğundan bölgeden bölgeye, hane halkından hane halkına, kişiden kişiye çeşitlenen

nedenler kronik yoksulluk için söz konusudur (Chronic Poverty Research Center, 2004: 7). Kronik yoksullar sadece kırılğan insan gruplarının listesi değildir; ama genelde çeşitli şekillerde dezavantaj ve ayrımcılığı aynı zamanda yaşayan kişilerdir.

Kronik yoksul çizgisinde bulunanlar “her zaman yoksul olanlar ve çoğunlukla yoksul olanlar” olarak iki gruba ayrılır.

Her zaman yoksul olanlar; her periyottaki yoksulluk skorları tanımlanmış bir yoksulluk çizgisinin altında olanlar.

Çoğunlukla yoksul olanlar; tüm periyotlar boyunca yoksulluk skoru, yoksulluk çizgisinin altında olmasına karşın her periyotta yoksul olmayanlar.

Kronik yoksulluk çalışması, özellikle her zaman yoksul olanlar ve çoğunlukla yoksul olanlar ile ilgilendiğinden tüm bu kategoriler yoksulluk geçişlerini tanımlayan dinamikler anlamında kullanılabilir. Örneğin; sıklıkla yoksul olanlardan sadece ara sıra yoksul olanlara doğru ilerleyen bir hane halkı, kronik yoksulluktan kurtulmuş olarak gözükebilir (Chronic Poverty Research Center, 2004: 7).

Kronik yoksulluk gelişmekte olan ülkelerde toplumun önemli bir kesimini etkisi altına alan ve uzun süre devam eden ve geçici yoksulluktan farklı çok boyutlu bir durumdur. İnsanları neredeyse yaşamları boyunca etkilemesi nedeniyle aynı zamanda nesilden nesile aktarılan bir sorundur. Günümüzde kronik yoksulluk hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde ekonomik, sosyal, siyasal ve çevresel faktörlere bağlı olarak ortaya çıkan ve toplumun hemen hemen her kesimini etkileyen bir özelliğe sahiptir. Kimi zaman geçici yoksulluk ile iç içe girer kimi zaman ise din, dil, ırk, etnik köken, coğrafi mekânın merkeze uzak olması, çevresel felaket, göç, şiddet ve çatışmalardan kaynaklanır (Temiz, 2008: 95).

Geçici yoksulluk ise yaşam standartlarındaki bir kerelik bir düşüşün (hane halkları bunu tedrici olarak anlar) ya da yoksulluk çizgisinin altındaki yaşam standartlarında çeşitli düşüşlerin sonucu olarak refahtaki dalgalanmaların sonucu oluşan yoksulluk çeşididir. Dışsal şoklar, doğal afetler vb. bir hane halkını yoksulluk içine düşürebilir (Dessallien, 1995: 2).

Geçici yoksulluk sınırında bulunanlar “dalgalanan yoksul ve ara sıra yoksul olanlar” olarak ikiye ayrılır.

Dalgalanan yoksul; bazı periyotlarda yoksul ama diğerlerinde yoksul olmayanlar, yoksulluk çizgisinin etrafında ortalama bir yoksulluk skoruna sahip olanlar.

Ara sıra yoksul olanlar; ortalama yoksulluk skoru, yoksulluk çizgisinin üzerinde olmasına rağmen en azından bir dönem boyunca yoksulluğu yaşamış olanlar.

Son 15 yıllık dönemde yoksulluk perspektifi gelişmiş ve yoksulluğun çok boyutlu doğası kabul edilmiş, yoksulluğun derinliğinin ve tehlikesinin önemi görülmüş olmasına rağmen, zaman içerisindeki yoksulluğun sürekliliğinin tanımlanması ve cevaplanmasında (kronik yoksulluk) yaşanan ilerleme çok yavaş olmuştur. Pek çok kişi için yoksulluk kaçınılması çok zor bir durumdur ve bu nedenle bir nesilden diğerine geçen bir yoksulluk ile ifade edilir.

1.2.7 Diğer Yoksulluk Tanımları

Yapabilirlik Yoksulluğu; yoksulluğun “insani kapasite” kavramı, kişilerin fırsatlarını genişletmeye ve hem fiziki hem de sosyolojik yoksulluk gerçekliğini ölçmeye odaklanmıştır. Yoksulun güçlendirilmesini vurgulamak, topluma katılımını kolaylaştırmak, sosyoekonomik basamakta yukarıya çıkmasını sağlamak, yoksulluğun azaltılmasında “insani kapasite” yaklaşımının merkezindedir (Dessallien, 1995: 4).

Bir toplum içerisinde kabul edilebilir minimum düzeyde fonksiyon gösterilmesini sağlayacak temel insani yapabilirliklerin bulunmaması şeklinde “yapabilirlik yoksulluğu” tanımlanır. En büyük vurgu; insanların uzun ve sağlıklı bir yaşam sürmesi, okuryazar olması ve özgürce toplumlarına katılabilme fırsat ve kapasitesine sahip olmasına yapılmıştır (Dessallien, 1995: 11).

Yapabilirlik yaklaşımına göre, “kişi temel yapabilirliklerden mahrumsa yoksul olarak tanımlanır ve toplumlara göre değişmeyen temel yapabilirlikler, gıda gereksinimini karşılamak, önlenebilir hastalıklardan kaçınmak, barınmak, giyinmek, yolculuk edebilmek ve eğitim görebilmek olarak belirlenir. Yapabilirlik yaklaşımı ile özetle, yoksulluğun değerlendirilmesi sürecine eşitsizlikler de katılmakta; gelir veya fayda

yerine, bireyin özgürlüğü vurgulanmakta ve gelir ile yapabilirliğin toplumsal ve ilişkisel boyutu göz önünde tutulmaktadır.” (Uçar, 2011: 13).

Kapasite Yoksulluğu; yoksul ve yoksul olmayanın onların gelir ve tüketim kapasitelerinin ötesine bakarak tanımlayan bir kavramdır. Bir kişinin kapasitesi pek çok boyut olabilir; (eğitim, sağlık ve diğerleri) ve refah üzerinde kuvvetli etkiler yaratır, mal ve hizmet tüketimini arttırmak için gerekli gelirlerin yaratılması da buna dahildir (Wagle, 2002: 158).

Yoksulluk tanımlarından bir diğeri de *nöbetleşe yoksulluktur*. Nöbetleşe yoksulluk, eşitsiz güç ilişkileri temelinde kentli yoksul kesim içinde bir grubun diğerlerinin üzerinden zenginleşmesini, refahını arttırmasını sağlamaktadır. Temel özellikleri: (Işık ve Pınarcıoğlu, 2003: 40)

- Arsa ve konut piyasasında kurulan ilişkilere dayanması,
- İş piyasasında kurulmuş olan, özellikle hemşehrilik esaslı ilişkilerle eklemlenmesi,
- Bu piyasalarda yaratılan getirilerin sistem içinde yer alanlara eşitsiz dağılımı,
- Bu eşitsiz getiriler temelinde yükselen politik ilişkilerdir.

Nöbetleşe yoksulluk niteliksel bir tanım getirmez. Mutlak ya da görece yoksulluk ya da diğer yoksulluk tanımları gibi yapısal bir durum tanımlamaz. Nöbetleşe yoksulluk tanımı daha çok yoksulluğu bir süreç olarak tanımlar. Bu süreç yoksulların sistemin gediklerini bularak, yerel kaynaklardan beslenen kimlikleri temelinde hem dayanışıp hem de birbirinin üzerinden refahlarını arttırma ve yoksulluktan kurtulma sürecidir (Işık ve Pınarcıoğlu, 2003: 336). Bu tanımın temelinde toplumsal ilişkiler sistemi yatmaktadır.

Nöbetleşe yoksulluk biraz da zamana bağlı bir durumdur. Doğru kanalları ve kaynakları kullanan yoksullar bir süre sonra yoksulluktan kurtulurlar ve yeni gelen yoksullara yoksulluklarını devrederler. Bu doğru kanallar etnik dayanışma ağlarıdır. Kaynaklar ise

işgal edilen arazilerin kente yeni göç eden yoksullara kiralanması ya da satılması yoluyla elde edilir. Bu sistem kentte işgal edilebilecek arazi kalmayana kadar devam edecektir (Işık ve Pınarcıoğlu, 2003: 79).

Bu tür bir yaklaşımın en önemli eksikliklerinden birisi genellenebilme sorunudur. Kuşkusuz kentte kalış süreci yoksulluk tehdidi altındaki kesimlerin yoksullukla başedebilmeleri açısından bir dizi boyutta daha donanımlı hale getirmektedir. Ancak bu tür bir stratejinin farklı kentlerde aynı biçimde çalışıp çalışmadığını tespit edebilmek bugünkü veriler ışığında mümkün görünmemektedir. Nöbetleşe yoksulluk kavramı daha çok İstanbul kentinin belli bir bölgesindeki deneyimin verileri ışığında geliştirilmiştir* (Işık ve Pınarcıoğlu, 2003: 336).

Yoksulluk tanımlarının sonuncusu ise *yeni yoksulluk* kavramıdır. Yeni yoksulluk, yeni-liberal politikalarla birlikte uygulamaya konan esnek çalışma biçimlerinin arttığı, enformel sektörün yaygınlaştığı, refah devletinin sağladığı sosyal hizmetlerin özelleştirmelerle yoksullar için erişilemez hale geldiği koşullar için kullanılan bir kavramdır (Yoksulluk tanımları, 2010). Son yıllarda kullanılan bilginin muhteşem boyutlara ulaşmasıyla, istihdamın azalması, ücretlerin düşmesi, enformel sektörün genişlemesi, işsizler ordusunun ortaya çıkmasına bağlı olarak yeni yoksulluk oluşmuştur. Ayrıca bu kavram son yıllarda yaşanan yoksullukların hepsini kapsamakta ve ayırım yapmadan hepsini kendi çatısı altında toplamaktadır.

Yoksulluk hakkında yapılan tanımların yanında, yoksulluğa zaman zaman bazı anlamlar da yüklenmektedir. Bu anlamlardan bazıları; hastalık, eşitsizlik, yapısal, ırk ayrımcılığı, sınırlanmış fırsatlar, bozuk bir karakter, kötüye gidiş, beceri uyumsuzluğu, kadınlara karşı şiddet, yokluk, yetersizlik, örselenmişlik-incinmişliktir (Yoksullukla ilgili tanım ve kavramlar, 2011).

* “Örneğin Mersin’e yoğun göç olmasına rağmen kentin iyi işlemeyen ekonomisi ve kentsel rant yaratılmaması nedeniyle, göç edenler ne kentsel ranttan faydalanabilmekte ne de çalışmak için iş bulabilmekte; diğer bir deyişle, kendi aralarında kazanan- kaybeden oyununu oynamamakta, birbirlerinin üstüne basarak refah arttırma stratejileri izleyememekte, kısacası hep birlikte kaybetmekteler.” (Işık ve Pınarcıoğlu, 2003: 336)

Yukarıdaki tanımlamalarda da belirtildiği üzere yoksulluk; ekonomik koşulların yanı sıra sosyal hak ve özgürlüklerin kullanımını da içeren geniş bir kapsama sahip, sadece tüketimle ilişkili değil, aynı zamanda sosyal/yaşamsal etkinliklerin içerisinde de kendini gösteren bir gerçekliktir. Bir başka deyişle, bu çalışma içerisinde küreselleşme, kentsellik ve tüketim kültürüyle birlikte ele alınan yoksulluk anlayışı, ekonomik temellere bağlı olmakla birlikte; kültürel, politik ve sosyal hayatın geneline ilişkin farklı boyutları da içermektedir.

1.3 Yoksulluğun Sebep Olduğu Hususlar

Yoksullukla birlikte hayatlarının kontrolünü ellerinde bulunduramama, güçsüzlük, yaşamlarını sürdürebilmek için başkalarına bağımlılık, sesini duyuramama, çaresizlik ve sosyal dışlanma sıkça yaşanan problemler arasında yer alır.

1.3.1 Güçsüzlük ve Sesini Duyuramama

Fiziksel ihtiyaçların yeterli bir biçimde sağlanamamasının yanı sıra, yoksulluğun yarattığı toplumsal yalıtılmışlık ve marjinalleşmeye itilme giderek artan güçsüzlük duygusu ve sesini duyuramama, olarak tanımlanabilir (Gör Projesi, 2011).

Yoksulluğun ortaya çıkmasında iktisadi olmayan boyutların da önemli bir yeri vardır. Yoksulların ortak özelliklerinden biri, yoksul kişilerin tercihte bulunmalarını kısıtlayan ve birbirleri ile olan ilişkilerinin kalitesini etkileyen güçsüzlük ve söz hakkının olmamasıdır.

“Refah ve zenginlik maddi, sosyal, fiziki, psikolojik ve ruhsal açıdan güven ve esenlik içinde olmayı ve hemen hemen her alanda tercihte bulunma özgürlüğünü gündeme getirirken; yoksulluk maddi olanakların olmamasını, güvensizliği, sosyal dışlanmayı, psikolojik sıkıntıları ve ruhsal travmalar ile tercihte bulunma ve teşebbüs hürriyetinin olmamasını akla getirir.” (Aktan ve Vural, 2002: 9).

Yoksullukla birlikte hayatlarının kontrolünü ellerinde bulunduramama, güçsüzlük, yaşamlarını sürdürebilmek için başkalarına bağımlılık, sesini duyuramama ve çaresizlik

sıkça yaşanan problemler arasındadır. Güçsüzlük ve sesini duyuramama, yoksulluğun sonuçlarında ekonomik yoksunluktan ziyade, duygusal travmalar boyutuyla yer almaktadır. Yoksulluğun yol açtığı duygular, utanç, saygı görememe, umutsuzluk ve güvensizlik olarak özetlenebilir (Diyarbakır'da uygulanan mikrokredi projesinin gerçekleştirilmesi, 2011).

Yoksul kişiler, genellikle, kısıtlı tercihte bulunma ve seçim yapma hakkına sahiptirler ve başlarına gelen kötü şeyleri kontrol altına almak veya olumlu yönde değiştirmek için söz hakkına sahip değildirler. Güçsüzlük (powerlessness) yoksul kişi veya hane halkının sahip olduğu çok boyutlu dezavantajlardan kaynaklanır ve bu durum yoksulluktan kurtulmalarını da engeller. Kişilerin bilgi, varlık, finansman ve gerekli becerilere erişememeleri yeni fırsatlar elde etmelerini engellemekte ve ortaya çıkan güvensizlik yoksulluğun kronik bir hale gelmesine yol açmaktadır (Aktan ve Vural, 2002: 10).

1.3.2 Zayıflık ve Korunmasızlık

Yoksulluk, bir kişinin mevcut sosyo-ekonomik statüsü ile ilgili bir olgu iken zayıflık ve korunmasızlık (vulnerability) bu statüdeki muhtemel değişiklikleri ifade etmektedir. “Zayıflık ve korunmasızlık, hali hazırda yoksul olmayan bir kişi veya hane halkı gelir ya da tüketiminin yoksulluk sınırının altına düşme riski ile karşı karşıya kalmasını veya zaten yoksul ise yoksulluktan kurtulamama tehlikesinin devam etmesi anlamına gelmektedir. Yoksul olan herkesin çeşitli risklerle karşı karşıya gelmesi gerekmez. Örneğin, geçimini sağlayacak gelir düzeyine sahip olmayan bir çiftçi yoksul olabilir, ancak ortaya çıkacak makro-ekonomik şoklar karşısında zayıf ve korunmasız bir durumda da olmayabilir.” (Aktan ve Vural, 2002: 10).

Zayıflık ve korunmasızlığa yol açan temel faktörler şunlardır:

- Eğitim olanaklarının yetersizliği.
- İstikrarlı bir gelir olanağının ve iş güvenliğinin olmaması.
- Varlık ve tasarruf birikiminin yetersiz olması ve krediye erişme olanağının yetersizliği.

- İşgücüne katılımın artırılmaması.
- Aileler arası dayanışmanın zayıflaması (Aktan ve Vural, 2002: 10).

Yoksulların, koşullarının sonucu olarak yüzleştikleri riskler korunmasızlıklarının nedenidir.

Bundan daha derin bir neden ise riski azaltma ya da hafifletme ya da şoklarla baş etme yeteneklerinin olmamasıdır. Fiziki, doğal ve mali kaynakların yetersizliği yoksulları özellikle ters şoklara karşı savunmasız yapmaktadır. Savunmasızlığın altında yatan bir başka neden, devletin ya da topluluğun yoksulların karşılaştığı riskleri azaltacak ya da hafifletecek mekanizmaları geliştirmedeki beceriksizliğidir (Nakiboğlu, 2004: 124).

Kırılganlık kavramı, en çok korunma gereksinimi içinde olma durumunu ifade etmektedir. Bu anlamda zayıflık, korunmasızlık, güvencesizlik ve temel insani gereksinimlere erişememe kırılganlığın en somut biçimleri olarak belirtilebilir. Gelecekle ilgili belirsizlik yoksullar açısından kırılganlığın artması anlamına gelmektedir (Temiz, 2008: 62).

1.3.3 Sosyal Dışlanma

Sosyal dışlanma, vatandaşların ya da grupların sosyal, siyasal ve sivil haklardan mahrum edilmelerini veya toplumun temel iktisadi, siyasi ve sosyal işleyişiyle ilgili kararlara katılamamalarını ifade etmektedir (Tsakloglou, 2002: 211).

AB Katılım Raporuna göre sosyal dışlanma ise fertlerin topluma sivil, sosyal ve ekonomik açılardan katılımlarının engellenmesi ve/veya gelir ve öteki kaynaklara (fert, aile, sosyal ve kültürel) erişimlerinde yaşadıkları yetersizlikler, yaşam kalitesinden ve hayat standardından haz alamama durumlarıyla ilişkilendirilmiştir (European Commission Social Protection Committee, 2001: 11).

Sosyal dışlanma kavramı iktisadi ve sosyal boyutları birlikte ele alır. Sosyal açıdan dışlanmış olan kişi ve hane halkı kendi geçimini sağlamaya yetecek bir gelir elde etme olanağından yoksun kalır, üretim ve çalışma piyasalarına katılımında sorunlarla karşılaşır ve varlığını idame ettirebilmek için gerekli olan varlık ve kaynaklara

erişemez. Kişiler, kamusal mal ve hizmetlerden, aile desteğinden ve hatta kendi yaşamını etkileyen kararlar üzerinde söz sahibi olmaktan bile dışlanabilirler (Aktan ve Vural, 2002: 10). Sosyal dışlanma, bazen bazı temel insan hak ve hürriyetleri ile vatandaşlık haklarından dışlanma şeklinde de gerçekleşebilir. Bazı durumlarda kişiler yaşamlarını sürdürebilmeleri için belirli kişilerin, kurumların ve toplulukların desteğine bağımlı bir hale gelebilirler. Bu bağımlılık, evlilik, çocuklara ad koyma, gibi kişilerin günlük hayatı ile ilgili kişisel konularda alınan kararlara destek sağlayan kişi ve kurumların müdahale edebilmesi olanak sağlayabilir. Yoksullar, fiili yaşamda, sosyal dışlama ve bağımlılık nedeniyle sosyal meseleler konusunda alınan kararlarda diğer kişilerle eşit hak ve yetkiye sahip olamazlar. İzolasyonun artması da yoksulluğa katkıda bulunur. Büyük iktisadi krizler, savaşlar ve doğal afetler sonrasında geçimlerini idame ettirecek düzeyin ötesinde gelir ve olanağa sahip olmayan kişiler sosyal faaliyetlerden uzaklaşırlar. Bu durum neticesinde kişilerin bilgi ve destek kaynakları azalır ve izole olmuş kişiler daha zayıf, daha dar görüşlü ve daha fazla korunmasız bir hale gelir. Aynı zamanda bu durum yoksul kişilerin dışlanmışlık psikolojisi yaşamalarına da neden olur Fiziki ve ruhsal açıdan ailesinden ve toplumdan izole olan gruplar olağandışı koşullarda en zayıf durumda olan gruplardır. Siyasi yaşama katılımın zayıf olması, ayrımcılık ve sosyal dışlama izolasyonu ve yoksullaşmayı artırır (Aktan ve Vural, 2002: 10).

1.4 Yoksulluğun Temel Belirleyicileri

Yoksulluk tanımı genişledikçe yoksulluğun nedenlerini de belirlemek güçleşmektedir. Bunun gibi yoksulluk türlerinin bütün ülkelerde ve hatta aynı ülke içinde değişik yerleşim yerlerinde aynı nedenlerle ilişkilendirilmesi mümkün değildir. Kısaca başlıklar altında toplamak gerekirse; bölgesel, topluluk, hanehalkı, bireysel özellikler olarak sınıflandırılabilir.

Bölgesel Özellikler (Dünya Bankası, 2003: 32)

- İzolasyon/uzaklık (piyasa ve hizmetlere zayıf erişim, daha düşük altyapı düzeyi dahil olmak üzere),
- Kaynak temelinde toprağın uygunluğu ve kalite,

- Hava (tayfun, kuraklık) ve çevresel koşullar (deprem sıklığı),
- Bölgesel yönetim ve yönetişim,
- Eşitsizlik,

Topluluk Özellikleri

- Altyapı (asfalt yol, su şebekesi),
- Toprak dağılımı,
- Kamusal mal ve hizmetlere erişim (okul ve kliniklerin yakınlığı),
- Sosyal yapı ve sosyal sermaye,

Hanehalkı Özellikleri

- Hanehalkı büyüklüğü,
- Bağımlılık oranı(çalışma yaşındaki yetişkinlere göre işsiz olan yaşlı ve gençler),
- Hanehalkı reisinin cinsiyeti ya da ortalama hane halkı yetişkini,
- Varlıklar (toprak, konut, üretim araç ve ekipmanları),
- İstihdam ve gelir yapısı (istihdam edilmiş yetişkinlerin oranı), işin türü (ücret ya da serbest meslek),
- Ortalama olarak hanehalkı üyelerinin eğitim ve sağlık durumu,

Bireysel Özellikler

- Yaş,
- Eğitim,
- İstihdam durumu,
- Sağlık,
- Irk

1.5 Yoksulluk Sınırı

Yoksulluk sınırı bir toplumda yoksul olanlarla olmayanları birbirinden ayırmakta kullanılan izafi bir hattır (Dumanlı, 1996: 6-7).

Yoksulluk çizgisi kavramı 1886 yılında İngiltere’de Booth tarafından ortaya atılmış ve daha sonra Rowntree tarafından geliştirilerek ilk kez 1899 yılında York kenti için yaptığı çalışmalarda sistematik olarak kullanılmıştır (Timothy ve Roy, 1998: 574).

Sir William Beveridge yoksulluk için yayınladığı raporda, “yoksulluk çağdaş bir toplumun yüz karasıdır” demiştir. Raporda esas olarak insanların yoksulluktan kurtarılma çareleri aranmıştır.*

Yoksulluk sınırını gıda ihtiyacı yanında giyim, sağlık, eğitim, barınma gibi ihtiyaçları karşılayacak şekilde geniş tutmak da mümkündür. Dünya Bankası ve ILO ’nun çalışmalarında da bu kıstaslar kullanılmıştır.

ILO 1976 yılında temel gereksinimler yaklaşımını oluşturmuştur. Bu yaklaşıma göre temel gereksinimler;

- Bir ailenin özel tüketimi için gerekli minimumlar, (beslenme, barınma, giyim vb.),
- İçinde yaşanan topluluk için, topluluk tarafından sağlanan toplu tüketim konusu olan hizmetler, (güvenli içme suyu, elektrik, sağlık, eğitim vb.),
- Kendilerini etkileyen kararların alınmasına katılım,
- Mutlak düzeydeki temel gereksinimlerin, temel insan haklarının daha geniş bir çerçevede karşılanması,
- İstihdama temel gereksinme stratejisinin hem amaç hem de araç olarak karşılanmasıdır. (Tekeli, 2002: 42)

* 20.11.1942 yılında yayınlanan raporda ülkedeki muhtaçlığın yok edilmesi ana amaçtır. Raporda muhtaçlıkla savaşılırken gelir kaybına yada gelirin eksilmesine uğrayan ailenin temel ihtiyaçlarının göz önünde tutulması ve asgari bir gelir garantisi sağlanması gerekli görülmüştür.

Dünya Bankası, dört adet yoksulluk sınır çizgisi kullanmıştır:

- Uluslararası bir standart haline gelmiş olan kişi başına günde bir dolar esasına göre belirlenen yoksulluk çizgisi,
- Asgarî gıda maliyeti çizgisi,
- Temel gereksinimler maliyeti çizgisi,
- Ulusal gelir ortalamasının yarısı olarak belirlenen göreceli yoksulluk çizgisi.

Ekonomik kalkınma uzun yıllardan beri ekonomik büyüme şeklinde düşünülse de, son yıllarda giderek artan biçimde yoksulluğun azaltılması şeklinde bir anlam kazanmaya başlamıştır. Dünya Bankası “rüyamız, yoksulluğun olmadığı bir dünyadır” diyerek, tüm faaliyetlerini yoksulluğun azaltılması yolunda göstermeye başlamıştır. Birleşmiş Milletler tarafından 2000 yılında bir grup “Yeni Bin Yıl Kalkınma Hedefleri” geliştirilmiş ve temelde aşırı yoksulluk ile açlığın ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. Yeni Bin Yıl Kalkınma Hedefleri ve amaçları, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında global ve ulusal düzeyde benzer kalkınmaya imkan veren ve yoksulluğu ortadan kaldıran bir çevrenin yaratılması konusunda bir ortaklık sunmaktadır. (Ek 1)

Yukarıda da bahsedildiği gibi yoksulluk birçok dinamiğin bir araya gelmesiyle oluşan bir problemdir. Yoksulluğu tanımlanırken temel kavramlar üzerinde farklı tanımlamalar yapılabilmektedir. Sadece besin eksikliği ve yokluğu anlamında kullanılmayan yoksulluk aynı zamanda hizmetlerden yararlanamamak, uzun bir yaşam sürememek, temiz su kaynaklarından faydalanamamak, sosyal dışlanma gibi durumlarında ifadesi olabilmektedir.

Bunun yanında yoksulluğun nedenleri de çok değişik olabilir; bir ülkedeki toprakların verimsiz, su kaynaklarının yetersiz oluşu, kalabalık nüfus, çalışma alanlarının azlığı, ardı ardına yaşanan savaş iç isyan vb. sebeplerden dolayı bozulan ekonomi ve sayılabilecek buna benzer pek çok neden yoksulluğun ortaya çıkmasına etki eder.

BÖLÜM 2: DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE YOKSULLUK

2.1 DÜNYA'DA YOKSULLUK

Oldukça karmaşık bir olgu olan yoksulluk, son yıllarda gelişmekte olan ülkelerin ve geçiş ekonomilerinin karşılaştığı en ciddi problemlerdendir. Bunun yanında sadece az gelişmiş ülkelerde değil gelişmiş ülkelerde de yaşanan yoksulluk Dünya'nın gündeminden düşmemektedir. Son yıllarda yoksulluk ve yoksulluğun azaltılması kalkınma sürecinin en önemli gündem maddelerinden biri haline gelmektedir.

Yoksulluk, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde farklı pek çok faktörün etkisi ile gelişip yayılmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ayrımı da yapmadan hemen her ülkede görülen yoksulluk, bir ülkedeki toprakların verimsiz, su kaynaklarının yetersiz oluşu, kalabalık nüfus, çalışma alanlarının azlığı, ardı ardına yaşanan savaş iç isyan vb. sebeplerden dolayı bozulan ekonomi ve özellikle küreselleşme sürecinin getirdiği keskin rekabet sebebiyle yoksulluğun daha çok gelişmekte olan ülkelerde yoğunlaştığı görülmektedir.

Küreselleşmeyle birlikte uluslararası düzeyde gelir dağılımındaki eşitsizlik 1970-89 döneminde iyice bozulmuştur. Dünya nüfusunun en zengin %20'sine sahip olan ülkeler, küresel GSMH içindeki paylarını %73,9'dan, %80,7'ye yükseltmişlerdir. Dünya nüfusunun en yoksul %20'sine sahip olan ülkelerin, küresel GSMH içindeki payı ise, %2,3'ten, %1,4'e düşmüştür. Zengin ülkelerin lehine olarak gelir dağılımının yeniden düzenlenmesi, az gelişmiş ülkelerde gelir dağılımının bozulmasına, hatta birçok ülkede yoksulluk oranının yükselmesine sebep olmuştur (Mutioğlu,2003: 305).

Bunun yanında küreselleşme ve neo-liberal politikaların savunucuları tarafından emek-sermayenin serbest dolaşımı, kamu sektörünün küçülmesi ve dünya ekonomisi ile bütünleşmenin tüm ülkelerin yararına olacağı, refah ve zenginlik düzeylerinin artacağı ileri sürülmüştür. Serbest piyasa ekonomisinin kendiliğinden düzenleme kapasitesi, uzun dönemde sermaye ve diğer kaynakların eşit paylaşımını sağlayacağı, zenginliğin adil dağılımı mümkün olacağı düşünülmüştür. Oysa 1990'lar sonrasında zengin ve

yoksul ülkeler arasındaki uçurumun giderek büyüdüğü görülmektedir. Dünya ekonomisi ile bütünleşme, dış rekabete açılma veya yapısal uyum politikaları ile birlikte yoksulluğun arttığı, gelir dağılımının bozulduğu, bölgesel eşitsizliklerin derinleştiği gözlenmektedir. Neo-liberal politikalarla sosyal devlet uygulamalarının sınırlanması kitleleri ekonomik değişimler karşısında korumasız bırakmış, özelleştirmeler sonrası işsizlik yaygınlaşmıştır. Dünyanın gelişmiş ülkelerinde üretim artışı ve zenginleşme yaşanırken öte yanda gelişmekte olan ülkelerde yoksulluk artmakta, açlık, eğitimsizlik ve bunların uzantısı olarak ortaya çıkan şiddet olayları ve savaşlar dünya gündemini giderek daha fazla meşgul etmektedir (Gürses, 2007: 61).

Günümüzde ülkelerin gelir düzeyleri arasındaki uçurumların baş aktörleri küresel işletmelerin sahipliğini ellerinde bulunduranlardır. Bugün sayıları 358'i geçmeyen bu insanlar, neredeyse dünya nüfusunun yarısı olan 2,5 milyar insan kadar zengindir. Bu 358 kişinin toplam serveti 760 milyar dolardır, bunların yıllık gelirlerinin toplamı 390 milyar doları bulmaktadır. Yüzden fazla ülkede, günümüzde kişi başına düşen milli gelir 15 yıl öncesinden daha düşüktür. Açıkçası, yaklaşık 1,6 milyar insan, 1980'li yılların başındakinden daha kötü bir hayat sürdürmektedir. 1960'lı yılların başında yeryüzündeki en zengin %20 ile en fakir %20 arasındaki oran 1/30 iken, küresel zenginliğin önemli ölçüde arttığı günümüzde bu oran 1/60 gelmiştir. (Mutioğlu,2003: 305) Küreselleşmenin en samimi savunucuları dahi, kaynakların ve her türlü değerlerin eşitsiz dağılımının gelecekte de süreceğini ileri sürmektedirler.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın (UNCTAD) 1997 Ticaret ve Kalkınma Raporuna göre küreselleşme (globalleşme) dünyaya pek fayda getirmemiştir. Küreselleşme ile dünyada büyüme düşerken gelir adaletsizliği artmıştır. Rapora göre küreselleşmenin bu eğilim içinde devam etmesi durumunda dünya yeniden 1929 ekonomik krizine benzer bir krizle karşı karşıya kalabilir. Küreselleşmenin sebep olduğu; kuzey ile güney yarım küre arasındaki gelir dağılım farkının giderek artması, orta direğin gelir durumunun her ülkede giderek bozulmaya başlaması, rant gelirlerinin reel yatırımlar yapılmasını engellemesi, üretim faktörü olarak sermayenin, emeğe oranla daha çok pay alması, istihdam yapısının bozulmasıyla iş güvencesinin tehdit altına girmesi, ücret düzeyleri arasındaki eşitsizlik vb. gibi olumsuzluklar yaşanmaktadır (Kale, 2003: 75).

Tüm bu sebeplerden ötürü yoksulluk dışarıdan gelen pek çok faktörün etkisinde kalmakta ve iç faktörlerle de birleşerek çok daha tehlikeli boyutlara ulaşmaktadır.

Bunların yanında yinede Dünya genelinde yoksulluk ve yoksullukla mücadele dendiğinde akla gelen ilk kuruluşlar Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler dir.

2.1.1 Dünya Bankası

Dünya Bankası, 2.Dünya Savaşı ile yıpranmış ülke ekonomilerine uzun süreli sermaye sağlamak için kurulmuş, sonraları ise gelişmekte olan ülke ekonomilerine yardım misyonunu üstlenmiştir.

Dünya Bankası'nın yoksulluk konusunda yapmış olduğu çalışmalara bakıldığında karşımıza 1970'li, 1980'li ve 1990 olmak üzere 3 periyot çıkmaktadır. Bunlardan ilki olan 1970'li yılların başında temel ihtiyaçlar ve büyümeyle birlikte yeniden dağıtım stratejilerinin oluşmasında önemli bir rol oynadı. Kırsal yoksulluk ve özellikle 70'li yılların sonlarına doğru kentsel yoksulluk Dünya Bankası'nın temel ilgi alanına girdi (Dünya Bankası, 2010(a)).

1980'li yılların başlarından itibaren birçok ülkede uygulamaya koyduğu yapısal uyum programları aracılığıyla Dünya Bankası, neoliberal politikaların yaygınlaşmasında çok daha önemli bir rol üstlendi. IMF, kısa dönem istikrar politikaları üzerinde odaklanırken, dış ticaret liberasyonu, özelleştirme gibi orta ve uzun dönem dönüşümde asıl etkili politikalar Dünya Bankası güdümündeki yapısal uyum programları aracılığıyla uygulamaya kondu. Buna karşın 80'li yıllar özellikle bu on yılın ilk yarısında Dünya Bankası açısından yoksulluğun bir yana itildiği hatta hemen hemen hiç bahsedilmediği, sanayileşme, yoksulluk, gelir dağılımı, eğitim, sağlık, toprak reformu ve istihdam gibi konuların gündemden büyük ölçüde düştüğü bir dönem oldu.

Dünya Bankası'nın yoksulluk konusuna bakış açısındaki temel değişiklik 1990 Dünya Kalkınma Raporu ile gerçekleşti. Bu raporla yoksulluk konusuna on yıllık bir aradan sonra yeniden dönüldü ve yapısal uyum politikalarının yoksulluk üzerindeki olumsuz etkilerinin uzun bir süre göz ardı edildiğini itiraf ederek yoksulluğu gelişme topluluğunun karşı karşıya olduğu en acil sorun olarak tanımladı. Yoksulluğun

azaltılmasını ekonomik gelişmeyle özdeşleştirerek hiçbir amacın bundan daha önemli olmayacağını ve bunun Dünya Bankası açısından da en önde gelen amaç olduğunu ilan etti (Dünya Bankası, 2010(b)).

Dünya Bankası 1990 Dünya Kalkınma Raporunun hemen ardından 1991 yılında yoksulluğu Azaltmak için Yardım Stratejileri, 1992 yılında Yoksulluğun Azaltılması El Kitabı, 1993 yılında da Dünya Bankası'nın Yoksulluğu Azaltma Stratejisi: Başarılar ve Yapılması Gerekenler adlı çalışmaları yayınladı. İlk iki çalışmada yoksulluğun izlenmesi, Dünya Bankası proje ve programlarının yoksulluk üzerindeki etkileri açısından değerlendirilmesi ve ülkelerin yoksulluğun azaltılmasına ilişkin önlemlerinin desteklenmesi öngörüldü (Şenses, 2006: 42).

2.1.2 Birleşmiş Milletler

1980'li yıllardan sonra dünyada giderek artan yoksulluk, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) da gündeminde yer almıştır. UNDP, 1990 yılında yıllık olarak İnsani Gelişme Raporu yayınlamaya başladı. 1996 da ülkelerin mutlak yoksulluğun niteliğini ve boyutlarını belirleme ve yoksulluğa karşı stratejiler geliştirme çabalarını desteklemek amacıyla Yoksulluk Stratejileri Girişimi programını uygulamaya koydu ve bu kapsamda ülke çalışmaları yaptırmaya başladı.

Buna ek olarak 1990'lı yıllarda yoksulluğu, çeşitli uluslararası toplantılarının da ana maddesi haline getirdi. 1992 yılında Rio' da toplanan Dünya Zirvesi'nde çevrenin korunması, 1994 yılında Kahire'de toplanan Nüfus ve Gelişme Konferansı'nda nüfus sorununun çözümü ve 1995 yılında Pekin'de toplanan Birleşmiş Milletler 4. Kadın Konferansı'nda kadınların karşı karşıya kaldıkları önemli sorunlar açısından ele alındı (Şenses, 2006: 25). 1995 yılında Kopenhag'da Dünya Sosyal Gelişme Zirvesi yapıldı. Yoksulluk 2001 yılında Davos'ta toplanan Dünya Ekonomik Forumu'nun ana temasını oluşturdu.

Birleşmiş Milletler 1996 yılını Yoksullukla Mücadele Yılı, (1997- 2006) dönemini de Yoksullukla Mücadele On Yılı ilan etti. 2000 yılında yapılan ve 147 ülkenin devlet ve hükümet başkanlarının katıldığı Milenyum Zirvesi'nde Birleşmiş Milletler Binyıl Bildirgesi yayınlanmıştır (UNIC, 2010). Bu bildiri; Değerler ve İlkeler, Barış

Güvenlik ve Silahsızlanma, Kalkınma ve Yoksullukla Mücadele, Ortak Çevrenin Korunması, İnsan Hakları Demokrasi ve İyi Yönetişim, Güçsüz Kesimlerin Korunması, Afrika'nın Özel İhtiyaçlarının Karşlanması, BM'in Güçlendirilmesi ana başlıklarından oluşmuştur (Ek 2) (UNDP, 2010(a)).

Ayrıca Bin Yıl Kalkınma Hedeflerinin de belirlendiği toplantıdaki hedefler şöyle listelenmiştir; Mutlak Yoksulluk ve Açlığı Ortadan Kaldırmak, Herkesin Temel Eğitim Almasını Sağlamak, Kadınların Konumunu Güçlendirmek ve Cinsiyet Eşitliğini Sağlamak, Çocuk Ölümünü Azaltmak, Anne Sağlığını İyileştirmek, HIV/AIDS Sıtma ve Diğer Salgın Hastalıklarla Mücadele Etmek, Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması, Kalkınma için Küresel Ortaklıklar Geliştirmek (Ek 1) (UNDP, 2010(b)).

2.1.3 1980 Sonrası Dünya'da Yoksulluk

Gerek yoksulluk düzeyleri gerekse son yıllardaki yoksulluk eğilimleri açısından ülke ve ülke gruplarının deneyimleri kolay genellemelere gidilemeyecek ölçülerde çeşitlilik göstermektedir. Bu yüzden yoksulluk araştırması yapılırken az gelişmiş ülkelerle gelişmiş ülkeleri birbiriyle karşılaştırmak da mümkün görünmemektedir. Gelişmiş ülkelerde yaşanan yoksullukla az gelişmiş ülkelerde yaşanan yoksulluk birbirinden farklı niteliklere sahiptir. Dünya'daki yoksulluğun boyutları ve dünyanın belli başlı bölgeleri arasındaki dağılımı 1987 ve 1998 yılları için Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Dünyanın Değişik Bölgelerinde Yoksulluk, 1987 ve 1998

Bölge	Yoksul İnsan Sayısı (milyon)		Yoksulluk Oranı (%)	
	1987	1998	1987	1998
D. Asya/ Pasifik	417,5	278,3	26,6	15,3
Avrupa/O. Asya	1,1	24,0	0,2	5,1
G. A. /Karayip	63,7	78,2	15,3	15,6
O.Doğu/K.Afrika	9,3	5,5	4,3	1,9
Güney Asya	474,4	522,0	44,9	40,0
Güney Sahra	217,2	290,9	46,6	46,3
Toplam	1.183,2	1.198,9	28,3	24
Çin Hariç	879,8	985,7	28,5	26,2

Kaynak: Dünya Bankası 2000

Tablo'dan yoksulların ağırlıkla Güney Asya bölgesinde yoğunlaştığı görülmektedir. 1999 yılında dünya toplam nüfusunun sadece % 22,2'sini oluşturan bu bölgenin, toplam yoksul insan sayısı içindeki payı 1987'de % 44,9'dan 1998'de % 40,0'a düşmüş olmasına rağmen her iki yılda da bu bölgenin yoksulluk oranı dünya ortalamasının çok üzerine çıkmıştır. Bu durum kuşkusuz Bangladeş ve özellikle Hindistan gibi büyük nüfuslu ve yoksulluğun yoğun olduğu ülkelerin bu bölgede yer almasıyla ilgilidir.

1998 yılında dünyadaki yoksul insanların yaklaşık dörtte birinin yaşadığı Güney Sahra ülkeleri yoksulluk oranı açısından Güney Asya bölgesini de aşmakta ve yaklaşık her iki kişiden birinin yoksul sayıldığı bir görünüm sergilemektedir. Öte yandan yoksulların 1998 yılında yaklaşık % 30'unun yaşadığı Doğu Asya ve Pasifik ile Latin Amerika Ülkelerinde yoksulluk oranı yaklaşık % 15 dolaylarında olduğu görülmektedir.

Ulusal yoksulluk çizgisi esasına göre kırsal ve kentsel yoksulluk oranı Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2: Ulusal Yoksulluk Çizgilerine Göre Seçilmiş Ülkelerde Yoksulluk Oranı

Ülke	Anket Yılı	Yoksulluk Çizgisi Altında Kalan Nüfus(%)		
		Kırsal	Kentsel	Ulusal
Cezayir	1995	30,3	14,7	22,6
Bangladeş	1995-96	39,8	14,3	35,6
Brezilya	1990	32,6	13,1	17,4
Şili	1994	20,5
Çin	1996	4,6	1,2	4,6
Mısır	1995-96	23,3	22,5	22,9
Gana	1992	34,3	26,7	31,4
Hindistan	1994	36,7	30,5	35,0
Endonezya	1998	22,0	17,8	20,3
Kenya	1992	46,4	29,3	42,0
Malezya	1989	15,5
Pakistan	1991	36,9	28,0	34,0
Rusya Fd.	1994	30,9
Sri Lanka	1990-91	38,1	28,4	35,3
Tanzanya	1991	51,1
Zambiya	1991	88,0	46,0	68,0

Kaynak: Dünya Bankası, 2000

Anket yapılan ülkeler için ulusal düzeyde belirlenen yoksulluk çizgilerine ve elde edilen verilere dayanarak hesaplanan yoksulluk oranları temel eğilimlerin kaba bir göstergesi olarak değerlendirilebilir (Şenses, 2006: 118).

Kırsal yoksulluğun, sadece düşük gelirli ülkelerde değil, kentleşme oranı gelişmiş ülke düzeyine yaklaşan Brezilya gibi ülkelerde dahi yüksek oranlara ulaştığı görülmektedir.

Genel eğilimler olarak kırsal yoksulluk Asya'da, kentsel yoksulluk ise, kentleşme düzeyinin şimdiden çok yüksek oranlara ulaşmasının bir yansıması olarak Latin Amerika'da en yüksek boyutlara ulaşmaktadır. Öte yandan hızlı kentleşme sonucunda kentsel yoksulluk oranlarının yakın bir gelecekte Asya ve Afrika'da da önemli ölçüde artması beklenebilir.

Günde bir dolar ve günde iki dolar olarak belirlenen uluslararası yoksulluk çizgilerine dayanan yoksulluk oranları ve her iki yoksulluk çizgisine göre hesaplanan yoksulluk açığına ilişkin veriler de ülkeler arasındaki büyük farklılıkları doğrulamakta ve yoksulluk oranının büyük bir çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. (Tablo 3) Uluslararası yoksulluk çizgisi günde iki dolara yükseltildiğinde yoksulluğun çok daha yüksek oranlara sıçraması, bir dolarlık yoksulluk çizgisi civarında önemli bir yığılma olduğunu göstermektedir.

Tablo 3: Uluslararası Yoksulluk Çizgisine Göre Seçilmiş Ülkelerde Yoksulluk Oranı ve Yoksulluk Açığı

Ülke	Anket yılı	Yoksulluk Oranı (%)		Yoksulluk Açığı (%)	
		Günde 1\$	Günde 2\$	Günde 1\$	Günde 2\$
Cezayir	1995	▪	15,01	❖	3,6
Bangladeş	1996	29,01	77,8	5,9	31,8
Brezilya	1997	5,1	17,4	1,3	6,3
Şili	1994	4,2	20,3	0,7	5,9
Çin	1998	18,5	53,7	4,2	21,0
Mısır	1995	3,1	52,7	0,3	11,4
Hindistan	1997	44,2	86,2	12,0	41,4
Endonezya	1999	15,2	66,1	2,5	22,6
Kenya	1994	26,5	62,3	9,0	27,5

Tablo 3'ün devamı

Ülke	Anket yılı	Yoksulluk Oranı (%)		Yoksulluk Açığı (%)	
		Günde 1\$	Günde 2\$	Günde 1\$	Günde 2\$
G. Kore	1993	■	■	❖	❖
Pakistan	1996	31,0	84,7	6,2	35,0
Portekiz	1994	■	■	❖	❖
Rusya Fd.	1998	7,1	25,1	1,4	8,7
Sri Lanka	1995	6,6	45,4	1,0	13,5
Tanzanya	1993	19,9	59,7	4,8	23,0
Türkiye	1994	2,4	18,0	0,5	5,0
Zambiya	1996	72,6	91,7	37,7	61,2
■	% 0,5'den az				
❖	% 2,0'dan az				

Kaynak: Dünya Bankası: 2000

Yoksulluk açığının da yoksulluk oranı gibi bir dolarlık yoksulluk çizgisine göre Zambiya dışında kalan ülkelerde % 10'un altında ve çok düşük oranlarda kaldığı görülmektedir. Yoksulluk çizgisi iki dolara çıkartıldığında ise ülkeler arasında çok daha büyük değişkenlik göstererek G. Kore ve Portekiz'de % 0,5'in altında kaldığı gibi, Bangladeş ve Zambiya'da % 31,8 ve % 61,2'ye ulaştığı görülmektedir.

Yine seçilmiş ülkelerde gelir dışı refah göstergeleri baz alınıp yapılan araştırmalarda, beş yaşından küçük çocuklar arasında kötü beslenme ve ölüm oranları ve kaliteli su kaynaklarına erişim oranları gibi göstergelere ilişkin verilerden bunların gelişmiş ülkelerde sorun olmaktan çıktığı, G. Kore, Malezya ve Şili gibi ülkelerin gelişmiş ülke düzeyine çok yaklaştıkları, buna karşın kötü beslenme oranının Bangladeş, Endonezya, Sri Lanka gibi ülkelerde, çocuk ölüm oranlarının, özellikle Zambiya, Tanzanya, Kenya ve Gana'da çok yüksek boyutlara ulaştığı, Pakistan ve Bangladeş gibi ülkelerin ise her iki gösterge açısından da çok yüksek oranlarla karşı karşıya kaldığı gözlenmektedir (Şenses, 2006: 120).

Tablo 4: OECD Ülkelerinde Yoksulluk Eğilimleri (1985- 2005)

	1985- 1995	1995- 2005	1985- 2005
Önemli Derecede Artış	Almanya, İtalya, Japonya, Hollanda, Yeni Zelanda, İngiltere	Avusturya, Kanada, Finlandiya, Almanya, İrlanda, Japonya, Lüksemburg, İsveç, Y. Zelanda, İspanya,	Avusturya, Almanya, İrlanda, Japonya, Hollanda, Yeni Zelanda
Küçük Derecede Artış	Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Meksika, Norveç, Portekiz	Avustralya, Danimarka, Hollanda, İsviçre, Türkiye	Kanada, Finlandiya, Çek Cumhuriyeti, İtalya, Lüksemburg, İsveç, Türkiye, İngiltere
Değişiklik Olmayan	Finlandiya, Yunanistan, İrlanda, Lüksemburg, İsveç, Türkiye	Belçika, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Macaristan, Norveç, ABD	Danimarka, Fransa, Yunanistan, ABD, Macaristan, Norveç, Portekiz, İspanya
Küçük Derecede Azalış	Kanada, Danimarka, Fransa, ABD	Yunanistan, Portekiz	Meksika
Önemli Derecede Azalış	Belçika, İspanya	İtalya, Meksika, İngiltere	Belçika

Kaynak:http://www.contorno.org.mx/pdfs_reporte/diciembre08/growingunequal_ocde.pdf 2011

Bunun yanında OECD ülkelerinde yaşanan yoksulluk eğilimlerine bakıldığında, yoksullukta yaşanan azalış ve artışlar ele alınarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4’de OECD ülkelerindeki yoksulluk eğilimleri gösterilmiş, 1985– 1995 yılları arasında yoksulluk oranı 24 OECD ülkesinde ortalama %0,6 artış gösterirken, yoksulluk oranındaki en yüksek artışlar Almanya, İtalya, Hollanda, Yeni Zelanda, Japonya ve İngiltere’de (2–4 puan) görülmüştür. Aynı dönemde yoksulluk oranındaki en büyük azalışlar ise Belçika ve İspanya’da görülmüş, bu dönemde Türkiye’de yoksullukta bir değişiklik olmamıştır.

1995–2005 döneminde yoksulluk oranları söz konusu ülkelerin çoğunda yükselmeye devam etmiş, yoksulluk oranındaki en büyük artış Avusturya, Almanya, İrlanda, Lüksemburg, Hollanda, Yeni Zelanda ve İsveç’te görülmüştür. Bu dönemde sadece Yunanistan, İtalya, Meksika, İngiltere ve Portekiz’de yoksulluk oranında azalış görülmüştür. Türkiye’de ise yoksullukta küçük derecede artış olmuştur (Yılmaz, Cural, 2009: 75).

1985–2005 dönem genelinde ise Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, Meksika, Portekiz, İspanya ve ABD hariç diğer OECD ülkelerinde yoksulluk artmıştır. Yoksulluktaki en yüksek artış Avusturya, Finlandiya, Almanya, Lüksemburg, Hollanda Yeni Zelanda, İsveç, İngiltere, İrlanda ve Japonya’da görülmüştür. Türkiye’de yoksullukta dönem genelinde az derecede artış olmuştur. 1985–2005 döneminde OECD ülkelerinin üçte ikisinde yoksulluk artmıştır.

Son yıllarda yaşanan yoksulluğa gelindiğinde ise karşımıza çıkan tablo hiç iç açıcı görünmemektedir. BM’nin Ticaret ve Kalkınma Konferansları (CNUCED) tarafından en az gelişmiş 49 ülke üzerinde yapılan araştırma sonucu hazırlanan 2010 raporunda, en yoksul ülkelerin sayısının son 40 yıl içinde ikiye katlandığı kaydedilmiştir. Aynı şekilde aşırı yoksulluk çekenlerin sayısının da arttığını vurgulayan CNUCED, bugüne kadar ağır basan kalkınma modelinin başarısız olduğunu ve yapısının gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

CNUCED Genel Sekreteri Supachai Panitchpakdi, yayınladığı raporda; bu son 30-40 yılda yoksul ülkelerin sayısı ikiye katlandığını, 1971 yılında çok yoksul ülkelerin sayısı 25 iken bugün 49’a çıktığını ve yoksulluk sınırı altında yaşayan kişilerin sayısı da 1980’li yıllardan beri ikiye katlandığını belirtmiştir.

Raporda son yıllarda durumun daha da ağırlaştığına işaret edilirken, aşırı yoksulluk çeken insanların sayısının 2002 ile 2007 arasında yılda 3 milyon artarak, 2007 yılında 421 milyon bireye yükseldiği kaydedildi (Anf News Agency, 2010).

Aynı zamanda Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)’nin daha önce belirlenen Bin Yıl Kalkınma Hedefleri (BYKH) doğrultusunda 2010 yılında yayınladığı raporda 169 ülke içinde en çok gelişmişlik gösteren ülkeler şöyledir; Norveç, Avustralya, Yeni Zelanda, İrlanda, Lihtenştayn, Hollanda, Kanada, İsveç, Almanya ve Japonya insani gelişmenin yaşandığı ilk on sırayı paylaşmaktadır. İlk 42 ülkeden sonraki ülkeleri ‘insani gelişmede ufak çaplı yükselmeler’ kategorisinde değerlendirmiş ve Bahama, Litvanya, Arjantin, Kuveyt, Latvia, Montenegro, Bulgaristan, Malezya gibi ülkeler sıranın başını paylaşırken, 43- 85 arası ülkelerin bulunduğu listede Türkiye olarak biz 83. sıradayız.

Bunun yanında insani gelişme göstermeyen ama oldukça büyük düşüş de yaşamayan ülkeler ise listede 85 den itibaren yer almaktadır. Fiji, Türkmenistan, Dominik Cumhuriyeti, Çin, El Salvador, Sri Lanka, Tayland, Bolivya, Paraguay gibi ülkeler bu kategoride yer almaktadır.

Listenin en son kısmında yer alan ülkeler ise insani gelişmede düşüş yaşayan ülkelerden oluşuyor. Bu ülkeler; Kenya, Bangladeş, Kamerun, Yemen 130. sıradaki ülkeleri oluştururken, Etiyopya, Mali, Mozambik, Nijerya, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, listenin sonlarında yer alırken en son sıradaki ülkesi ise (169) Zimbabve'dir (UNDP, 2011(a)).

Tablo 5: Bin Yıl Kalkınma Hedefleri'ne Göre Gelişme Gösteren Ülkeler

Sıra	Ülkeler	1980	1990	1995	2000	2005	2009	2010
1	Norveç	0.788	0.838	0.869	0.906	0.932	0.937	0.938
2	Avustralya	0.791	0.819	0.887	0.914	0.925	0.935	0.937
3	Y. Zelanda	0.786	0.813	0.846	0.865	0.896	0.904	0.907
4	İrlanda	0.720	0.768	0.799	0.855	0.886	0.894	0.895
5	Lihtenştayn	0.875	0.889	0.891
6	Hollanda	0.779	0.822	0.853	0.868	0.877	0.888	0.890
7	Kanada	0.789	0.845	0.857	0.867	0.880	0.886	0.888
8	İsveç	0.773	0.804	0.843	0.889	0.883	0.884	0.885
9	Almanya	0.782	0.820	0.878	0.883	0.885
10	Japonya	0.768	0.814	0.837	0.855	0.873	0.881	0.884
43	Bahama	0.776	0.783	0.784
44	Litvanya	0.709	0.677	0.730	0.775	0.782	0.783
46	Arjantin	0.656	0.682	0.709	0.734	0.749	0.772	0.775
47	Kuveyt	0.675	0.760	0.763	0.764	0.769	0.771
48	Latvia	0.651	0.679	0.652	0.709	0.763	0.769	0.769
49	Karadağ	0.755	0.768	0.769
57	Malezya	0.541	0.616	0.659	0.691	0.726	0.739	0.744
58	Bulgaristan	0.649	0.678	0.678	0.693	0.724	0.741	0.743
83	Türkiye	0.467	0.552	0.583	0.629	0.656	0.674	0.679
86	Fiji	0.551	0.612	0.636	0.651	0.667	0.667	0.669
87	Türkmenistan	0.642	0.662	0.669
88	Dominik C.	0.560	0.560	0.591	0.624	0.638	0.660
89	Çin	0.368	0.460	0.518	0.567	0.616	0.655	0.663
90	El Salvador	0.456	0.511	0.562	0.606	0.635	0.655	0.659
91	Sri Lanka	0.513	0.558	0.584	0.635	0.653	0.658

Tablo 5'in devamı

Sıra	Ülkeler	1980	1990	1995	2000	2005	2009	2010
92	Tayland	0.483	0.546	0.581	0.600	0.631	0.648	0.654
95	Bolivya	0.593	0.631	0.637	0.643
96	Paraguay	0.528	0.557	0.580	0.593	0.619	0.634	0.640
128	Kenya	0.404	0.437	0.435	0.424	0.443	0.464	0.470
129	Bangladeş	0.259	0.313	0.350	0.390	0.432	0.463	0.469
130	Gana	0.363	0.399	0.421	0.431	0.443	0.463	0.467
131	Kamerun	0.354	0.418	0.408	0.415	0.437	0.456	0.460
133	Yemen	0.358	0.403	0.431	0.439
157	Etiyopya	0.250	0.287	0.324	0.328
160	Mali	0.165	0.187	0.212	0.245	0.279	0.305	0.309
165	Mozambik	0.195	0.178	0.186	0.224	0.263	0.280	0.284
167	Nijerya	0.166	0.180	0.192	0.212	0.241	0.258	0.261
168	Kongo Dem.	0.267	0.261	0.226	0.201	0.223	0.233	0.239
169	Zimbabve	0.241	0.284	0.262	0.232	0.159	0.118	0.140

Kaynak: UNDP 2011(b)

2.1.4 Dünya'da Kentsel Yoksulluk

Dünya'da yoksulluk hakkında araştırmaların her yıl düzenli yapılmadığı Tablo 6 ve 7 de de görölmektedir.

Dünya Bankası'nın günlük 2\$'ın altında yaşan insan sayısını ve oranını belirlemek için yaptığı çalışmalara bakılacak olursa; (Tablo 6) Belarus, Bosna Hersek, Estonya, Jamaika, Makedonya, Polonya, Ukrayna, Uruguay gibi ölkelerde neredeyse bu gelirle geçinmek zorunda kalan insan sayısı bulunmamaktadır. % 5'e kadar bir orana sahip, Türkiye, Tayland, Suriye, Malezya, Maldivler, Arnavutluk gibi ölkeler yoğun yoksulluk sınırı üzerinde kalıp acil müdahaleyi gerektirecek bir durum görünmemektedir. Bunun yanında, Ermenistan, Arjantin, Brezilya, Kolombiya, Dominik Cumhuriyeti, Meksika, Panama, Paraguay, Peru gibi ölkelerde % 10'un üzerinde günlük 2\$'la geçinen insan sayısı oranına sahiptir. Zambiya, Özbekistan, Uganda, Nijerya, Nepal, Mozambik, Mali, Malavi, Hindistan, Etiyopya, Kongo Demokratik ve Orta Afrika Cumhuriyeti gibi ölkelerde günlük 2\$'la geçinen insan sayısı % 30 ve üzeri hatta büyük çoğunluğunun % 45'in üzerinde olduğu görölmektedir.

Tablo 6: Dünyada Günlük 2\$' m Altında Yaşayan İnsan Sayısının Oranı (%)

Ülkeler	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Arnavutluk	1.4		0.96	1.45			0.85	
Arjantin	7.37		6.35	3.59	2.62			0.82
Ermenistan	13.6	11.3					2.27	
Belarus	0.32		0.19	0.2			0	
Bosna Hersek			0.18			0.05		
Brezilya	7.3	7.71	7.58	5.93			3.57	3.22
Kamboçya			28			20.2		
Orta Afrika Cum.		45.3					46.8	
Kolombiya		10.9			11.9			
Kongo, Dem. Cum.					42.4			
Dominik Cum.		5.13		4.32	3.68	3.88		
Estonya	0.6	0.88	0.48					
Etiyopya				28.9				
Gine		50.3				31		
Hindistan				29.5				
Endonezya	22.4			17.3	21.6	18.8		15.5
Makedonya	0.68	0.65					0.7	
Madagaskar				46.9				
Malawi			51.8					
Malezya			1.37					0.16
Maldivler			2.53					
Mali					36.5			
Meksika	8.12		6.27		3.84		3.17	
Mozambik		53.6					42.9	
Nepal			37.8					
Nijerya			46.9					
Pakistan	26.5			18.7				
Panama	8		6.82		7.06			
Paraguay	13.4			7.33		5.53	4.34	
Peru	9.61			6.27	5.95			4.73
Filipinler		16			16.4			
Polonya	0.13		0.08	0.12			0.08	
Ruanda				57.2				
Senegal				24.7				
Jamaika	1.57		0.92					

Tablo 6'nın devamı

Ülkeler	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tanzanya						47.5		
Tayland	2.8		1.95					8.33
Togo					27.9			
Türkiye	2.3		3.39	2.64				
Uganda	40.6			36.4				21.3
Ukrayna	0.69			0.12				
Uruguay		0.57		0.68	0.58			0.04
Özbekistan	30.6	33.2						
Zambiya		45.8	48.3					

Kaynak: Dünya Bankası 2011

Tablo 7: Dünya'da Kentsel Yoksulluk ve Kentsel Yoksulluktaki Kişi Sayısı Oranları (2003 – 2009)

Ülkeler	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	###	***	###	***	###	***	###	***	###	***	###	***	###	***
Arnavutluk					2.3	11.2					1.9	10.1		
Kamboçya		46.3	4.6	45.2		44.7			2.8			39.8		39.6
Orta Afrika Cum.											29.8			
Kongo, Dem. Cum.				35.1	26.2									
Georgia									5.3	18.3				
Endonezya	2.4	13.6	2.3	12.1	2.1	11.7	2.8	13.5	3.6	12.5	2.1	11.6	1.9	10.7
Kenya					11.4	33.7								
Kosova		46.6		42.1		30.3	11.3	37.4						
Kırgız Cum.	10	35.7			7	29.8								
Makedonya	5.9	19.4	5.3	17.1	6.3	19.8	6.9	17.7						
Irak									2.7	16.1				

Tablo 7' nin devamı

Ülkeler	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	###	***	###	***	###	***	###	***	###	***	###	***	###	***
Madagaskar			20.2	53.7	19.3	52								
Malawi			2.8	25.4										
Senegal					9.3	35.1								
Uganda					3.5	13.7							1.8	9.7
Ukrayna	3.2	15.7	2.6	12	1.1	6.3								
Yemen					4.5	20.7								
Zambiya			10.3	29.1			9.3	26.7						
### : Dünya'da kentsel yoksulluk seviyesi (%)							*** : Dünya'da kentsel yoksullukta kişi sayısı oranı (%)							

Kaynak: Dünya Bankası 2011

Dünya'da kentsel yoksulluk seviyesi de (yoksullukta olduğu gibi) düzenli araştırılmayan bir konudur.

Dünya Bankasının 2010 yılında yayınladığı raporda Dünya'da kentsel yoksulluk seviyesi ve bu kentsel yoksullukta yaşayan kişilerin oranı açıklanmıştır.

Kentsel yoksulluk seviyesi, Kırgız Cumhuriyeti, Madagaskar, Orta Afrika Cumhuriyeti, Mozambik, Zambiya ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti gibi ülkelerde oldukça yoğun yaşanmaktadır. Tablodaki diğer ülkelerde de kentsel yoksulluk yaşanmakta ama yukarıda sayılan ülkelerdeki kadar yoğun yaşanmamaktadır.

Kentsel yoksullukta yaşayanların oranı ise daha yüksek yüzdeleri içermektedir. Yukarıda sayılan kentsel yoksulluk seviyesinin yüksek olduğu ülkelerde, kentsel yoksullukta yaşayanların oranı da yüksektir. Bunun yanında sadece kentsel yoksullukta yaşayanların oranının yüksek olduğu ülkeler ise, Kamboçya, Kosova, Makedonya, Malavi, Nijer, Nijerya ve Senegal'dir.

Sonuç olarak dünya tarihinde uzun yıllardan beri varolan yoksulluk sadece son yıllarda daha çok büyümüş ve etki alanını genişletmiştir. Sadece azgelişmiş ülkelerde değil aynı zamanda gelişmiş ülkelerde de farklı boyutlarda yaşanan yoksulluk görülmektedir. Dünyanın en zengin ülkelerindeki fakir ve evsiz insanlar bunun kanıtıdır. Yoksulluk temelde bir azgelişmişlik sorunu gibi görünmekle birlikte, artık gelişmiş ülkelerde de önemli bir sorun olarak gündemi işgal etmektedir. ABD’de 60 milyon, AB’de ise 80 milyondan fazla insanın yoksulluk sınırında yaşaması gelişmiş ülkelerde de yoksulluğun yaşandığına bir örnektir. Sebepleri, çeşitleri, yaşandığı mekânlar ve sonuçları ne olursa olsun yoksulluk, her ülkenin mücadele etmesi gereken bir sorun yumağı haline gelmiştir.

Son zamanlarda yoksulluk çalışmalarında sadece gelir baz alınmayıp bireyin yoksulluktan kurtulmasına yol açacak her türlü fırsat ve olanağa sahip olma imkanı göz önüne alınarak yelpazenin genişlemiş olduğu görülmektedir. Bireyin hayatta kalması kadar; belirli bir yaşa ulaşabilmesi, ait olduğu toplum ve çevre ile iletişim sahibi olmasını sağlayacak kadar okuyup, yazabilmesi ve iyi bir yaşama sahip olabilmesi de onu yoksulluk dışında tutmak için amaçlanan hedeflerdendir. Yoksulluk tamamıyla ortadan kaldırılamasa da, şiddetini ve etkilerini azaltmak için hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ortak bir şekilde hareket edilmesi zorunludur.

2.2 Türkiye’de Yoksulluk

Yoksulluk her zaman ülkemizin en önemli sorunları arasında yer almıştır. Bununla birlikte yoksullukla mücadele politikalarına ise 1961 Anayasası ile ilgi duyulmaya başlanmıştır.

Cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllara bakmak gerekirse, o dönemlerde kırsalı oluşturan köylerin durumunu “Ordu Sağlık Bürosu Raporu” ortaya koymaktadır. Bu rapora göre; “Türk köylerinin %80’i sağlığa uygun olmayan çevrelerde kurulmuştu. Halkın %14’ü sıtmalı, yaklaşık %9’u frengili, %72’si bitli olup her an tifüs hastalığına yakalanabilecek durumdaydılar. Evlerin %97’sinde sağlığa uygun tuvalet bulunmuyordu, bu koşullara uygun olanların ise sadece %7’si okur-yazar durumdaydı”(Adaçay, 2008:161). Hemen sonrasında, köylünün içinde bulunduğu sıkıntıların giderilmesi ve ekonomik bağımsızlığa kavuşması için ilk temeller atılmaya başlanmıştır. “Cumhuriyetin kurulmasından hemen sonra Türkiye Kızılay Cemiyeti’nin kurulması, ‘Köy Kanunu’nun çıkarılması, ‘Aşar Vergisinin kaldırılması, Millet Mektepleri, Halk Odaları, Köy Enstitüleri, Tarım Satış ve Kredi Kooperatifleri’nin kurulması, Toprak Mahsulleri Ofisi, Zirai Donatım Kurumu, Şeker Şirketi, sıtma ve trahomla savaş, öğretmenlik gibi uygulamalar, kırsal alanın kronikleşmiş yoksulluğuna çözüm üretmek olarak değerlendirilebilir.” (Adaçay, 2008:161-162). II. Dünya Savaşı (1940-45) döneminde ise, “mülk gelirlerinin emek gelirleri; karların ücretler; piyasaya dönük büyük çiftçilerin üretime dönük küçük köylüler aleyhine genişlediği yıllar” olduğu görülmektedir (Adaçay, 2008:163).

1950’li yıllara değinmek gerekirse; tarım arazilerinin tarımsal nüfusu karşılayamaması ve tarımda makineleşme gibi unsurlar kırsal emek fazlalığına yol açmış bu durumda kırsaldan kente göç hareketini başlatmıştır. Bunun yanında diğer sebeplerini saymak gerekirse, ekilen toprakların parçalı olması, makineleşmeyle birlikte insan gücüne olan ihtiyacın azalması köylerdeki altyapı ve sağlık hizmetlerinin kentlere göre daha az olması kentlerin çekiciliğini arttırmış ve 1960’lardan sonra daha yoğun olarak yaşanacak olan göçlere zemin hazırlamıştır.

1960'lı yıllara gelindiğinde de devlete yüklenen “Sosyal Devlet” statüsü ile yoksulluk mücadele edilmesi gereken bir konu haline gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 1961 Anayasası ile birlikte “Sosyal Devlet” statüsüne geçtiği kabul edilmiş ve bu nedenle yoksullukla mücadele edilmesi, anayasal hükümlerin gereklerinden biri haline gelmiştir (Akyalçın, Temizel, 2006: 5).

Dünya'da 1973 petrol krizi ve sonrasındaki liberal dönüşüm süreci ile bir dizi olay yaşanmıştır. Bunların başında liberal dönüşümle sağlanan ekonomik büyüme, toplumun geçiş kesimlerinin yoksulluğunu azaltması ve yaşam kalitesini artırması beklenirken beklenenin aksi yönde bir etkiye sebep olmuştur. Bu dönüşüm sürecinin Türkiye'ye yansması 1980 sonrası uygulanan ekonomi politikalarına dayanır.

Türkiye için 1980 yılı bir dönüm noktası olmuş dünyadaki değişim rüzgârları ve iç dinamikler sonunda ortaya çıkan köklü dönüşümler 80'lere damgasını vurmuştur. 1960'lardan beri izlenmekte olan ithal ikameci politikalar terk edilerek serbest piyasa kurallarının hakim olduğu dış dünya ile bütünleşmeyi ve ihracata dayalı sanayileşmeyi hedefleyen bir ekonomi politikası benimsemiştir. Kamu kesiminin küçülmesi ve özelleştirmeye yönelik uygulamalar yapısal uyum programının öncelikleri arasında yer almıştır. Sanayi kesiminde 1970'lerin sonunda başlamış olan gerçek ücretlerdeki azalma 1980'ler sonrasında % 40'ları bulmuştur. 1980'li yıllardan başlayarak Türkiye gelirin nispeten eşit dağıldığı bir ülke olmaktan çıkmış zengin ile yoksul arasındaki farkların uçurum niteliğini hak edecek boyutlara ulaştığı bir ülke haline gelmiştir.

1961 yılından itibaren anayasal hükümlerin arasında yer alan yoksullukla mücadele, öncelikle yoksulların tespitini gerekli kılmıştır. Fakat Türkiye'de her yıl için yoksulluk çalışması yapılmamış ve bu konuya gereken ilgi gösterilmemiştir.

1968 yılından itibaren Türkiye'nin yaşadığı yoksulluğu, yapılan çalışmalarla ve rakamlarla kronolojik olarak ele alınarak değerlendirildiğinde görülmüştür ki mutlak yoksul olanların sayısı çok olmamakla birlikte yoksul sayısı azımsanmayacak kadar fazladır.

Özcan Dağdemir tarafından yapılan çalışmada 1968, 1973, 1987 yıllarındaki yoksulluk oranına dikkat çekilmiştir. Çalışmada 1968, 1973 ve 1987 gelir dağılımı araştırmaları

verilerinin yeniden değerlendirilmesi sonucu tespit edilen yoksulluk sınıra altında kalan yoksul nüfusun toplam nüfusa oranı yöntemi ile yoksulluk düzeyi tespit edilmiştir. Bu araştırmalara göre, yoksulların oranı 1968’de %51,5, 1973’te %38,4, 1987’de ise %22,5 olarak saptanmıştır. Elde edilen bu verilerden çıkan sonuç, Türkiye’de mutlak yoksulluk sınırı altında kalan nüfusun yarı yarıya azalma göstermiş olduğudur.

Türkiye’de 1968 ve sonrası dönemde mutlak yoksullukların oranında kayda değer bir düşme gözlemlenmesine rağmen, yoksulluk sorununun Türkiye açısından hem bölgesel hem de gelişen ekonomi içinde artan gereksinimler paralelinde ortaya çıkan “imkân” ve “görelî” yoksulluk sorunu olarak dönüştüğü görülmektedir. Özellikle 1980 sonrası dönemde uygulanan ekonomi politikalarının bir sonucu olarak ortaya çıkan tüketim toplumunda mutlak yoksulluk sınırının üzerinde yaşayan milyonlarca insan için mutlak yoksulluğun üzerinde gelire sahip olmak büyük bir anlam ifade etmemektedir. Bu da Türkiye’deki yoksulluk sorununun görelî ve imkân yoksulluğu şekline dönüşmesi manasına gelmektedir (Bilen, Şan, 2006: 169).

1987 yılı için Ercan Dansuk tarafından yapılan çalışmada Türkiye’de var olan yoksulluğun boyutlarını ve sosyal göstergelerle ilişkisini belirlemeye yönelik çalışma gerçekleştirmiştir. Tüketim harcamaları bazında oluşturulan yeni bir yaklaşım ile yoksulluğun toplumsal tabanı irdelenmiştir. En düşük tüketim harcaması tutarı yoksulluk sınırı kabul edilerek yoksulluk oranlarına erişilmiştir. Bu çalışmada, yoksulluk ile gelir dağılımı yapısı, bölgesel gelir eşitsizlikleri, işgücü, cinsiyet, eğitim, bazı demografik unsurlar arasında ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Ayrıca gelir dağılımını bozucu çeşitli makro ekonomik politikalara değinilmiştir. Bu bakış açısına bağlı olarak, yoksul kitlenin eğitimsizler, düşük eğitimli kişiler, kadınlar, sosyal güvenlik ağı dışında olanlar, tarım kesiminde yaşayanlar ve kayıtsız işgücüne sahipler arasında yaygın olduğu saptanmıştır.

1987 yılındaki hane halkı tüketim harcamaları baz alınarak yapılan bir hesaplamada en temel gıda ihtiyacını bile karşılayamayan kişi (mutlak yoksul) sayısı yaklaşık 7.5 milyondur. (% 14.24); bunun 5 milyondan fazlası kırsal kesimde yaşamaktadır. Ege, Marmara bölgesinde yaşayanlar arasında mutlak yoksulların oranı % 1.36 iken, Doğu-

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bu oran % 30 dolayına çıkmaktadır (Koray, 2008: 462).

Bölgelerdeki oranlara bakmak gerekirse; Ege ve Marmara bölgelerinde kentlerdeki yoksulluk oranı % 16.26, kırdaki yoksulluk oranı % 5.43'tür. Akdeniz bölgesinde kentlerdeki yoksulluk oranı %11.79, kırdaki yoksulluk oranı % 26.21'dir. İç Anadolu bölgesinde kentlerdeki yoksulluk oranı % 29.84, kırdaki yoksulluk oranı % 22.16'dır. Karadeniz bölgesinde kentlerdeki yoksulluk oranı % 6.71, kırdaki yoksulluk oranı % 10.91'dir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kentlerdeki yoksulluk oranı % 35,4, kırdaki yoksulluk oranı ise % 35.28'dir.

Çalışmada yoksulluk ile gelir dağılımı yapısı, bölgesel gelir eşitsizlikleri, işgücü, cinsiyet, eğitim, bazı demografik unsurlar arasındaki ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Ayrıca gelir dağılımını bozucu çeşitli makroekonomik politikalara değinilmiştir. Bu bakış açısına bağlı olarak yoksul kitlenin eğitimsizler, düşük eğitimli kişiler, kadınlar, sosyal güvenlik ağı dışında olanlar, tarım kesiminde yaşayanlar ve kayıtsız işgücüne sahipler arasında yaygın olduğu saptanmıştır (Yoksullukla Mücadele Alt Komisyon Raporu, 2000: 22).

1987 ile 1994 yılları arası için Recep Dumanlı tarafından yapılmış bir çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada ise, "1987 Hane Halkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi verilerine dayalı olarak Türkiye'de yoksulluğun boyutu hakkında tespitler yapmaya çalışılmıştır. 1987-1994 yılları arasında Türkiye ve seçilmiş bazı iller için ayrı ayrı yoksulluk sınırları hesaplanmıştır. Yöntem olarak, 2450 kalori/gün enerji alınması gereğinden hareketle asgari ücretin hesaplanmasında kullanılmak üzere geliştirilen besin gruplarından bu kaloriyi verecek miktarlar gruplandırılmış ve günlük değerler bulunmuştur. Elde edilen bu değerler besinler itibariyle DİE tarafından derlenen "Tüketim Ağırlıklı Türkiye Fiyatları" ile çarpılmış ve günlük 2450 kalorinin alınmasını sağlayacak gıdaları satın alabilecek parasal değere ve yoksulluk sınırına ulaşılmıştır. 1987-94 Türkiye geneli kişi başına yoksulluk sınırı cari fiyatlarla günlük, aylık, yıllık olarak verilmiştir."(Cafri, 2009: 61).

Tablo 8: Türkiye’de Kişi Başına Düşen Yoksulluk Sınırı (1987 - 1994)

Yıllar	Günlük Sınır (TL)	Aylık Sınır (TL)	Yıllık Sınır (TL)
1987	780 TL (0.91 \$)	23,400 TL (27.30 \$)	284,700 TL (332,2 \$)
1988	1,297 TL (0.91 \$)	39.990 TL (27.30 \$)	473.405 TL (332,2 \$)
1989	2.129 TL (1.00 \$)	39.990 TL (27.30 \$)	777,085 TL (365.0 \$)
1990	3.804 TL (1.46 \$)	114.118 TL (43.76 \$)	1.388.433 TL (532,4 \$)
1991	5.851 TL (1.41 \$)	175.540 TL (42.20 \$)	2.135.740 TL (513.4 \$)
1992	10.495 TL (1.52 \$)	314.861 TL (45.71 \$)	3.830.809 TL (556.2 \$)
1993	17.626 TL (1.60 \$)	528.780 TL (48.13 \$)	6.433.490 TL (585.6 \$)
1994	40.264 TL (1.48 \$)	1.207.920 TL (44.50 \$)	14.696.360 TL (541.4 \$)

Kaynak: TÜİK, 2007

Çalışmada bölgelere göre kent ve kır ayrımında yoksul fert ve hane rakamları verilmiştir. (Tablo: 9) Ege ve Marmara’da yoksul sayısı sadece kırdaki bulunurken, İç Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yoksulların büyük çoğunluğu kentte toplanmıştır. Kentlerde yaşanan yoksulluğun en yükseği Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde görülmektedir.

Tablo 9: Bölgelere Göre Yoksul Hane ve Fert Oranları (1987)

Bölgeler	KIR		KENT	
	Hane	Fert	Hane	Fert
Ege ve Marmara	% 5,43	% 4,36	% 0	% 0
Akdeniz	% 22,27	% 21,03	% 14,36	% 13
İç Anadolu	% 29,14	% 23,33	% 38,33	32,94
Karadeniz	% 11,28	% 8,76	% 8,75	% 7,41
Doğu ve Güneydoğu Ana.	% 31,88	% 42,53	% 38,57	% 46,64

Kaynak: Yoksullukla Mücadele Alt Komisyon Raporu, 2000: 20

Güzin Erdoğan ise 1994 yılı için yapmış olduğu çalışmasında fertlerin çalışma durumu, gelir durumu, iktisadi faaliyet ve meslek durumları dikkate alınarak yoksulluğun

büyükliğini hanehalkının tek kişi, çift kişi, çocuklu ebeveyn olmaları durumlarına göre de yoksulluğun profilini ayrıntılı olarak çıkarmıştır. Ayrıca hanehalkının oturduğu konutun özelliğine göre de yoksulluk analiz edilmiştir.

Buna göre, minimum gıda harcamasını karşılayamayan kişiler, Türkiye genelinde % 8.3, kırsal kesimde % 11.8, kentsel bölgelerde ise % 4.6 dır. Gıda harcamasının ötesinde biraz daha geniş, yani temel ihtiyaçları karşılayacak bir harcama düzeyi esas alındığında da yoksulluk oranı nüfusun yaklaşık % 25'ini bulmaktadır. Bu çalışmada Dünya Bankası'nın Türkiye için öngördüğü 4 dolar yerine günlük 1 dolarlık gelir esas alındığında bile toplam nüfusun % 38'inin, Doğu Anadolu bölgesinde % 40'ının, Güneydoğu Anadolu bölgesinde ise % 44'ünün yani yarısının yoksul olduğu ortaya çıkmaktadır. Mutlak yoksulların üçte ikisinin de kırsal kesimde yaşadığı anlaşılmaktadır (Koray, 2008: 463).

Özet olarak bu çalışmada, yoksulluk sınırı bulmada ve yoksulluğun profilini ortaya koymada minimum gıda harcaması maliyeti yöntemi ile temel gereksinimler maliyeti yöntemleri kullanılmıştır. Bu yöntemlere göre hanelerin birinci yöntemle göre %5.66'sı fertlerin ise %8.37'si yoksuldur. İkinci yöntemle göre hanelerin %19.31'i, fertlerinse %24.30'u yoksullukla karşı karşıyadır. Fert yoksulluk oranının hanehalkı yoksulluk oranından yüksek olmasının nedeni kalabalık hanehalklarının daha fazla yoksulu barındırdığının göstergesi olması nedeniyledir. Yoksulluk oranlarına yerleşim yeri bazında bakıldığında, kırsal yerleşim yerlerinde yaşayanların refah düzeyinin kentsel alanlarda yaşayanlara oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Fertlerin öğrenim düzeyi arttıkça yoksulluktan uzaklaştıkları belirlenmiştir. Yevmiyeli çalışanların diğer çalışanlara göre daha fazla oranda yoksul ferde sahip oldukları bulunmuştur. Çalışmayanlar içinde; işi olmayanların, hasta ve yaşlı olanların yoksulluk oranı, diğer çalışmayanlara göre daha yüksektir. Tarım geliri elde edenler ve tarımsal kesimde çalışanların refah düzeyinin diğer çalışanlara göre düşük olduğu ve daha fazla yoksullukla iç içe oldukları belirlenmiştir (Yoksullukla Mücadele Alt Komisyon Raporu, 2000: 18).

İsmail Doğan ise araştırmasında yoksulluğun incelenmesi ve önüne geçilmesi gereken bir olgu olduğunu vurgulamakla birlikte Türkiye'nin yarısına yakınının yoksul

olduğunu belirtmiştir. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün ülke nüfusunu %20'lik dilimler halinde gösteren verilerinde bu dilimlerin ulusal gelirden aldıkları pay ise şu şekilde ortaya çıkmaktadır.

1. En Yoksul Kesim: Toplam nüfus içindeki oranı %20, milli gelirden aldıkları pay % 4.9.
2. Az Yoksul Kesim: Toplam nüfusu içindeki oranı %20, milli gelirden aldıkları pay %8,6.
3. Orta Gelir Grubu- Orta Direk: Toplum nüfusu içindeki oranı %20, milli gelirden aldıkları pay %12,6.
4. Az Zenginler: Toplam nüfusu içindeki oranı %20, milli gelirden aldıkları pay % 19,0.
5. Çok Zenginler: Toplam nüfus içindeki oranı %20, milli gelirden aldıkları pay % 54,9.

“En yoksul ve en zengin kesimlerdeki kişi başına düşen gelir ortalaması ülkenin her iki uç arasındaki mesafenin derinliğini gayet açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Milli gelirin % 4,9'unu paylaşan % 20'lik yoksul kesimde (12,1 milyon nüfus) kişi başına düşen ortalama gelir 530'dır. Buna karşılık en zengin % 20 nüfus milli gelirin % 54,9'unu paylaştığına göre 1994 yılında 12,1 milyon en zengin 71,8 milyarı paylaşmış, her birine ortalama 5.932 düşmüş demektir. Bunun bir anlamı da şudur: Ülkede yaratılan her yüz liranın elli beş lirası nüfusun sadece % 20'sine gidiyor. Geriye kalan 45 lirayı da geri kalan % 80'ini paylaşıyor (DEYAM, 2003).

Ayrıca bu tablo bir ölçüde ülkenin dünya sıralamasındaki yerine ilişkin bir fikir de vermektedir. Gelişmiş ülkelerde kişi başına düşen gelir ortalama 20 bin dolarların üstünde iken bu oran Türkiye'de 2540 dolar civarındadır. % 40 yoksulluğun Türkiye gerçeğine getirdiği bu düşük ortalamanın sosyolojik sonuçları ise daha çarpıcıdır. Her şeyden önce bu etki hayat standardının dünya ölçeğindeki düşüklüğünü de belirleyen önemli bir boyuttur. Türkiye'nin hayat standardı gelişmiş Batı ülkelerinden 9-10 misli daha düşüktür. Dünya ölçeğinde ise, “diş macunundan, adam başına tüketilen kâğıda, kişi başına düşen doktor vs. yaklaşık üç yüz kalemlik ölçüte göre yapılan bir inceleme Türkiye'nin 173 ülke arasında 85. Sırada olduğunu göstermektedir. Bu sıralamada Uruguay 40. sırada yer almaktadır.

Yaşam kalitesi konusundaki bu göstergeler Türkiye'nin III. Dünya Ülkelerine özgü bazı sosyolojik sorunları ile bütünleşmektedir. Bugün ülkenin bazı bölgelerinde sağlıklı tuvalet imkanları (sanitasyon), yetersiz beslenme (malnütrisyon), iyot yetersizliği, beş yaş altı çocuk ölümleri vb. sorunlar yaşanmaktadır. Bu tablonun ortaya çıkmasında ekonomik yetersizlikle birlikte ağırlıklı olarak eğitim yetersizliği ile konuya ilişkin yanlış bilgi ve inançların etkisi bulunmaktadır.

Eğitimde alınan ciddi mesafelere rağmen, dünya ortalamaları baz alındığında nüfusun eğitim düzeyindeki “sayısal yeterlilik sorunu” devam etmektedir. Türkiye’de 29 milyon gencin sadece 13 milyonu örgün eğitim kurumlarından yararlanıyor. Bu rakamın 10 milyonu ilköğretim, 2,5 milyonu ortaöğretim, 1.5 milyonu yükseköğretim kademesinde öğrenim görmektedir. Çağ nüfusu için ortaya çıkan bu tablo, nüfusun geneli için de benzer göstergelere sahiptir. Okur-yazar erkek nüfusun % 73,6’sı, okur-yazar kadın nüfusun % 81,6 ilkokul mezunudur. Orta ve dengi okul mezunu erkeklerde % 10,8, kadınlarda % 7,6 düzeyindedir. Okur-yazar erkek nüfus içinde lise ve dengi okul mezunu olanların oranı % 10,7, yükseköğretim mezunu olanların oranı % 4,7’dir. Kadınlar için bu oranlar lise düzeyinde % 8. 3 ve yükseköğretim düzeyinde ise % 2,6’dır (Doğan, 2003: 85).

2000 yılından sonra yapılan çalışmalarda ise yoksulluğun boyutları daha açık bir şekilde gözler önüne serilmiştir. Ali Seyyar’ın yoksulluk hakkındaki çalışmasında gelir dağılımı konusuna vurgu yapılmıştır. Son yıllarda yaşanan ekonomik krizlerle yoksulluğun Türkiye’deki görünümü, ülke nüfusunun çok büyük bir kısmını doğrudan etkilendiği şeklindedir. Yaşanan krizlerin boyutu, gelir dağılımındaki dengesizliği de gittikçe pekiştirmektedir (Seyyar, (2006), 2011).

Yine Ali Seyyar’ın 2004 yılındaki çalışmasında yoksulluğun Türkiye’nin önde gelen sosyolojik bir gerçeği olduğunu vurgulamış ve Türkiye’nin %40’ının yoksul olduğunu belirtmiştir. Bu durumu DİE’nin ülke nüfusunu %20’lik dilimler halinde gösteren verilerinde de izlemek mümkündür. Buna göre 67 milyon olan ülke nüfusunun her bir dilimi 13,4 milyondur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir sosyal devlet olmasına rağmen

kronikleşen yoksulluk sorununa kalıcı bir çözüm getirememiştir. DPT'nin 2001 yılında hazırladığı bir rapora göre Türkiye'de toplam yoksul sayısı 14,5 milyon civarında ve bunlardan takriben 12 milyon vatandaşımız karnını zor doyurmaktadır, yani mutlak anlamda yoksuldur. Çalıştığı halde yoksul konumunda bulunanların oranı ise nüfusun hemen hemen yarısıdır (Seyyar, 2006: 316).

TÜİK tarafından yapılan 2009 yılı yoksulluk çalışmasına göre; 2009 yılında Türkiye'de fertlerin yaklaşık % 0.48'i sadece gıda harcamalarını içeren açlık sınırının % 18.08'i ise gıda ve gıda dışı harcamaları içeren yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Kişi başı günlük harcaması, satın alma gücü paritesine göre 1\$'ın altında kalan fert bulunmamaktadır. Buna karşın satın alma gücü paritesine göre kişi başına günlük 2.15 \$'ın altında bulunan fert oranı % 0.22, yoksulluk sınırı 4.3 \$ olduğunda yoksul fert oranı ise % 4.35 olarak tahmin edilmiştir.

2008 yılında % 0.54 olarak tahmin edilen açlık sınırının altında yaşayan fert oranı 2009 yılında %0.48'e düşmüş yoksul fert oranı ise % 17.11'den % 18.08'e yükselmiştir. 2009 yılında 4 kişilik ailenin aylık açlık sınırı 287 TL, aylık yoksulluk sınırı 825 TL olarak tahmin edilmiştir. (2010 yılında 4 kişilik bir ailenin aylık açlık sınırı 318 TL, yoksulluk sınırı ise 896 TL olarak tahmin edilmiştir.) Kırsal yerleşim yerlerinde yaşayanlarda 2008 yılında % 34.62 olan yoksulluk oranı 2009 yılında % 38.69'a, kentsel yerlerde yaşayanların yoksulluk oranı da % 9.38'den % 8.86'ya düşmüştür.

Tablo 10: Yıllar İtibariyle Açlık Sınırı (2002 – 2010)

Hanehalkı Büyüklüğü	Açlık Sınırı (TL)								
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	59	75	81	84	91	105	122	127	141
2	90	113	122	127	138	159	185	192	213
3	113	143	154	161	174	201	233	243	269
4	133	168	182	190	205	237	275	287	318
5	152	192	207	217	235	271	313	328	363
6	170	214	230	242	261	301	350	365	404
7	187	235	253	264	287	331	382	401	444
8	201	253	275	287	311	359	414	435	482
9	215	271	294	306	331	387	446	465	515
10	230	288	315	325	351	404	471	495	548

Kaynak: TÜİK, 2011

Tablo 11: Yıllar İtibariyle Yoksulluk Sınırı (2002 – 2010)

Hanehalkı Büyüklüğü	Yoksulluk Sınırı (TL)								
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	137	186	190	216	244	283	341	363	396
2	208	280	288	327	368	428	515	552	599
3	262	354	363	414	466	540	651	699	759
4	310	417	429	487	549	638	767	825	896
5	353	476	488	557	627	728	874	944	1025
6	395	531	543	620	697	809	976	1050	1140
7	433	582	597	679	766	889	1066	1153	1252
8	466	629	649	737	831	965	1154	1251	1358
9	498	672	672	786	884	1040	1242	1336	1451
10	535	714	742	836	938	1088	1313	1423	1545

Kaynak: TÜİK, 2011

2009 yılında hane halkı büyüklüğü 3 veya 4 kişi olan hanelerde bulunan fertlerin yoksulluk oranı % 9.65 olarak hesaplanmıştır. 7 ve daha fazla olan hanelerdeki fertlerin yoksulluk oranı % 40.05 olarak hesaplanmıştır. 7 ve daha fazla ferde sahip hanelerde kentsel yerlerde oturanlar için yoksulluk riski % 25.21 iken kırsal yerlerde bu oran % 54.06'dır. Hane halkı türüne göre çocuklu çekirdek ailede bulunan fertlerin yoksulluk oranı %15.98 olurken çocuksuz çekirdek ailede bulunan fertlerin oranı % 9.86'ya düşmektedir. Ataerkil veya geniş ailelerdeki fertler için yoksulluk oranı ise % 24.48 olarak tahmin edilmiştir. Kentsel yerlerde çocuklu çekirdek ailede yaşayan fertleri yoksulluk riski % 8.47 iken kırsal yerlerde bu oran % 39.71 dir. Kentsel yerlerde ataerkil veya geniş ailelerdeki fertler için yoksulluk oranı % 11.61, kırsal yerlerde bu oran % 39.44'e ulaşmaktadır.

2009 yılında ücretli maaşlı çalışanlarda yoksulluk oranı % 6.05 iken yevmiyeli çalışanlarda bu oran % 26.86, işverenlerde % 2.33, kendi hesabına çalışanlarda % 22.49 ve ücretsiz aile işçisi olanlarda ise % 29.58 olmuştur. Bu oranlar kentte yaşarlarda, ücretli maaşlılarda % 3.73, yevmiyeli çalışanlarda % 17.10, işverenlerde % 0.94, kendi hesabına çalışanlarda % 8.90 ve ücretsiz aile işçisi olanlarda ise % 7.67 olmuştur. Kırsal kesimde yaşayanlardaki oranlar ise, ücretli maaşlılarda % 21.27, yevmiyeli çalışanlarda

% 46.12, işverenlerde % 8.53, kendi hesabına çalışanlarda % 32.21 ve ücretsiz aile işçisi olanlarda ise % 33.71 olmuştur.

En yüksek yoksulluk riskine sahip tarım sektöründe çalışanlarda yoksulluk oranı 2008 yılında % 40.09 iken 2009 yılında yoksulluk oranı % 35.41 olarak tahmin edilmiştir. Sanayi sektöründe çalışanlarda 2008-2009 yıllarındaki yoksulluk oranları sırasıyla % 23.39, % 27.34 olarak hesaplanırken bu oran hizmet sektöründe çalışanlarda % 14.00, % 19.95 olarak hesaplanmıştır. 2009 yılında aktif olmayan fertlerin yoksulluk oranı % 14.68 iken iş arayan fertlerin yoksulluk oranı % 19.51, istihdamdaki fertlerin yoksulluk oranı ise % 15.37'dir. Bu oran kentte aktif olmayanlarda % 7.81, iş arayanlarda % 12.35 ve istihdamdaki fertlerde % 5.71'dir. Kırsal kesimde aktif olmayan fertlerin yoksulluk oranı % 36.84, iş arayan fertlerdeki yoksulluk oranı % 51.86 ve istihdamdaki fertlerdeki oran ise % 31.54'tür (TÜİK, 2011(a)).

Tablo 12: Hanehalkı Fertlerinin İşteki Durum ve Çalıştıkları Sektöre Göre Yoksulluk Oranları (%)

İşteki durum ve sektör	Fert Yoksulluk Oranı (%)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TÜRKİYE								
İstihdamdaki fertler	25.08	26.12	23.33	18.96	15.81	14.21	14.82	15.37
İşteki durum								
Ücretli maaşlı	13.64	15.28	10.35	6.57	6.00	5.82	5.93	6.05
Yevmiyeli	45.01	43.09	37.52	32.12	28.63	26.71	28.56	26.86
İşveren	8.99	8.84	6.94	4.80	3.75	3.15	1.87	2.33
Kendi hesabına	29.91	32.38	30.48	26.22	22.06	22.89	24.10	22.49
Ücretsiz aile işçisi	35.33	38.51	38.73	34.52	31.98	28.58	32.03	29.58
Sektör								
Tarım	36.42	39.89	40.88	37.24	33.86	32.05	37.97	33.01
Sanayi	20.99	21.34	15.64	9.85	10.12	9.70	9.71	9.63
Hizmet	25.82	16.76	12.36	8.68	7.23	7.35	6.82	7.16
KENT								
İstihdamdaki fertler	17.81	17.72	11.53	7.96	6.40	6.02	6.01	5.71
Ücretli maaşlı	12.24	14.27	8.79	4.92	3.93	3.73	3.80	3.73
Yevmiyeli	44.82	40.24	28.65	27.08	15.49	19.34	20.92	17.10
İşveren	6.73	8.14	3.82	2.07	2.51	1.33	1.38	0.94
Kendi hesabına	21.75	24.36	16.13	11.04	8.66	10.21	9.67	8.90
Ücretsiz aile işçisi	27.94	18.59	11.30	10.76	22.22	9.08	6.45	7.67
Sektör								
Tarım	33.74	26.42	19.59	15.43	24.56	15.69	20.43	13.32
Sanayi	18.75	19.31	11.86	8.47	6.04	6.44	6.25	6.43
Hizmet	21.90	16.03	10.62	7.07	4.99	5.17	4.99	4.72

Tablo 12'nin devamı:

İşteki durum ve sektör	Fert Yoksulluk Oranı (%)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	KIR							
İstihdamdaki fertler	32.01	35.01	35.93	30.85	27.36	28.38	30.27	31.54
İşteki durum								
Ücretli maaşlı	18.31	19.03	16.71	12.78	12.82	17.12	15.91	21.27
Yevmiyeli	45.29	47.29	47.15	38.61	43.10	38.74	40.02	46.12
İşveren	15.26	10.58	15.58	12.55	6.93	8.91	4.13	8.53
Kendi hesabına	33.38	35.98	37.04	33.04	29.10	30.97	33.81	32.21
Ücretsiz aile işçisi	36.67	41.01	41.79	37.53	33.72	32.21	37.55	33.71
Sektör								
Tarım	36.77	40.91	42.32	38.80	34.89	33.81	40.09	35.41
Sanayi	25.87	28.02	27.69	14.44	21.71	22.25	23.39	27.34
Hizmet	34.16	18.95	18.01	13.76	13.54	17.68	14.00	19.95

Kaynak: TÜİK, 2011

2009 yılında okuryazar olmayanlarda yoksulluk oranı % 29.84 (erkeklerde % 30.34, kadınlarda % 29.52) olurken ilkokul mezunlarında bu oran % 17.77 (erkeklerde % 17.19, kadınlarda % 18.39) , lise ve dengi meslek okulları mezunlarında % 5.34 (erkeklerde % 5.71, kadınlarda % 4.76) olmuştur. Yüksek okul fakülte ve üstü mezuniyetlerde % 0.71 (erkeklerde % 0.92 kadınlarda % 0.40), ilköğretime başlamamış olan 6 yaşından küçük çocukların yoksulluk riski ise % 24.04 (erkeklerde % 22.87, kadınlarda % 25.27) dir.

TÜİK tarafından 2011 yılında hazırlanan yoksulluk raporuna göre; 2009 yılı için gelirlere göre oluşturulan % 20'lik gruplarda, en yüksek gelire sahip son gruptakilerin toplam gelirden aldığı pay % 47,6 iken, en düşük gelire sahip ilk gruptakilerin toplam

gelirden aldığı pay % 5,6'dır. Buna göre, “son yüzde 20’lik grubun toplam gelirden aldığı pay, ilk yüzde 20’lik gruba göre (P80/P20 göstergesi) 8,5 kattır. P80/P20 göstergesi kentsel yerler için 7,9, kırsal yerler için ise 7,2’dir.” (TÜİK, 2011(b))

Bununla birlikte yine 2009 yılı için, Türkiye’de hanehalkı başına düşen ortalama yıllık kullanılabilir gelir 21 293 YTL iken, ortalama yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelir ise 9 396 YTL’dir. Bölgelerin hanehalkı gelirleri ise, İstanbul Bölgesi 12 795 YTL ile ortalama yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir geliri en yüksek olan bölge durumundadır. Bunu, 11 501 YTL ortalama gelir ile Batı Anadolu Bölgesi izlemektedir. En düşük ortalamaya sahip bölge ise 4 655 YTL ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi’dir

Tablo 13: Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Gelirlere Göre Sıralı Yüzde 20’lik Gruplar (2008-2009)

	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İlk % 20	5,8	5,6	6,1	6,0	6,5	6,1
İkinci % 20	10,4	10,3	10,7	10,7	10,8	10,9
Üçüncü % 20	15,2	15,1	15,3	15,0	15,6	15,9
Dördüncü %20	21,9	21,5	21,9	21,1	22,5	23,1
Son % 20	46,7	47,6	46,0	47,3	44,5	44,0
Gini Katsayısı	0,405	0,415	0,395	0,405	0,378	0,380
Son %20/ ilk %20 (P80/P20)	8,1	8,5	7,5	7,9	6,8	7,2

Kaynak: TÜİK 2010

Toplam gelir içindeki en büyük gelir dilimi maaş-ücret gelirlerine aittir. Maaş-ücret gelirleri % 42,9'luk oranla toplam gelir içerisinde en fazla paya sahiptir. Bunu % 20,4 ile müteşebbis gelirleri izlemektedir. Müteşebbis gelirlerinin % 73,7'si tarım-dışı sektörden oluşmaktadır. 2008 yılı sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, bir önceki yıla göre maaş-ücret gelirlerinin payında 1 puanlık bir artış, müteşebbis gelirlerinin payında ise 2 puanlık bir azalış olmuştur.

Sosyal transferler içindeki aylık oranına bakmak gerekirse, emekli ve dul-yetim aylıklarının oranı % 93,6'dır. Emekli ve dul-yetim aylıkları toplam gelir içinde % 18,3'lük paya sahip iken, diğer sosyal transferlerin payı % 1,3'tür. "Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre oluşturulan yüzde 20'lik gruplardan ilk yüzde 20'lik grupta sosyal transferlerin payı % 3,6, son yüzde 20'lik grupta % 45,2 olarak tahmin edilmiştir. Emekli ve dul-yetim aylıkları hariç diğer sosyal transferlerin oranı yüzde 20'lik gruplardan ilk yüzde 20'lik grupta sosyal transferlerin payı % 24, son yüzde 20'lik grupta % 21,2'dir."

3. BÖLÜM: YALOVA İLİNDE KENTSEL YOKSULLUK ÜZERİNE ALAN ARAŞTIRMASI

3.1 Yalova İli

Yalova İlinin coğrafi konumu, adı, tarihçesi, ekonomik yapısı, alt yapısı, nüfus yapısı, sağlık durumu ve eğitim durumu hakkındaki bilgilere yer verilmektedir. İl hakkındaki açıklamalardan sonra alan çalışması ve sonuçları hakkında bilgi verilmektedir.

3.1.1 Coğrafi Konumu

Armutlu yarımadasının kuzey kıyısı ile Samanlı dağlarının kuzey eteklerine kurulmuş olan Yalova Türkiye'nin kuzey batısında Marmara bölgesinin güney doğu kesiminde yer almaktadır. İlin kuzeyinde ve batısında Marmara Denizi doğusunda Kocaeli güneyinde Bursa, (Orhangazi, Gemlik) ve İzmit ilçeleri ve Gemlik Körfezi yer almaktadır (Yalova Valiliği, 2011(a)). Yalova'nın 39-40 kuzey enlemi 29-61 doğu boylamları arasında denizden yüksekliği 2 m., en yüksek noktası 926 metredir. 839 km²'lik bir alanı ile ülke yüzölçümünün % 0.11'lik bölümünü kapsamaktadır (Yurdagül, 2005: 28).

Yalova doğu kıyılarındaki düzlükler dışında, dağlık bir araziye sahiptir. Bölgenin güneyi; batıdan doğuya doğru İzmit - Sapanca arasında Kocaeli Sıradağları ile birleşen Samanlı Dağlarıyla kaplanmış durumdadır. Birçok tepelerin bulunduğu bu dağlık arazide en yüksek tepe (926m.) Beşpınar tepesidir.

İl bugünkü idari bölünüşe göre merkez ilçeyle birlikte 6 ilçeden oluşmaktadır. İlçeler Yalova Merkez, Altınova, Armutlu, Çınarcık, Çiftlikköy ve Termaldir. Yalova'da 6 ilçe belediyesi ile birlikte toplam 15 belediye bulunmaktadır Merkez ilçede 1 (Kadıköy), Altınova'da 3 (Kaytazdere, Subaşı, Tavşanlı), Çınarcıkta 4 (Koruköy, Esenköy, Kocadere ve Teşvikiye) ve Çiftlikköy'de 1 (Taşköprü) belde belediyesi vardır (Yalova Belediyesi Faaliyet Raporu, 2000).

Yalova'nın çevre il ve ilçelere uzaklığı; Bursa 79 km, Gemlik 43 km, Orhangazi 21 km, Karamürsel 30 km, Gölcük 50 km, Kocaeli 63 km, İstanbul (karadan) 174 km, İstanbul (denizden) 24 mildir.

Yalova, yüzölçümü itibariyle Türkiye'nin en küçük ilidir ve denize en uzun kıyısı olan (105 km) turistik illerinden de birisidir. Yalova, verimli ve bereketli ovalara sahiptir. Çınarcık, Gökçedere, Kirazlı, Kılıçköy ve Taşköprü ile deniz arasında birbirinden alçak tepeliklerle ayrılan büyüklü küçüklü ovalar oluşmuştur. Bu ovalar, akarsular boyunca uzanmakta olup çevrelerinde meyvecilik, sebzeçilik yapılmaktadır. Yalova'nın toplam yüzölçümünün (847,000 ha) %82 'si, tarım arazisi (221,730 ha), orman alanı(468,090 ha) ve çayır-mera arazisinden(7,944 ha) oluşmaktadır. İlin bitki örtüsünü makiler ve ormanlar oluşturmaktadır. Samanlı Dağları'nın kuzey ve güneyinde vadi içlerinde bulunan makiler, bu kütlelerin etekleri boyunca kesintili şeritler ve parçalar halinde bulunurlar (Yalova Belediyesi, 2011(a)).

Yalova'nın batı bölgesi farklı bir coğrafi karaktere sahiptir. Armutlu yarımadasının kuzeyinde alçak tepelik bir alanda yer alır. Boz burnundan şerit halinde başlayan alan Çınarcık'tan itibaren genişleyerek doğuya doğru devam eder. Güneyindeki yüksek plato ve dağlık kesim ormanlarla kaplıdır. Esenköy de tepelik alanlar falezleri oluşturur ve kıyıya iner Çınarcık'tan Selimandra vadisine kadar vadilerle ayrılmış alçak bir alan uzanır. Ortaburun çevresi lav, tuf, volkanik kompleks üzerinde gelişmiştir. Yalova çevresindeki tepelik alan daha az parçalanmıştır. Özellikle güney kısmı alçak bir plato yüzeyi karakterindedir. Doğuya doğru genişleyen bir kıyı ovası mevcuttur.

3.1.2 Tarihçesi

Yalova'nın kuruluşu ile ilgili kesin bilgiler olmamakla beraber, M.Ö. 7. yüzyılda Trakya'dan Küçük Asya'ya geçerek Marmara Denizi'nin doğusunda bir krallık kuran Bitinyalılar tarafından bir yerleşim yeri olarak kurulduğu tahmin edilmektedir. Bitinyalılar Marmara Denizi'nin doğu kıyılarına yerleştiklerinde, Yalova bölgesi de Bitinya Krallığı topraklarına katılmıştır. M.Ö. 377-327 yılları arasında, Büyük İskender'in Bitinya'ya atadığı komutanı Kalas'ı yenen Bitinyalılar, onları topraklarından atmışlardır. M.Ö. 230-182 yılları arasında hüküm süren 1. Prusias

zamanında Kios (Gemlik) ve Myrllia (Mudanya) ve Yalova bölgesi Makedonya Kralı 5. Philip'e armağan olarak verilmiştir. Roma İmparatorluğu'ndan kaçan Kartaca Kralı Hannibal, Bitinya Kralı 1. Prusias'a sığınmıştır. Hannibal, 1. Prusias'a armağan olarak Prusa od Olypnum (Bursa) kentini kurmuştur (Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(a)). M.Ö. 74'te Roma İmparatorluğu yönetimine giren Yalova ve yöresi, M.S. 395 yılında Roma İmparatorluğu ikiye ayrılınca Doğu Roma yani Bizans İmparatorluğu sınırları içinde kalmıştır. Bugünkü Yalova Kaplıcaları'nın tarih içinde önemli bir yeri bulunmaktadır. M.Ö. 1200 yıllarında bir yer sarsıntısı ile meydana geldiği tahmin edilen Termal İlçesindeki Kurşunlu Hamamı'nın dış duvarlarında kuvvet tanrısı Herakles (Herkül), sağlık tanrısı Asklepios, sıcak su ve sağlık perileri olan Nemfler'in kabartmaları görülmektedir. Termal'in Bizans İmparatorluğu döneminde imparatorların dinlenme ve tedavi yeri olarak ünlüdür. Bizans İmparatorluğu'ndan sonra Selçuklular'ın yönetimine giren Yalova bölgesi, Haçlı Seferleri sırasında yakılıp yıkılmıştır. Yalova, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde Kara Yalovaç, Katip Çelebi'de ise Yalakabad ve Yalova adlarını almaktadır. O dönemlerde Yalova isminin verildiğini de görmekteyiz. Bu isimler 19. yüzyılda, yörede kırk gün kalıp tetkiklerde bulunan ünlü tarihçi Hammer tarafından da doğrulanmaktadır.

Friglerden Bitinyalılara, Selçuklulardan Bizanslılara kadar çeşitli milletlerin yaşamış olduğu Yalova bölgesi, 1326 yılında Osmanlı Devleti Komutanı Gazi Abdurrahman tarafından fethedilmiş ve ebedi Türk yurdu haline gelmiştir (Yurdagül, 2005: 353).

Eski devlet salnameleri incelendiğinde, Yalova'nın 1530 yıllarında İzmit Vilayeti'ne (Liva) bağlı bir kasaba (Yalak-Abad) olduğu görülmektedir. Yalova, 1867 yılında Bursa Merkez Sancağı'na bağlı bir kaza iken, 1901'de bağımsız İzmit Sancağı'na bağlanmıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında Yunan askeri birliklerince işgal edilen Yalova, verdiği büyük mücadele ile 19 Temmuz 1921 tarihinde düşman işgalinden kurtulmuştur.(Yalova Valiliği, 2011(b)). 2 Haziran 1929'da Atatürk'ün isteği üzerine çıkarılan bir kanun gereğince, ilçe yapılarak İstanbul İli'ne bağlanmıştır. 5 Haziran 1995 tarihli 550 sayılı kanun hükmünde kararnamenin 6 Haziran 1995 tarih ve 22305 sayılı resmi gazetede yayınlaması ile İstanbul İli'nden ayrılarak il yapılmıştır. Bursa'nın Gemlik ilçesine bağlı Armutlu Beldesi ile Kocaeli'nin Karamürsel İlçesi'ne bağlı Altınova Beldesi ilçe yapılmak suretiyle il sınırları içerisine alınmıştır (Yalova Belediyesi, 2011(b)).

3.1.3 Ekonomik Yapısı

Yalova İli'nin ekonomisi temel olarak tarım sektöründe çiçekçilik ve seracılık, sanayi sektöründe tekstil, kimya ve kâğıt gibi alanlar ile turizm sektörüne dayanmaktadır.

Ekonomik gelirin önemli bir kısmını tarım ve turizm sektöründen elde edilen gelirler oluşturmaktadır. İl sınırları içinde 241.094 hektar (ha) tarım alanı mevcuttur. Bu alanın % 70,9 unda tarla bitkileri % 28 inde bağ bahçe bitkileri % 01.01 inde ise süs bitkileri tarımı yapılmaktadır. İlin tarım alanlarının % 24,7 sinde sulu tarım, % 74. 3 ünde ise kuru tarım yapılmaktadır. Seracılık ve süs bitkileri üretimi; kapsadığı alan bakımından küçük paya sahip olmakla birlikte; tarımsal üretimde sağladığı ekonomik girdi bakımından yüksek bir paya sahiptir (Yurdagül, 2005: 28). Ülke kesme çiçek üretiminin yaklaşık % 25'lik bölümü Yalova tarafından gerçekleştirilmektedir. Yapılan üretim sadece yurt içi pazarlarda tüketilmemekte, aynı zamanda ihracat yapılmaktadır. (Yalova Belediyesi, 2011(c)) Aynı zamanda Yalova'da kültür mantarı yetiştiriciliği de gelişmektedir. İl de kültür mantarı yetiştiriciliği misel üretimi ve kompast üretimi şeklinde yapılmaktadır.

Yazlık turizminin önem taşıdığı Yalova'da özellikle Çiftlikköy ve Çınarcık kıyı şeridinde yazlık siteler bulunmaktadır (Deprem sonrası veriler bu alanda önemli ölçüde düşüş yaşandığını ortaya koymaktadır.). Ayrıca Termal ve Armutlu kaplıcaları şehrin ekonomisine önemli katkıda bulunmaktadır.

İlde plastik, tekstil, elyaf, mermer, kimya, dondurulmuş gıda, kâğıt ürünleri, ambalaj ve otomotiv yedek parçası konusunda üretim yapan sanayi kuruluşları faaliyetlerini sürdürmektedir. İlde bulunan sanayi kuruluşlarının iş kollarına göre dağılımı şu şekilde belirtilebilir: İlde gemicilik sektöründe 21, gıda sektöründe 15, tekstil sektöründe 17, kimya sektöründe 6, kâğıt sektöründe 4, plastik sektöründe 8, inşaat sektöründe 8, maden sektöründe 10, orman ürünleri sektöründe 10 ve makine ve metal sektöründe 16 adet büyük sanayi işletmesi mevcuttur. (Yalova Valiliği, 2011(c)) Yalova İli'nde büyük ölçekli sanayi tesisleri özellikle ilin doğu kesiminde yoğunlaşmış bulunmaktadır.

İlde sanayi sicil belgesi sahibi belli başlı 122 adet sanayi kuruluşunda istihdam edilen toplam kişi sayısı 4.669'dur. En fazla istihdam 1.791 kişi ile tekstil sektöründe

bulunmaktadır. Tekstili 803 çalışan ile gemicilik sektörü ve 448 çalışan ile kâğıt sektörü izlemektedir. (Yalova Valiliği, 2011(c))

İlde, 1.731 adet şahıs şirketi, 2.174 adet de sermaye şirketi mevcuttur. Yine ilde, 126'sı yapı kooperatifi, 53'ü esnaf ve sanatkar kooperatifi, 1'i tüketim kooperatifi, 38'i de tarımsal amaçlı kooperatif olmak üzere toplam 218 adet kooperatif bulunmaktadır.

İlde 2010 yılı itibariyle, 10.153 adet tescilli işyeri ve toplam 46.299 aktif sigortalı bulunmaktadır. Ölüm ve maluliyet aylığı alan sigortalıların sayısı ise 6.114'dür (Yalova Valiliği, 2011(c)).

Bunun yanında Yalova Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği'ne, merkez ilçede 10, Altınova'da 1, Armutlu'da 1, Çiftlikköy'de 2, Çınarcık'ta 2 ve Termal'de 1 adet olmak üzere toplam 17 adet meslek odası kayıtlı olup, bunların toplam üye sayısı 24.740, faal üye sayısı 15.202'dir (Yurdagül, 2005: 231).

İlde bulunan şirketlerin 1.657'si şahıs firmaları, 1.459'u limitet, 34'ü kollektif, 3'ü komandit, 150'si anonim, 176'sı yapı kooperatifi, 40'ı motorlu taşıyıcılar kooperatifi, 4'ü esnaf ve kefalet kooperatifi, 6'sı tüketim kooperatifi, 3'ü kooperatif birlikleri, 29'u tarımsal kalkınma kooperatifi, 6'sı su ürünleri kooperatifi, 7'si küçük sanatkârlar kooperatifi, 1'i vakıf işletmeleri, 1'i de diğer kuruluşlar olmak üzere toplam 3.387 iktisadi kuruluş mevcuttur. İlde toplam 1.536 şirket ve kooperatif kapalı, 124 şirket ve kooperatif ise tasfiye halindedir (Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011).

Dış ticaret sektöründe Yalova İli'nden en çok kesme çiçek ve tekstil sektöründe kullanılan önemli bir hammadde olan elyaf ihraç edilmektedir. İthal edilen ürünlerin başında ise, bazı kimyevi hammaddeler, iplik, elyaf, makine ve çiçek soğanı bulunmaktadır. Genel olarak ithalat tutarı, ihracat tutarından çok yüksek gerçekleşmektedir. 2007 yılı rakamlarına göre; ilden yapılan ihracatın yaklaşık olarak % 65'i imalat sanayi sektörü ihracatı, % 17'si madencilik ve taşocakçılığı sektörü ihracatı, % 14'ü tarım ve ormancılık sektörü ihracatı ve % 4'ü de balıkçılık sektörü ihracatı olarak belirlenmiştir. Yapılan ithalatın ise yaklaşık olarak % 58'i imalat sanayi sektörü ithalatı, % 42'si de tarım ve ormancılık sektörü ithalatı olarak belirlenmiştir. (Yalova Valiliği, 2011(d)) 2008 yılı itibarıyla, Yalova Gümrük Müdürlüğü verilerine

göre, yapılan ihracat tutarı 27.941.346 \$ ve ithalat tutarı ise 359.871.205 \$ dır (Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(b)).

İl, vergi gelirleri açısından ülkeye önemli katkılarda bulunmakta olup, tahsilât oranı genel olarak yüksektir. İlde 11.110 adet Gelir Vergisi, 2.271 adet Kurumlar Vergisi, olmak üzere toplam 13.381 adet faal mükellef bulunmaktadır. KDV Mükellefi sayısı ise 7.527'dir. Konsolide Kamu Gelirleri, 2008 yılı sonu itibariyle 292.756.000 TL tahakkuk etmiş olup, tahsilât miktarı 207.159.000 TL'dir. Buna göre konsolide kamu gelirleri tahsilat oranı % 71'dir. 2007 yılına göre 2008 yılında tahakkukta % 22, tahsilâta ise % 20 artış yaşanmıştır. İlimizde hizmet gören Genel Bütçeye dahil dairelerin 2008 yılı itibariyle yaptıkları toplam harcama 166.239.000 TL düzeyindedir (Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(b)).

Türkiye İş Kurumu'na 2009 yılı içinde iş bulma amacıyla başvuran 240 kişi işe yerleştirilmiştir. 2009 yılında 1.867 kişi işsizlik sigortası için müracaatta bulunmuştur. İşsizlik Sigortası ödemesi devam eden kişi sayısı ise 1.023'tür. 2009 yılı içinde toplam 3.101.545 TL ödeme yapılmıştır. Yalova İli'nin 2009 yılı kayıtlı işsiz sayısı 4.948'dir. Toplam işsiz sayısının ise 8.525 kişi olduğu tespit edilmiştir (Yalova Valiliği, 2011(e)).

Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2003 yılında yapmış olduğu "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasına" göre Yalova İli Türkiye'deki 81 il içerisinde 9. sırada yer almaktadır. Aynı araştırmada yer alan "Eğitim Sektörü Gelişmişlik Endeksi" sıralamasına göre Yalova İli, Ankara, İstanbul ve Eskişehir illerinden sonra 4. sırada, "İmalat Sanayi Gelişmişlik Endeksi" sıralamasına göre 10. sırada ve "Sağlık Sektörü Gelişmişlik Endeksi" sıralamasına göre ise Yalova İli 32. sırada yer almıştır. (Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(b))

Yine Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2004 yılında yapmış olduğu "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasına" göre; Türkiye genelindeki 872 ilçe arasında Yalova İli merkez ilçesi gelişmişlik açısından 26. sırada, Çınarcık İlçesi 88. sırada, Çiftlikköy İlçesi 101. sırada, Altınova İlçesi 102. sırada, Armutlu İlçesi 115. sırada ve Termal İlçesi de 140. sırada yer almıştır (Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(b)).

3.1.4 Alt Yapısı

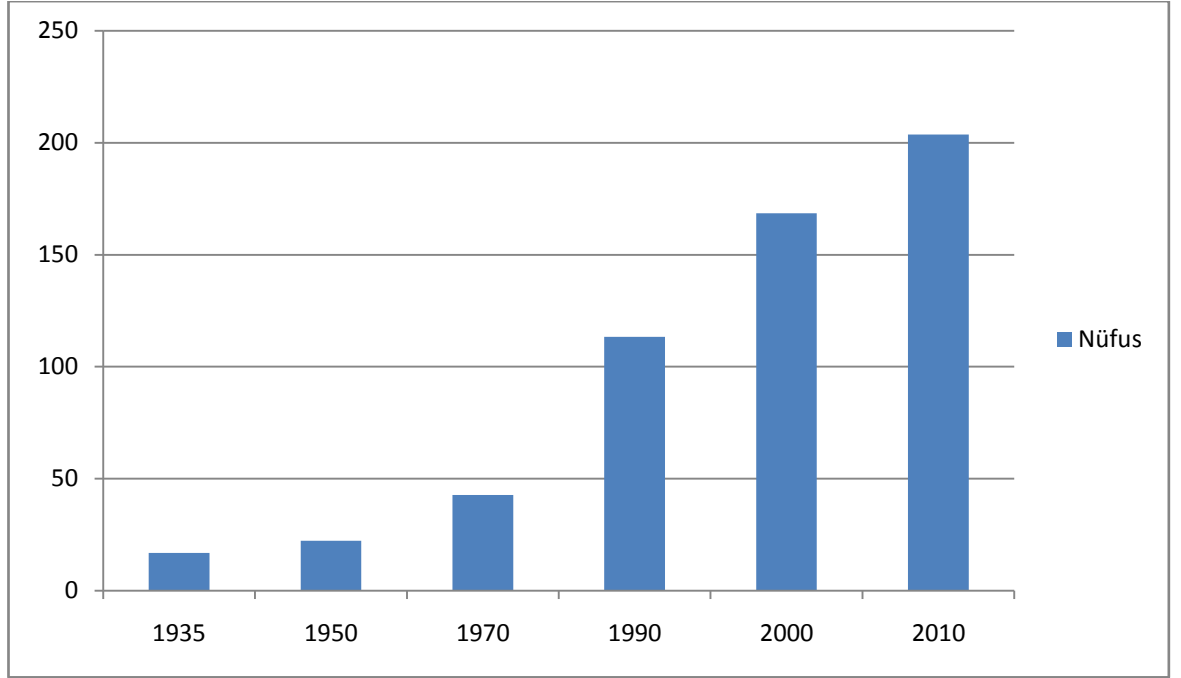
Yalova da ilçe merkezleri ve köylerde yeterli içme suyu mevcuttur. Gerek bütün kent merkezlerinde gerekse kırsal kesimlerde içme suyu konusunda büyük problemler bulunmamaktadır. Merkez ilçe dahil olmak üzere ilçe merkezlerinde modern anlamda kanalizasyon şebekesi mevcut olmamakla birlikte günün ihtiyaçlarına cevap verilebilecek şebekeler mevcuttur. Bütün yerleşim birimlerinde mevcut kanalizasyon şebekelerinin hizmet veremediği bölgelerde ise fosseptikler kullanılmaktadır. Kanalizasyon şebekesinin mevcut olduğu hemen hemen her yerleşim bölgesinde sadece fiziki arıtma yapan arıtma tesisleri bulunduğundan kanalizasyon suları fiziki arıtma yapılarak akarsulara yada doğrudan Marmara denizine verilmektedir (Yurdağül, 2005: 36) .

3.1.5 Nüfus Yapısı

Yalova'nın nüfusu 1927–2010 yılları arasında yapılan bütün nüfus sayımlarında kesintisiz olarak artmıştır. Bununla birlikte ilde nüfus artış hızının istikrarlı olduğu pek söylenemez. (Yalova Valiliği, 2011(f)) Yalova ilinin nüfus artış hızı 1990 – 1997 yılları arasında yaklaşık 2 kat artış göstermiş, bu tarihler arasında 113.417 olan genel nüfus 7 yıllık bir sürede 163.916 kişiye yükselmiştir. Bu artışta en önemli neden İlin 1995 yılında İlçe statüsünden İl statüsüne geçmiş olmasıdır. Nüfus artış hızı 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen deprem ile birlikte durma noktasına gelmiş, depremin hemen sonrasında bir miktar azalma olmuşsa da 2000 yılında ilin iskân sorununa sağlanan geçici çözümler ile nüfusta yeniden artış trendi gözlemlenmiştir. Ancak bu artış miktarı deprem öncesi oranlarının çok gerisinde kalmıştır.

Yalova nüfusunun 1935-2010 yılları arasındaki değişimi Şekil-8'de görülmektedir. 1935 yılında 16.840 olan Yalova nüfusu, 1970 yılında 42.589'a, 2010 yılında da 203.741'e yükselmiştir. Başka bir deyişle Yalova nüfusu 1935-2010 yılları arasında yaklaşık olarak 12 kat artmıştır.

Tablo 14: Yalova Nüfusunun Değişimi (1935-2010)

Kaynak: Yalova Valiliği, 2011(f)

2008 Yılı Genel Nüfus Sayımı verilerine göre, Yalova Belediyesi'nin hizmet sınırları içerisinde yer alan şehir nüfusu ise 91.047 kişidir. Devlet İstatistik Enstitüsü kentsel nüfus artış hızı indeksine göre yapılan yeniden değerlendirme sonucu Yalova Merkez İlçe şehir nüfusu 107.609 olmuştur (TÜİK, 2011(a)).

Yalova İli devamlı göç alan bir ilimizdir. Nüfus yapısı büyük ölçüde Karadeniz kökenli ve Balkan göçmeni vatandaşlarımızdan oluşmaktadır. Türkiye'nin her bölgesinden göç almakla beraber, il olmasının da etkisiyle özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden aldığı göçlerle son yıllarda nüfusta büyük bir artış yaşanmıştır.

Kurtuluş Savaşı döneminde Kafkasya ve Balkanlar, Cumhuriyet döneminde ise Türkiye'nin her bölgesinden göçlerin olması ve son yıllarda da Güneydoğu Anadolu Bölgemizden yoğun göçlerin olması, nüfusun oldukça farklı gelir düzeyine sahip insanlardan oluşmasına ve Yalova'nın farklı bir kültürel ve kozmopolit yapıya bürünmesine yol açmıştır.

Yalova İli ve ilçelerinin nüfus dağılımı Tablo 15'de görülmektedir.

Tablo 15: Yalova İli ve İlçelerinin Nüfus Dağılımı (2000-2010)

İlçe	Nüfus (2000)	Yüzölçümü (km²)	Km²'ye Düşen Nüfus	Nüfus (2010)	Km²'ye Düşen Nüfus	Kent Nüfusu 2000 %	Kent Nüfusu 2010 %
MERKEZ İLÇE	86.091	164	525	116.471	710	81,5	84,4
ALTINOVA	22.801	95	240	23.171	244	14,2	21,5
ARMUTLU	7.858	238	33	7.826	33	53,7	65,6
ÇINARCIK	21.650	188	115	24.488	130	41,3	45,8
ÇİFTLİKKÖY	24.789	117	212	26.769	229	38,8	65,5
TERMAL	5.404	45	120	5.016	111	46,6	43,6
TOPLAM	168.593	847	199	203.741	240	58,5	68,4

Kaynak: TÜİK ADNKS Sonuçları, 2010

2010 yılı itibariyle nüfus yoğunluğu km²'ye 240 kişi olup, bu yoğunluk 94 kişi olan Türkiye ortalamasının yaklaşık 2,5 katına denk gelmektedir. İlin 203.741 kişi olan toplam nüfusunun 101.662'si erkek, 102.079'u ise kadındır. Nüfus büyüklüğü açısından ildeki ilk üç yerleşim merkezi; Yalova (98.347 nüfus), Çiftlikköy (17.520 nüfus) ve Çınarcık (11.211 nüfus) olarak sıralanmıştır.

2008 ADNKS Sonuçlarına göre; Türkiye genelinde ortanca yaş erkeklerde 27,9, kadınlarda 29,0 olmak üzere toplam 28,5 olduğu halde, Yalova İli'nde erkeklerde 31,9, kadınlarda 33,4 olmak üzere toplam 32,7 olarak tespit edilmiştir. Bu da gösteriyor ki, Yalova İli, Türkiye geneline oranla ortalama olarak 4,2 yaş daha yaşlı bir ildir (Yalova Valiliği, 2011(f)).

2000 yılı itibariyle ilin aldığı göç 22.774 kişi, verdiği göç 22.260 kişi, net göç +514 kişi ve net göç hızı da % 3,47 olarak hesaplandığı halde, 2007-2008 döneminde, toplam 16.656 adet göç almış, 6.542 adet de göç vermiştir. Aynı yıllar arasında net göç +10.114 kişi olarak, net göç hızı da % 52,58 olarak belirlenmiştir. Başka bir deyişle, 2007-2008 döneminde 16.656 kişi, yani Yalova İl nüfusunun % 8,4'üne karşılık gelen sayıda kişi Yalova İli'ne göç etmiştir. Bu sayı Yalova İli için oldukça yüksek bir sayıdır (Yalova Valiliği, 2011(f)).

3.1.6 İşsizlik ve İstihdam Yapısı

İlde İŞKUR' a kayıtlı 5360 kişi işsiz konumundadır. 2008 yılı itibariyle % 12,1 olan işsizlik oranı 2009 yılında yaşanan ekonomik krizin etkisiyle % 17,8'e çıkmıştır. Yalova'da 2011 Şubat ayı itibariyle 107 kişi işsizlik sigortası ödeneğine müracaat etmiştir. Ayrıca 81 kişi de işsizlik ödeneği almaya devam etmektedir.

Kayıtlı istihdamın toplam nüfusa oranı ise % 24.16'dır. 2010 yılı Aralık ayı SGK verilerine göre toplam istihdam 48.935 kişi olarak gerçekleşmiştir. Toplam istihdamın 30.427 kişisi 4/a kapsamında sigortalı, 10.591'i 4/b kapsamında sigortalı ve 7.917 kişisi ise 4/c kapsamında sigortalı olanlardan oluşmaktadır (Güloğlu ve diğ., 2011: 36).

İş piyasası politikaları kapsamında Yalova Valiliği İl İstihdam ve Meslek Eğitim Kurulunca 2009 ve 2010 yıllarında alınan kararlar doğrultusunda ağırlıklı olarak uygulamaya geçirilen aktif programlar kapsamında 2009 yılında toplam 39 aktif program üretilmiş olup 589 kişi katılmıştır. 2010 yılında ise 90 aktif program üretilmiş olup 1.122 kişi katılmıştır (Güloğlu ve diğ., 2011: 38).

3.1.7 Sağlık Açısından Durumu

İlimizde İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet veren sağlık kurumlarının dağılımı Tablo 16'da görülmektedir.

Tablo 16: Yalova İli Sağlık Kurumlarının Genel Görünümü

SAĞLIK KURUMLARI	TOPLAM SAYI
Yalova Devlet Hastanesi	1 (206 Yatak)
Armutlu Entegre Hastanesi	1 (16 Yatak)
Toplum Sağlığı Merkezi	5
Aile Sağlığı Merkezi	26
Sağlık Evi	11
Verem Savaş Dispanseri	1
AÇS ve Aile Planlaması Merkezi	1
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	1 (20 Ünite)
Merkez Laboratuvarı	1
112 Acil Yardım İstasyonu	6

Tablo 16'nın devamı

Özel Hastaneler	2 (Toplam 47 Yatak)
Özel Poliklinik	1
Özel Diyaliz Merkezi	2
Özel Muayenehane	21
Özel Diş Polikliniği	2

Kaynak: Yalova İl Sağlık Müdürlüğü, 2010

İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı sağlık kurum ve kuruluşlarında, 74 Uzman Hekim, 81 Pratisyen Hekim, 22 Diş Hekimi, 6 Eczacı, 5 Fizyoterapist, 3 Tıbbi Teknolog, 2 Sosyal Çalışmacı, 3 Diyetisyen, 1 Sivil Savunma Uzmanı, 4 İdari Şube Müdürü, 50 Sağlık Memuru, 14 Çevre Sağlığı Teknisyeni, 196 Hemşire, 94 Ebe, 15 Anestezi Teknisyeni, 21 Röntgen Teknisyeni, 5 Diş Protez Teknisyeni, 32 Laboratuvar Teknisyeni, 2 Kimyager, 1 Kimya Mühendisi, 1 Kimya Teknisyeni, 2 Odiyo Teknikeri, 3 Psikolog, 13 Tıbbi Sekreter, 8 Acil Tıp Teknikeri, 35 Acil Tıp Teknisyeni, 51 Aile Sağlığı Elemanı ve diğer çalışanlarla birlikte toplam 948 personel hizmet vermektedir (Yalova Sağlık Müdürlüğü, 2011).

İlde 2 Özel Hastane, 1 Özel Poliklinik, Devlet Hastanesi bünyesinde 1 Kanser Erken Teşhis-Tarama Merkezi ve 1 Diyaliz Merkezi, 2 Özel Diyaliz Merkezi, 2 Özel Laboratuvar, 21 Özel Muayenehane ve 2 Özel Diş Polikliniği bulunmaktadır (Yalova Valiliği, 2011(g)).

2008 yılında Devlet Hastanesi'nde 558.190, Aile Sağlık Merkezlerinde 682.384 adet Poliklinik yapılmıştır. 2009 yılında Devlet Hastanesi'nde 568.074, Aile ve Toplum Sağlığı Merkezleri'nde de 741.408 adet poliklinik yapılmıştır. 2010 yılında Devlet Hastanesi'nde 584.835, Aile ve Toplum Sağlığı Merkezleri'nde de 688.972 adet poliklinik yapılmıştır (Yalova Valiliği, 2011(g)).

2008 yılında 9.327 adet olan mobil muayene sayısı 2009 yılında 21.012 adede yükselmiştir. 2010 yılında ise 43.501 adet mobil muayene rakamına ulaşılmıştır.

2009 yılı itibariyle Yalova Devlet Hastanesi'nde 17.169 ameliyat ve 2.226 doğum gerçekleştirilmiş, hastane yatak işgal oranı % 47,4 olarak saptanmıştır. 2010 yılında 17.275 ameliyat gerçekleştirilmiş, hastane yatak işgal oranı % 60 olarak saptanmıştır (Yalova Valiliği, 2011(g)).

2009 yılında ağız ve diş sağlığı merkezi'nde toplam 59.899 adet poliklinik yapılmıştır. 2010 yılında bu sayı 81.867 adede yükselmiştir.

2010 yılı itibariyle, Merkez İlçede 10.628, Altınova'da 1.719, Armutlu'da 974, Çınarcık'ta 3.793, Çiftlikköy'de 2.758 ve Termal'de 744 olmak üzere ilde toplam 20.616 adet yeşil kart sahibi bulunmaktadır. Yeşil kart sahiplerinin il nüfusuna oranı % 10,1'dir (Yalova Valiliği, 2011(g)).

İlde biri komuta merkezi olmak üzere Merkezde 3, Çınarcık, Armutlu ve Altınova'da 1'er olmak üzere toplam 6 adet 112 Acil Yardım İstasyonu bulunmaktadır. İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde toplam 30 adet ambulans, 4 adet kamyonet, 10 adet binek oto, 1 adet kamyon, 2 adet pick-up ve 3 adet minibüs olmak üzere toplam 50 araç ile hizmet verilmektedir (Yalova Sağlık Müdürlüğü, 2011).

Merkez İlçede 53, Çınarcık'ta 8, Altınova'da 5, Çiftlikköy'de 8, Armutlu' da 4 ve Termal'de 1 adet olmak üzere toplam 79 adet eczane bulunmaktadır. İlde 1 adet de ecza deposu bulunmaktadır (Yalova Valiliği, 2011(g)).

Sağlık ocakları ve diğer sağlık kurumlarında aile planlaması hizmeti ücretsiz olarak sunulmaktadır.

İlde bebek ölüm hızı (0-1 yaş) 2009 yılı verilerine göre, % 6,5 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli için bebek ölüm hızı ortalaması % 15,3 düzeyindedir. Yalova İli ve bazı dünya ülkelerinde bebek ölüm değerleri karşılaştırıldığında; (2009 yılı için) il Türkiye ve Dünya ortalaması ile az gelişmiş bazı ülkelere göre daha düşük bebek ölüm oranına sahip iken, gelişmiş ülkelere, örneğin Norveç'e (% 3,5) göre yüksek bebek ölüm oranına sahiptir.

İlin sağlık durumunu özetleyen genel istatistikî veriler Tablo 17'de görülmektedir.

Tablo 17: Yalova İli Sağlık Göstergeleri (2010)

SAĞLIK GÖSTERGELERİ	VERİLER
Hekim Sayısı	155
Hekim Başına Düşen Nüfus	1.314
Toplam Yatak Sayısı	363
Yatak Başına Düşen Nüfus	561
Yatak İşgal Oranı	% 60

Tablo 17'nin devamı

Diş Hekimi Sayısı	22
Diş Hekimi Başına Düşen Nüfus	9.260
Hemşire Sayısı	196
Hemşire Başına Düşen Nüfus	1.040
Ebe Sayısı	94
Eczane Sayısı	77
Eczane Başına Düşen Nüfus	2.646
Toplam Sağlık Personeli Sayısı	948
Bebek Ölüm Hızı (0-1 yaş)	%o 6,5
Beş Yaş Altı Ölüm Hızı	%o 11,3
Toplam Doğum Sayısı	2.770
Doğum Oranı	%o 13,6
Ölüm Oranı	%o 5,8
Sağlık Personeli Yardımı ile Yapılan Doğum Oranı	% 99,3
Düşük Doğum Ağırlıklı Bebek Oranı	% 1,17
Aile Planlamasında Modern Yöntem Kullanım Oranı	% 41,4

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü, 2010

3.1.8 Eğitim Açısından Durumu

İldeki okul, derslik ve lojman durumu Tablo 18'de görülmektedir.

Tablo 18: Yalova İli Okul, Derslik ve Lojman Durumu

EĞİTİM KURUMLARI	OKUL SAYISI	DERSLİK SAYISI	LOJMAN SAYISI
Resmi Anaokulu	7	22	-
Özel Anaokulu	6	7	-
Resmi+Uygulamalı Anasınıfı	62	79	-
Özel Anasınıfı	3	5	-
TOPLAM	78	113	-
Birleştirilmiş Sınıflı İ.Ö.O.	6	21	7
Müstakil Sınıflı İlköğretim Ok.	56	1.028	49
Özel Eğitim Okulları	3	34	-
Özel İlköğretim Okulları	3	48	-
TOPLAM	68	1.131	56
Genel Liseler	7	286	-
Özel Liseler	1	8	-
Mesleki ve Teknik Liseler	13	408	6
TOPLAM	21	702	6
Mesleki Eğitim Merkezi	1	10	-
Halk Eğitimi Merkezi	6	18	-
Toplam	7	28	-

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(c)

İlde 7 resmi, 6 özel anaokulu (57 resmi, 3 özel ilköğretim okulu ile 1 Kız Meslek Lisesi'nde ve 1 Halk Eğitim Merkezi'nde anasınıfı), 62 resmi, 3 özel ilköğretim okulu, 1 Milli Piyango İlköğretim Okulu ve İş Okulu ve 1 Atatürk Bilim Sanat Merkezi olmak üzere toplam 66 İlköğretim Okulu, 7 resmi, 1 özel olmak üzere 8 genel Lise, 13 Mesleki Teknik Lise olmak üzere toplam 21 Lise, 7 Yaygın Eğitim Merkezi (6 Halk Eğitim Merkezi, 1 Mesleki Eğitim Merkezi) bulunmaktadır (Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(c)).

18 merkezi okula taşınmalı eğitim uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulama 55 vasıta ile yapılmakta olup, 1.403 öğrenci taşınmaktadır.

İlde Merkez İlçede 11 adet ve Çınarcık'ta 1 adet olmak üzere toplam 12 adet Özel Dershane, 1 adet Yatılı İlköğretim Bölge Okulu, 4 adet Pansiyonlu Okul ve 7 adet Özel Öğrenci Yurdu bulunmaktadır.

İlimizde 8'i Merkez İlçede, 2'si Çınarcık'ta ve 1'i de Altınova ve Çiftlikköy'de olmak üzere toplam 12 adet Sürücü Kursu, 1 Bilgisayar ve İngilizce kursu, 2 adet dil kursu olmak üzere toplam 3 adet özel kurs, 2 adet Özel Etüd Eğitim Merkezi ve 4 adet Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi bulunmaktadır (Yalova Valiliği, 2011(h)).

İldeki öğrenci sayısı Tablo 19'da görülmektedir.

Tablo 19: Yalova İli Öğrenci Sayısı (2010)

EĞİTİM KURUMLARI	ÖĞRENCİ SAYISI
Resmi Anaokulu	531
Özel Anaokulu	143
Resmi Anasınıfı	2.139
Özel Anasınıfı	91
TOPLAM	2.904
Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulları	167
Müstakil Sınıflı İlköğretim Okulları	22.220
Özel İlköğretim Okulları	858
TOPLAM	23.245
Genel Liseler	5.060
Özel Liseler	100
Mesleki ve Teknik Liseler	5.244
TOPLAM	10.404
Mesleki Eğitim Merkezi	300
Halk Eğitimi Merkezi	7.788
TOPLAM	8.088

GENEL TOPLAM	44.641
---------------------	---------------

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(c)

İl genelindeki öğretmenlerin ilçelere göre dağılımı Tablo 20’de görülmektedir.

Tablo 20: İlçelere Göre Öğretmen Sayıları

	MERKEZ	ALTINOVA	ARMUTLU	ÇINARCIK	ÇİFTLİKKÖY	TERMAL	TOPLAM
Kadro lu sınıf Öğretmeni Sayısı	346	148	18	73	72	25	682
Branş Öğretmeni Sayısı	985	194	43	125	174	27	1.548
Okul Öncesi Öğretmeni Sayısı	42	16	4	9	8	1	80
Sözleşmeli Öğretmen Sayısı	32	26	23	22	16	6	125
TOPLAM	1405	384	88	229	270	59	2.435
Dışarıdan Ücr. Öğr. Görev.	104	22	7	16	16	4	169
GENEL TOPLAM	1509	406	95	245	286	63	2.604

Kaynak : İl Milli Eğitim Müdürlüğü, (2011(c))

İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı kurumlarda görevli olan 23 öğretmen İlçe Milli Eğitim ve Rehberlik Merkezinde görev yapmaktadır.

İlde bulunan Bilim Sanat Merkezi, İlköğretim Okullarında kayıtlı olan üstün zekâlı öğrencileri bünyesine almakta ve lise son sınıfa kadar eğitim vermektedir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(c)).

Yalova İli’nde ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ortalama olarak 20 kişidir. Türkiye geneli ise 24 kişidir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(c)).

Eğitim seviyesinin yüksek düzeyde olması nedeniyle Yalova’da öğrenim gören öğrenciler liselere ve üniversiteye giriş sınavlarında büyük başarılar sağlamaktadırlar. Yalova; Türkiye geneli başarı sıralamasında; Devlet Parasız Yatılı (DPY) ve Bursluluk Sınavı’nda 2003 ve 2004 yıllarında 1. 2005 yılında 8. sınıflarda 1. diğer sınıflarda 7.

2006 ve 2007 yıllarında 1., Liselere Giriş Sınavında (LGS) 2003 yılında 2., 2004 yılında da 7., 2005 yılında Türkçe-Matematik'te 4. Matematik-Fen'de ise 6., 2006 yılında 9. sırada yer almıştır.

Yalova İli Türkiye genelindeki 81 il arasında 2007 yılında OKS-TM alanında 7., OKS-MF alanında 9. sırada yer almıştır. 2008 yılında OKS-MF alanında 10. TM alanında 9. sırada yer almıştır. İl 2008 yılı Seviye Belirleme Sınavında (SBS) ise 7. sınıflarda 9. 6. sınıflarda 5. olmuştur. Yalova İli Türkiye geneli 2009 yılı 8. sınıflar Seviye Belirleme Sınavında (SBS) 16. sırada yer almıştır.

İl öğrencileri 1997 ve 1998 yıllarında ÖSS'de Türkiye birincisi, ÖYS'de Türkiye dördüncüsü, 1999 yılında ise ÖSYM'de Türkiye ikincisi olmuşlardır. Depremden sonra 2002 yılında ÖSS'de 20. olan il, 2003 yılında 6., 2004 ve 2005 yıllarında 2., 2006 yılında 10. ve 2007 yılında da 2. olarak başarılarına devam etmiştir. 2008 ÖSS'de ise sayısal puan türünde 14. sırada yer almıştır. 2009 ÖSS sonuçlarına göre il, Türkiye genelinde sayısal puan türünde 4., eşit ağırlık puan türünde 7., sözel puan türünde ise 13. sırada yer almıştır. 145 ve üstünde puan alan iller sıralamasında % 94,42 başarı ile Türkiye 6.'sı olmuştur (Yalova Valiliği, 2011(h)).

Sürekli ilk 10 başarılı İl arasında yer almakta iken, istikrarlı bir seyir izleyen durumunu 2010 ve 2011 yıllarında "Türkiye Birinciliği" ile son noktaya taşımıştır.

İlde 2010 yılı içerisinde toplam 99 adet meslek edindirme kursu, 322 adet sosyal ve kültürel kurs ve 73 adet okuma-yazma kursu düzenlenmiştir. 2010 yılında ilde düzenlenen kurslara ait bilgiler Tablo 21'de görülmektedir.

Tablo 21: Yalova İli'nde Düzenlenen Kurslar (2010)

DÜZENLENEN KURLAR	2010	
	Kurs Adedi	Kursiyer Sayısı
Meslek Kursları	99	1.557
Sosyal ve Kültürel Kurslar	322	3.458
Okuma-Yazma Kursları	73	410
TOPLAM	494	5.425

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011

Yalova Üniversitesi 31.05.2008 tarih ve 26892 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5765 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Üniversite bünyesinde Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler olmak üzere 2 Enstitü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Hukuk Fakültesi olmak üzere toplam 3 Fakülte ve 2 Meslek Yüksekokulu bulunmaktadır. Toplam öğrenci sayısı 3.442’dir. 2010 yılı itibariyle akademik birimlerde toplam 8 Profesör, 10 Doçent, 60 Yardımcı Doçent, 47 Öğretim Görevlisi, 3 Uzman, 21 Okutman ve 112 Araştırma Görevlisi olmak üzere kadrolu 262 akademik personel bulunmaktadır (Yalova Valiliği, 2011(h)). Yalova Üniversitesi’ne bağlı olan Fakülte, Enstitü ve Meslek Yüksekokulları aşağıda görülmektedir.

- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- İlahiyat Fakültesi
- Mühendislik Fakültesi
- Hukuk Fakültesi
- Sanat ve Tasarım Fakültesi
- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Yalova Meslek Yüksekokulu
- Armutlu Meslek Yüksekokulu
- Çınarcık Meslek Yüksekokulu
- Termal Meslek Yüksekokulu

Yalova Üniversitesi’nde kurulma aşaması tamamlandıktan sonra açılması hedeflenen fakülteler ise şunlardır:

- Orman Fakültesi
- Tıp Fakültesi

İlde Yalova Üniversitesi’ne bağlı olan Yalova Meslek Yüksek Okulu’nda, Teknik Programlar, İktisadi ve İdari Programlar ve Denizcilik Programları olmak üzere 3 bölüm

bulunmaktadır. Bu bölümlerde 13 program kapsamında birinci ve ikinci öğretim mevcuttur. Yüksekokulda toplam (2.088) öğrenci öğrenim görmekte olup, toplam (55) akademik personel görev yapmaktadır (Yalova Valiliği, 2011(h)).

Yalova İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 2007–2008 Eğitim-Öğretim yılından itibaren öğrenci olarak eğitim-öğretime başlamıştır. Toplam öğrenci sayısı (675)'dir. Akademik kadro sayısı da (49)'dur. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi; İşletme, Sosyal Hizmetler, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, İktisat ve Uluslararası İlişkiler olmak üzere toplam 5 bölümden oluşmaktadır.

Mühendislik Fakültesi; Bilgisayar Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği, Enerji Sistemleri Mühendisliği, Polimer Mühendisliği ve Kimya ve Süreç Mühendisliği olmak üzere toplam 5 bölümden oluşmaktadır. Toplam (433) öğrencisi bulunmaktadır. Akademik kadro sayısı da (38)'dir.

İlin eğitim durumunu özetleyen istatistikî veriler Tablo 22'de görülmektedir.

Tablo 22: Yalova İli Eğitim Göstergeleri (2010)

EĞİTİM GÖSTERGELERİ	VERİLER
İlköğretimde Net Okullaşma Oranı	% 98,48
Ortaöğretimde Net Okullaşma Oranı	% 75,97
İlköğretimde 8. Sınıfa Erişim Oranı	% 99,00
Okul Öncesi Eğitimden Yararlanan Çocuk Oranı (36–72 ay)	% 45,02
Yetişkin Okuryazarlık Oranı (15 ve üzeri yaş)	% 95,69
DPY ve Bursluluk Sınavı Türkiye Derecesi (81 il arasında) (9,10,11. sınıflar)	9.
OKS-TM alanında Türkiye Derecesi (81 il arasında)	9.
OKS-MF alanında Türkiye Derecesi (81 il arasında)	10.
2009 ÖSS Sınavı Türkiye Derecesi (145 ve üzeri puan alan aday yüzdesi) (81 il arasında)	6.
2009 ÖSS-Sayısal Ağırlıklı Puan Ortalaması Türkiye Derecesi	4.
2009 ÖSS-Eşit Ağırlıklı Puan Ortalaması Türkiye Derecesi	7.
2009 ÖSS-Sözel Ağırlıklı Puan Ortalaması Türkiye Derecesi	13.
2009 SBS 8. sınıflar (Türkiye geneli 81 il arasında)	16.

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011(c)

3.2 Anketlerin Değerlendirilmesi

Bu bölümde “Yalova İlinde kentsel yoksulluk” alan çalışması kapsamında yapılan anket sorularının ve cevaplarının değerlendirilmesi yapılmaktadır. İlin nüfus sayısına göre (binde beş) belirlenen örneklem grubu 400 kişiden oluşmaktadır. Öncelikle oturdukları semte göre ayrılan grup ilin merkez ve çevre ilçeleri (ilin ilçesi olan Armutlu hem merkeze çok uzak olduğundan hem de daimi nüfus sayısının az olması sebebiyle örneklem grubundan çıkarılmıştır) bağlamında oluşturulmuştur. 635 haneyle görüşme yapılmış, bunlardan sadece 400 tanesini değerlendirmeye alınabilmiştir.

Anket açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Açık uçlu sorular belli başlıklar altında toplanıp kategorileştirilmiştir. Anketin uygulama aşamasında bazı sorulara (yerel yönetimlerle ilgili olanlara verilen cevaplar araştırmacının belediye tarafından gönderildiği zannedilip, doğru ve düşünülenin aksine cevap verilmesine sebep olmuştur) yüzeysel cevaplar verilmesine sebep olurken bazı cevaplar ise abartılmıştır.

Anket 52 sorudan ve 102 maddeden oluşmaktadır. Anket görüşmeleri bir kamu dairesi dışında hepsi hanelerde yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler gündüz gerçekleştiğinden dolayı örneklem grubunun büyük bir kısmını kadınlar oluşturmaktadır. Görüşmeler genelde 20- 25 dakika sürmüştür, 2010 Kasım ile 2011 Mart tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Anket soruları oturulan semt tespitiyle başlamaktadır.

Tablo 23: Oturduğunuz ilçe hangisidir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Merkez	235	58,8
Çiftlikköy	66	16,5
Altınova	21	5,3
Çınarcık	50	12,5
Termal	28	7,0
Toplam	400	100,0

Anket sonuçlarına bakıldığında, ankete katılanların 235'i (% 58) Yalova merkezde, 66'sı (% 16) Çiftlikköy İlçesinde, 21'i (% 5) Altınova'da, 50'si (% 12) Çınarcık'ta ve 28'i de (% 7) Termal'de oturmaktadır.

Tablo 24: Doğum tarihiniz nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
1930-1950	27	6,8
1951-1960	40	10,0
1961-1970	94	23,5
1971-1980	122	30,5
1981-1992	106	26,5
Toplam	392	98,0
Cevapsız	8	2,0
Toplam	400	100,0

Örneklem grubunun % 6'sı (27 kişi) 1930 ile 1950 yılları arasında, % 10'u (40 kişi) 1951 ile 1960 yılları arasında, % 23'ü (94 kişi) 1961 ile 1970 yılları arasında, % 30'u (122 kişi) 1971 ile 1980 yılları arasında, %26'sı (106 kişi) 1981 ile 1992 yılları arasında doğmuştur.

Tablo 25: Kente ilk geldiğiniz yıl hangisidir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
1930-1950	67	16,8
1951-1960	8	2,0
1961-1970	38	9,5
1971-1980	49	12,3
1981-1992	67	16,8
1992-2000	107	26,8
2001-2010	63	15,8
Toplam	399	99,8
Cevapsız	1	,3

Toplam	400	100,0
--------	-----	-------

Ankete katılanlara kente ilk geldikleri yıl sorulduğunda 67 kişiden (% 16) 1930 ile 1950 yılları arasında, 8 kişiden (% 2) 1951 ile 1960 yılları arasında, 38 kişiden (% 9) 1961 ile 1970 yılları arasında, 49 kişiden (% 12) 1971 ile 1980 yılları arasında, 67 kişiden (% 16) 1981 ile 1992 yılları arasında, 107 kişiden (% 26) 1992 ile 2000 yılları arasında ve 63 kişiden (% 15) 2001 ile 2010 yılları arasında cevabı alınmıştır. Yine aynı kategoride kente temelli yerleşilen tarih sorulduğunda ise kente ilk gelinen tarihle kente temelli yerleşilen tarihin aynı olduğu görülmüştür.

Tablo 26: Aslen nerelisiniz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Trabzon	40	10,0
Bursa	23	5,8
Sivas	12	3,0
Yalova	96	24,0
Diyarbakır	5	1,3
Erzincan	7	1,8
Siirt	3	,8
Artvin	15	3,8
Erzurum	19	4,8
Hakkâri	2	,5
Ankara	9	2,3
Konya	14	3,5
Kocaeli	13	3,3
Van	9	2,3
Amasya	2	,5
Eskişehir	6	1,5
Rize	23	5,8
Adana	5	1,3
Bulgaristan	19	4,8

Tablo 26'nin devamı

İstanbul	22	5,5
Bitlis	4	1,0
Yunanistan	5	1,3
Çorum	6	1,5
Afyon	1	,3
Şanlıurfa	7	1,8
Mardin	6	1,5
Osmaniye	1	,3
Gaziantep	1	,3
Kars	2	,5
Çanakkale	1	,3
İzmir	3	,8
Niğde	3	,8
Sakarya	1	,3
Karabük	1	,3
Toplam	397	99,3
Cevapsız	3	,8
Toplam	400	100,0

Ankete katılanlara aslen nereli olduğu sorulduğunda büyük bir çoğunluğunun (% 24) Yalovalı, (% 10) Trabzonlu olduğu görülmüştür. Ancak verilen cevapların geneline bakıldığında oldukça farklı illerden gelenlerin sayılarının da fazla olduğu da anlaşılmaktadır. Yalova için Türkiye'nin her yerinden göç almış bir il diyebiliriz.

Tablo 27: idari açıdan doğum yeriniz neresi?

Seçenekler	Kişi sayısı	Yüzde (%)
İl	189	47,3
İlçe	121	30,3
Köy	90	22,5
Toplam	400	100,0

Örneklem grubundaki 189 kişi ilde doğarken, 121 kişi ilçede, 90 kişi ise köyde doğmuştur.

Tablo 28: Yaşınız kaç?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
15-18	3	,8
18-24	41	10,3
25-34	137	34,3
35-44	125	31,3
45-54	42	10,5
55-64	40	10,0
65-+	12	3,0
Toplam	400	100,0

Örneklem grubunda 3 kişi 18 yaşında (18 yaşından küçükler örneklem grubuna dahil değildir), 41 kişi 18 ile 24 yaş arasında, 137 kişi 25 ile 34 yaş arasında, 125 kişi 35 ile 44 yaş arasında, 42 kişi 45 ile 54 yaş arasında, 40 kişi 55 ile 64 yaş arasında ve 12 kişi 65 yaş üzerindedir.

Tablo 29: Cinsiyetiniz nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Bay	142	35,5
Bayan	253	63,3
Toplam	395	98,8
Cevapsız	5	1,3
Toplam	400	100,0

Ankete katılan 400 kişiden 142'si (% 35) erkek, 253'ü (% 63) ise kadındır.

Tablo 30: Eğitim durumunuz nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Okur yazar değil	16	4,0
İlkokul	80	20,0
Ortaokul	52	13,0
Lise	81	20,3
Meslek lisesi	39	9,8
Y.Okul Fakülte	132	33,0
Toplam	400	100,0

Ankete katılanlardan 16 kişi okuma yazma bilmemekte, 80 kişi ilkokul mezunu, 52 kişi ilköğretim mezunu, 81 kişi lise mezunu, 39 kişi meslek lisesi mezunu ve 132 kişi ise yüksek okul (Fakülte) mezunudur.

Tablo 31: Medeni durumunuz nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Bekâr	102	25,5
Evli	259	64,8
Eşi ölmüş	6	1,5
Boşanmış	28	7,0
Total	395	98,8
Cevapsız	5	1,3
Toplam	400	100,0

Örnekleme grubunun 102 kişisi bekar, 259 kişisi evli, 6 kişinin eşi ölmüş ve 28 kişi ise boşanmıştır.

Tablo 32: Mensup olduğunuz sosyal güvenlik kurumu nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Yok	49	12,3
SSK	244	61,0
Bağ-Kur	42	10,5
E. Sandığı	58	14,5
Özel sigorta	1	,3
Vakıf- Yardım sandığı	1	,3
Yurt dışı emekli	1	,3
Toplam	397	99,3
Cevapsız	3	,8
Toplam	400	100,0

Anket grubuna mensup olduğu sosyal güvenlik sorduğunda 244 kişi (% 61) SSK'ya, 42'si (% 10) Bağ-Kur'a, 58'i (% 14) E. Sandığına mensuptur. Hiçbir güvencesi olmayan kişi sayısı ise azımsanmayacak kadar (49 kişi) çoktur.

Tablo 33: Mesleğiniz nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Geçici işçi	13	3,3
İşçi	73	18,3
Esnaf sanatkâr	8	2,0
Temizlik Hiz.	21	5,3
Çiftçi	5	1,3
Memur	54	13,5
Çocuk bakımı	18	4,5
Şoför	3	,8
Ev hanımı	57	14,3
İşsiz	38	9,5
Emekli	34	8,5

Tüccar	2	,5
Diğer	64	16,0
Toplam	390	97,5
Cevapsız	10	2,5
Toplam	400	100,0

Ankete katılanlara hangi mesleğe sahip oldukları sorulduğunda 73 kişinin işçi, 57 kişinin ev hanımı, 54 kişinin memur, 38 kişinin işsiz, 34 kişinin emekli, 13 kişinin de geçici işçi olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun yanında “diğer” diye ifade edilen kısımdaki 64 kişilik grup, günlük yevmiye usulü çalışan kalıcı işi olmayan grubu temsil etmektedir. İşleri hakkında soru sorulduğunda insanların çok umutsuz ve karamsar oldukları gözlemlenmiştir.

Tablo 34: Sizin/ Ailenizin geliri nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
300-500	16	4,0
500-1000	197	49,3
1000-1500	55	13,8
1500-2000	46	11,5
2000+	59	14,8
Cevapsız	20	5,0
Toplam	393	98,3
Cevapsız	7	1,8
Toplam	400	100,0

Örneklem grubuna aylık gelirleri sorulduğunda, % 4’ünün (16 kişi) 300 TL ile 500 TL arasında, % 49’unun (197 kişi) 500 TL ile 1000 TL arasında, % 13’ünün (55 kişi) 1000TL ile 1500 TL arasında, % 11’inin (46 kişi) 1500 TL ile 2000 TL arasında ve %14’ünün de (59 kişi) 2000 TL ve üzeri geliri olduğu belirlenmiştir. Sonuçlara bakıldığında büyük bir çoğunluğu asgari gelir ve hatta asgari gelirden bile az bir

miktarla geçinmek zorunda kalmaktadır. Yine düşük gelirli ailelerde hanehalkının fazla olduğu ve gelirin bu hanehalkının ihtiyaçlarını karşılamaya yetmediği gözlenmiş bunun yanında ise 1500 TL ve 2000 TL üzeri geliri olan ailelerin ise çekirdek aileden oluştuğu gözlemlenmiştir.

Tablo 35: Kaç çocuğunuz var?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
1-2	193	48,3
3-4	66	16,5
5-6	9	2,3
6'dan fazla	1	,3
Toplam	269	67,3
Cevapsız	131	32,8
Toplam	400	100,0

Ankete katılanlara kaç çocuk sahibi oldukları sorusuna, 132 kişinin hiç çocuğu olmadığı, 193 kişinin 1 veya 2 çocuğu olduğu, 66 kişinin 3 veya 4 çocuğu olduğu ve sadece 10 ailenin 5 çocuktan fazlasına sahip olduğu cevabı alınmıştır. Bunun yanında okula giden çocuk sayısı sorulduğunda çocuk sahibi olmayan 132 kişi dışında, 85 kişinin de okul çağına gelmiş çocuğu bulunmamakta olduğu saptanmıştır. 103 kişinin tek çocuğu okula gitmekte, 67 kişinin iki çocuğu, 9 kişinin 3 çocuğu, 3 kişinin ise 4 çocuğu okula gitmektedir. Aynı kategoride “okul çağı geldiği halde okula gitmeyen çocuğunuz var mı?” sorusuna sadece 5 kişiden evet yanıtı alınmıştır. Bu kategorideki son soru olan “Olanaklarınız elverse çocuklarınızı hangi okulda okutabilmeyi isterdiniz” sorusuna 1 kişi ilkokulu, 11 kişi liseyi, 242 kişi üniversiteyi okuturdum cevabını vermiştir.

Tablo 36: Kaç yıldır Yalova’da oturuyorsunuz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
1-9	102	25,5
10-19	84	21,0
20 yıl ve üzeri	199	49,8
Toplam	386	96,5
Cevapsız	14	3,5
Toplam	400	100,0

Örneklem grubuna kaç yıldır Yalova’da oturdukları sorulduğunda, 102 kişi 1 ile 9 yıl arasında, 84 kişi 10 ile 19 yıl arasında, 199 kişi ise 20 yıl ve üzeri cevabını vermiştir.

Tablo 37: Ailenizin veya sizin Yalova’ya geliş nedeniniz nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Daha iyi bir yaşam	109	27,3
Çocukların eğitimi	16	4,0
İşsizlik	40	10,0
Sağlık	3	,8
Topraksızlık	5	1,3
Görev	87	21,8
Yurt dışından kesin dönüş	12	3,0
Terör/ Güvenlik	3	,8
Siyasal vaatler	1	,3
Toplam	276	69,0
Cevapsız	124	31,0
Toplam	400	100,0

Ankete katılanlara Yalova’ya geliş nedenleri sorulduğunda 109 kişi “daha iyi bir yaşam için”, 40 kişi “işsizlik”, 87 kişi “görev” cevabını verirken, 124 kişi ise cevap vermek istememiştir.

Tablo 38: Yalova'ya geldikten sonra hayatınızda neler değişti?

Seçenekler	Fikirler		Hayat Tarzı		Siyasi Görüş		Konuşma		Ekonomi	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Evet	89	22,3	127	31,8	31	7,8	62	15,5	109	27,3
Biraz	64	16,0	73	18,3	56	14,0	27	6,8	61	15,3
Hayır	124	31,0	87	21,8	179	44,8	189	47,3	106	26,5
Toplam	277	69,3	287	71,8	266	66,5	278	69,5	279	69,8
Cevapsız	123	30,8	113	28,3	134	33,5	122	30,5	121	30,3
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Ankete katılanlara Yalova'ya geldikten sonra hayatlarında ne gibi değişimler yaşandığı sorulduğunda, 124 kişi fikirlerinde değişim yaşamadığını, 127 kişi hayat tarzının değiştiğini, 179 kişi siyasi görüşünde ve 189 kişi de konuşmasında/şivesinde bir değişim yaşamadığını, 109 kişi ekonomik durumunda gelişme yaşarken 106 kişide ekonomik durumunda hiçbir değişim olmadığı gibi daha da kötüye gittiğini belirtmiştir.

Tablo 39: Tekrar memleketinize dönmek ister misiniz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Evet	80	20,0
Hayır	249	62,3
Toplam	329	82,3
Cevapsız	71	17,8
Toplam	400	100,0

Örneklem grubuna “tekrar memleketinize dönmek ister misiniz?” sorusu sorulduğunda, 80 kişi “evet dönmek isterim”, 249 kişi ise “hayır dönmek istemem” demiştir. Dönmek isteyenlere sebepleri sorulduğunda 23 kişi “kentteki yaşamın pahalı olduğunu” söylemiş geriye kalanlar ise “zlem, tayin ve daha büyük kente gitmek” gibi sebepler söylemişlerdir. Dönmek istemeyenlere bunun sebebi sorulduğunda, 47 kişi “daha fazla

kazanç”, 61 kişi “kentte daha iyi yükselme olanağı”, 67 kişi “çocukların iyi eğitim alabilmesi” cevaplarını vermişlerdir.

Tablo 40: Cevabınız evet ise bunun nedeni nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Köyüme kentteki yaşam pahalı olduğu için dönmek istiyorum	23	5,8
Köyüme kent yaşamına alışamadığım için dönmek istiyorum	4	1,0
Köyüme kentin çocuklarımın ahlakını bozduğu için dönmek istiyorum	4	1,0
Diğer	35	8,8
Toplam	66	16,5
Cevapsız	334	83,5
Toplam	400	100,0

Tablo 41: Cevabınız hayır ise bunun nedeni nedir?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Kentte daha fazla kazanç sağlamaktayım	47	11,8
Kentte daha iyi yükselme olanağım oluşu için	61	15,3
Kentte çocuklarım daha iyi eğitim görmekteler	67	16,8
Çevrenin kentte başarısız oldu demesinden çekindiğim için	1	,3
Toplam	176	44,0
Cevapsız	224	56,0
Toplam	400	100,0

Tablo 42: Memleketinizden veya Yalova Dışından Size Para, Yiyecek, Giyecek veya Ev Eşyası Yolluyorlar mı?

Seçenekler	Para		Yiyecek		Giyecek		Ev Eşyası	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Evet	21	5,3	47	11,8	9	2,3	6	1,5
Hayır	349	87,3	323	80,8	361	90,3	364	91,0
Toplam	370	92,5	370	92,5	370	92,5	370	92,5
Cevapsız	30	7,5	30	7,5	30	7,5	30	7,5
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Ankete katılanlara “memleketinizden veya Yalova dışından size para, yiyecek, giyecek, ev eşyası yolluyorlar mı?” sorusuna, 400 kişiden 21’i “para yolluyorlar”, 47’si “yiyecek yolluyorlar”, 9’u “giyecek yolluyorlar”, 6’sı ise ev “eşyası yolluyorlar” demiş geriye kalanları ise hiçbir şekilde yardım almadıklarını belirtmiştir.

Tablo 43: Yalova’ya ilk geldiğiniz günlerdeki iş durumunuz neydi?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
İşim yoktu	174	43,5
Kısa süreli işlerde	29	7,3
Devamlı bir işim vardı	81	20,3
Emekliydim	6	1,5
Toplam	290	72,5
Cevapsız	110	27,5
Toplam	400	100,0

Ankete katılanlara Yalova’ya geldiklerinde iş durumları sorulduğunda 174 kişi işinin olmadığını, 29 kişi kısa süreli işlerde çalıştığını, 81 kişi devamlı bir işi olduğunu (bu gruptakilerin büyük çoğunluğunu memur olup tayinle gelenler oluşturmaktadır), cevap vermeyen 110 kişi ise Yalova doğumlu olanlardır.

Kaç kez iş değiştirildiği sorulduğunda ise 156 kişi hiç değiştirmedini, 45 kişi bir defa, 43 kişi iki kez, 36 kişi üç defa, 34 kişi ise dört ve üzeri kez iş değiştirdiğini söylemiştir.

Tablo 44: Yalova'ya ilk gelişinizden bu yana kaç defa iş değiştirdiniz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hiç değiştirmedim	156	39,0
1 defa	45	11,3
2 defa	43	10,8
3 defa	36	9,0
4 defa ve üzeri	34	8,5
Toplam	314	78,5
Cevapsız	86	21,5
Toplam	400	100,0

Tablo 45: Şu an çalışmakta olduğunuz işinizden memnun musunuz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Memnunum	200	50,0
Kararsızım elimden başka bir iş gelmiyor	24	6,0
Kararsızım daha iyi bir iş arıyorum	23	5,8
Memnun değilim elimden başka bir iş gelmiyor	12	3,0
Memnun değilim başka bir iş arıyorum	25	6,3
Toplam	284	71,0
Cevapsız	116	29,0
Toplam	400	100,0

Ankete katılanlara çalıştıkları işten memnuniyet dereceleri sorulduğunda, 200 kişi memnun olduğunu (sadece bir işe sahip olduğu için mutlu olanlar azımsanmayacak bir

çoğunluğa sahip bu 200 kişi arasında), elinden başka bir iş gelmediği için şuan ki işinde çalışanların sayısı 36 daha iyi bir iş arayanlar ise 48 kişidir. Bunun yanında ek gelir elde etmek için başka bir iş yapıp yapmadıkları sorulduğunda, 40 kişi yaptığını, 283 kişi başka bir işte çalışmadığını ve 50 kişi ise bazen ek iş yaptığını söylemiştir.

Tablo 46: Ek gelir elde etmek için başka bir iş yapıyor musunuz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Evet	40	10,0
Hayır	283	70,8
Bazen	50	12,5
Toplam	373	93,3
Cevapsız	27	6,8
Toplam	400	100,0

Ankette bir sonraki “aylık gelirinize gideriniz denk mi?” sorusu sorulduğunda 150 kişi denk olduğunu, 168 kişi borçlandığını, 63 kişi çok az tasarruf yapabildiğini ve sadece 8 kişi büyük bir kısmını tasarruf yapabildiğini belirtmiştir.

Hemen sonrasında tasarruf yapabilenler için tasarruflarını nasıl değerlendirdikleri sorulmuş ve 8 kişinin Yalova’da, 4 kişinin memleketinde gayrimenkul aldığı, 23 kişinin altına/döviz, 42 kişinin ise bankaya yatırdığı cevabı alınmıştır.

Tablo 47: Aylık gelirinize gideriniz denk mi?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Evet	150	37,5
Hayır borçlanıyorum	168	42,0
Çok az tasarruf yapabiliyorum	63	15,8
Büyük bir kısmını tasarruf edebiliyorum	8	2,0
Toplam	389	97,3
Cevapsız	11	2,8
Toplam	400	100,0

Tablo 48: Eğer tasarruf yapabiliyorsanız tasarruflarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Yalova da gayrimenkul alıyorum	8	2,0
Memleketimden gayrimenkul alıyorum	4	1,0
Altın/ Döviz yatırıyorum	23	5,8
Tahvil /Hisse senedi alıyorum	2	,5
Bankaya yatırarak	42	10,5
Diğer	26	6,5
Toplam	105	26,3
Cevapsız	295	73,8
Toplam	400	100,0

Tablo 49: Hanenizde şu ev aletlerinden hangileri bulunmaktadır?

Seçenek	Derin Dondurucu		Çamaşır Makinesi		Televizyon		E. Süpürge	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Var	186	46,5	385	96,3	388	97,0	379	94,8
Yok	202	50,5	4	1,0	2	,5	11	2,8
Toplam	389	97,3	389	97,3	390	97,5	390	97,5
Cevapsız	11	2,8	11	2,8	10	2,5	10	2,5
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Tablo 49' un devamı

Seçenekler	Mikrodalga		Radyo		Bilgisayar		VCD	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Var	92	23,0	226	56,5	233	58,3	153	38,3
Yok	298	74,5	164	41,0	153	38,3	233	58,3
Toplam	390	97,5	390	97,5	386	96,5	386	96,5
Cevapsız	10	2,5	10	2,5	14	3,5	14	3,5
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Tablo 49'un devamı

Seçenekler	Müzik Seti		E.Sinema St		Koltuk Tak.		Plazma TV	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Var	153	38,3	55	13,8	354	88,5	97	24,3
Yok	236	59,0	335	83,8	32	8,0	293	73,3
Toplam	389	97,3	390	97,5	387	96,8	390	97,5
Cevapsız	11	2,8	10	2,5	13	3,3	10	2,5
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Tablo 49'un devamı

Seçenekler	Kamera		Bulaşık M.		Uydu Seti		Halı Yık M.		Telsiz Tlf.	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Var	74	18,5	241	60,3	236	59,0	96	24,0	117	29,3
Yok	312	78,0	145	36,3	150	37,5	289	72,3	269	67,3
Toplam	386	96,5	386	96,5	386	96,5	385	96,3	386	96,5
Cevapsız	14	3,5	14	3,5	14	3,5	15	3,8	14	3,5
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Örnekleme grubuna evlerinde bulunan elektrikli eşyalar sorulduğunda; 186 kişinin evinde derin dondurucu bulunurken 202 kişinin evinde derin dondurucu bulunmamakta, 385 kişide çamaşır makinesi varken 4 kişide çamaşır makinesi bulunmamaktadır. Yine 388 kişide televizyon bulunurken 2 kişide bulunmamakta, 379 kişide elektrikli süpürge bulunurken 11 kişide bulunmamaktadır. Mikrodalga fırın sorulduğunda ise 92 kişide bulunmakta 298 kişide ise bulunmamakta, 226 kişinin sahip olduğu radyoya 164 kişi sahip değildir. Müzik seti sahipliği sorulduğunda, 153 kişi sahipken 236 kişi sahip bulunmamaktadır. Biraz daha lüks kabul edilebilecek ev sinema sistemi sorulduğunda ise sahip olan kişi sayısında büyük bir azalma (55 kişide bulunurken 335 kişide bulunmamaktadır) gözlenmektedir. Evlerinde koltuk takımının bulunması sorulduğunda 354 kişide bulunurken 32 kişide bulunmamaktadır. Plazma TV'ye sahiplik durumu

sorulduğunda 97 kişinin sahip olduğu 293 kişininse böyle bir imkândan yoksun olduğu görülmüştür. Aynı anket grubundaki kişilerin 233’ü bilgisayara sahipken 153’ünün evinde bilgisayar bulunmamaktadır. Evlerinde VCD Playerın olup olmadığı sorulduğunda 153 kişinin evinde olduğu 233 kişinin evinde olmadığı, bunun yanında kameranın sahipliği sorulduğunda, 74 kişi sahipken 312 kişinin sahip olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. 241 kişni evinde bulaşık makinesi bulunurken 145 kişinin evinde ise bulaşık makinesi bulunmamaktadır. Grubun “uydu setiniz var mı?” sorusuna 236 kişi “var” 150 kişi “yok” cevabını, “halı yıkama makineniz var mı?” sorusuna 96 kişi “var” derken 289 kişi “yok” cevabını vermiş ve son olarak “telsiz telefonunuz var mı?” sorusuna ise 117 kişi “var” demiş 269 kişi ise “yok” cevabını vermiştir.

Tablo 50: Cep telefonu ve arabanız var mı?

Seçenekler	Cep telefonunuz var mı?		Arabanız var mı?	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Evet	354	88,5	124	31,0
Hayır	37	9,3	269	67,3
Toplam	394	98,5	393	98,3
Cevapsız	6	1,5	7	1,8
Toplam	400	100,0	400	100,0

Anket grubuna “cep telefonunuz ve arabanız var mı?” soruları sorulduğunda, 354 kişi cep telefonunun olduğunu, 37 kişi ise olmadığını; 124 kişi arabasının olduğunu ve 269 kişi ise arabasının bulunmadığını belirtmiştir.

Tablo 51: Aşağıdaki mal ve hizmetlerden hangileri gerekli hangileri gereksizdir?

Seçenekler	Araba		VCD		Müzik Seti		Bul. Mak.		Yaz Tatili	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Gerekli	283	70,8	97	24,3	118	29,5	257	64,3	195	48,8
Gereksiz	70	17,5	268	67,0	241	60,3	49	12,3	133	33,3
Çok gerekli	32	8,0	5	1,3	10	2,5	71	17,8	46	11,5
Toplam	385	96,3	370	92,5	369	92,3	377	94,3	374	93,5

Cevapsız	15	3,8	30	7,5	31	7,8	23	5,8	26	6,5
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Tablo 51'in devamı

Seçenekler	Yazlık Ev		Avrupa Sey.		Müstakil Ev		Bilgisayar		Çam. Mak.	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Gerekli	67	16,8	78	19,5	246	61,5	234	58,5	269	67,3
Gereksiz	283	70,8	279	69,8	70	17,5	85	21,3	8	2,0
Çok gerekli	17	4,3	14	3,5	64	16,0	57	14,3	101	25,3
Toplam	367	91,8	371	92,8	380	95,0	376	94,0	378	94,5
Cevapsız	33	8,3	29	7,3	20	5,0	24	6,0	22	5,5
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Anket grubuna onlar için gerekli olabilecek mal, eşya listesi verilmiş ve bu listeden gerekli, gereksiz olanları seçmeleri istenmiştir. Bu listelemede de “araba” için 283 kişi gerekli, 70 kişi gereksiz; “VCD Player” için 97 kişi gerekli, 268 kişi gereksiz; “müzik seti” için 118 kişi gerekli, 241 kişi gereksiz; “bulaşık makinesi” için 257 kişi gerekli 49 kişi gereksiz; “yaz tatili” için 195 kişi gerekli derken, 133 kişi gereksiz demiş; “yazlık ev” 67 kişi gerekli 183 kişi gereksiz; “Avrupa seyahati” için 78 kişi gerekli, 279 kişi gereksiz; “müstakil ev” için 246 kişi gerekli, 70 kişi gereksiz; “bilgisayar” için 234 kişi gerekli, 85 kişi gereksiz; “çamaşır makinesi” için 269 kişi gerekli, 8 kişi gereksiz derken, 101 kişi ise çok gerekli cevabını vermiştir.

Tablo 52: Nasıl bir konutta oturmaktasınız?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Apartman	196	49,0
Müstakil bir bahçeli ev	166	41,5
Özel bir site	11	2,8
Akrabalarının toplandığı apartmanda	10	2,5
Cevap yok	8	2,0
Toplam	391	97,8

Cevapsız	9	2,3
Toplam	400	100,0

Örneklem grubuna “nasıl bir konutta oturdukları” sorulmuş, 196 kişiden “apartman”, 166 kişiden “müstakil bahçeli ev”, 11 kişiden özel site, 10 kişiden “akrabalarımın toplandığı apartman” cevabı alınmıştır.

Tablo 53: Oturmakta olduğunuz ev kaç m² ?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
0-75	41	10,3
80-90	150	37,5
100-150	168	42,0
160-200	8	2,0
200 ve üzeri	16	4,0
Toplam	383	95,8
Cevapsız	17	4,3
Toplam	400	100,0

Gruba oturmakta oldukları evin m² si sorulduğunda, 41 kişiden 0 ile 75 m² arası, 150 kişiden 80 ile 90 m² arası, 168 kişiden 100 ile 150 m² arası, 8 kişiden 160 ile 200 m² arası, 16 kişiden 200 m² üzeri cevabı alınmıştır.

Tablo 54: Oturduğunuz mahalle Yalova da kaçncı yerleşim yeriniz?

Seçenekler	Kişi sayısı	Yüzde (%)
1.	146	36,5
2.	139	34,8
Üç ve daha çok	82	20,5
Toplam	367	91,8
Cevapsız	33	8,3
Toplam	400	100,0

Ankettekilere “oturduğunuz mahalle Yalova’da kaçınıcı yerleşim yeriniz?” diye sorulduğunda, 146 kişiden birinci yerleşim yeri, 139 kişiden ikinci yerleşim yeri, 82 kişiden üç ve üzeri cevabı alınmıştır.

Tablo 55: Oturmakta olduğunuz yeri tercih etmenizin sebebi nedir?

Seçenekler	Akrabalara yakınlık		İş yerine yakınlık		İskânın kolaylığı		Halkının iyiliği		Gelire uygunluk	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Etkili değil	203	50,8	207	51,8	159	39,8	190	47,5	148	37,0
Etkili	106	26,5	88	22,0	146	36,5	109	27,3	118	29,5
Çok etkili	29	7,3	39	9,8	38	9,5	32	8,0	72	18,0
Toplam	338	84,5	334	83,5	343	85,8	331	82,8	338	84,5
Cevapsız	62	15,5	66	16,5	57	14,3	69	17,3	62	15,5
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Tablo 55’ in devamı

Seçenekler	Aile yaşantısına uygunluk		Merkezi semt		Politik vaatler		Okula yakınlık	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Etkili değil	117	29,3	181	45,3	323	80,8	248	62,0
Etkili	177	44,3	130	32,5	8	2,0	61	15,3
Çok etkili	55	13,8	35	8,8	0	0	26	6,5
Toplam	349	87,3	346	86,5	331	82,8	335	83,8
Cevapsız	51	12,8	54	13,5	69	17,3	65	16,3
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Örnekleme grubuna yerleşim yerini seçme sebepleri sorulmuş, 106 kişi akrabalarına yakın olduğundan, 88 kişi iş yerine yakın olduğundan, 146 kişi iskânın ve yerleşimin kolay olduğundan, 109 kişi halkının iyi oluşundan dolayı, 118 kişi gelire uygunluğundan dolayı, 177 kişi aile yaşantısına uygunluğundan dolayı, 130 kişi semtin

merkezi olmasından dolayı, 8 kişi politik vaatlerden dolayı, 61 kişiden ise okula yakın olduğundan dolayı cevabı alınmıştır.

Tablo 56: Konutun mülkiyet durumu ve kira bedeli nedir?

Konutun mülkiyet durumu nedir?			Kira bedeli nedir?		
Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Kendimin	126	31,5	100-190	16	4,0
Kiracıyım	143	35,8	200-290	23	5,8
Anne babama ait	106	26,5	300-490	88	22,0
Başkalarına ait	12	3,0	500-600	19	4,8
Toplam	387	96,8	600 TL ve üzeri	1	,3
Cevapsız	13	3,3	Toplam	147	36,8
			Cevapsız	253	63,3
Toplam	400	100,0	Toplam	400	100,0

Ankete katılanlara oturmakta oldukları konutun mülkiyet durumu ve eğer kiracı konumundalarsa kira bedelleri sorulduğunda, “mülkiyet durumu” için 126 kişi kendisine ait olduğunu, 143 kişi kiracı olduğunu, 106 kişi ailesine ait bir evde oturduğunu belirtirken; “kira bedeli” için 16 kişi 100 TL ile 190 TL arasında, 23 kişi 200 TL ile 290 TL arasında, 88 kişi 300 TL ile 490 TL arasında, 19 kişi 500 TL ile 600 TL arasında olduğunu belirtmiştir.

Tablo 57: Konutun malzemesi ve oda sayısı nedir?

Konutun malzemesi nedir?			Konutun oda sayısı nedir?		
Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Betonarme	363	90,8	1 oda	6	1,5
Kargir	15	3,8	2 oda	69	17,3
Ahşap	6	1,5	3 oda	186	46,5
Diğer	6	1,5	4 oda	107	26,8
Toplam	390	97,5	5 oda	20	5,0

Cevapsız	10	2,5	Diğer	5	1,3
			Toplam	393	98,3
			Cevapsız	7	1,8
Toplam	400	100,0	Toplam	400	100,0

Oturmakta oldukları konutun yapılış malzemesi ile oda sayısı sorulduğunda, “konutun yapılış malzemesi” için 363 kişi betonarme, 15 kişi kargir, 6 kişide ahşap demiş, “konutun oda sayısı” için 6 kişi tek odalı, 69 kişi iki odalı, 186 kişi üç odalı, 107 kişi dört odalı, 20 kişi 5 odalı cevabını vermiştir.

Tablo 58: Konutun içyapısı nasıldır?

Seçenekler	Ayrı mutfak		İçerde tuvalet		Salon		Ayrı Misafir od.	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Var	373	93,3	380	95,0	375	93,8	227	56,8
Yok	18	4,5	8	2,0	13	3,3	161	40,3
Toplam	391	97,8	388	97,0	388	97,0	388	97,0
Cevapsız	9	2,3	12	3,0	12	3,0	12	3,0
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Tablo 58’in devamı

Seçenekler	Ayrı tuvalet		Ayrı banyo		Ayrı yatak odaları	
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Var	197	49,3	193	48,3	246	61,5
Yok	184	46,0	190	47,5	138	34,5
Toplam	383	95,8	383	95,8	384	96,0
Cevapsız	17	4,3	17	4,3	16	4,0
Toplam	400	100,0	400	100,0	400	100,0

Örneklem grubuna konutun içyapısıyla ilgili sorular sorulduğunda; 373 kişide ayrı mutfak bulunmakta, 380 kişinin tuvaleti içerde, 375 kişide salon bulunmakta, 227 kişide

ayrıca misafir odası bulunmakta, 197 kişide ayrı bir tuvalet, 193 kişide ebeveyn banyosu ve 246 kişide ayrı yatak odaları bulunmaktadır.

Tablo 59: Evi nasıl ısıtıyorsunuz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Kömür sobası	128	32,0
Odun sobası	37	9,3
Gaz tüp sobası	5	1,3
Elektrikli radyatör soba	29	7,3
Kalorifer	13	3,3
Doğal gaz	172	43,0
Diğer	6	1,5
Toplam	390	97,5
Cevapsız	10	2,5
Toplam	400	100,0

Anket grubuna evlerini nasıl ısıttıkları sorulduğunda; 128 kişi “kömür sobası”, 37 kişi “odun sobası”, 29 kişi “elektrikli sobası”, 172 kişi “doğalgaz” cevabını vermiştir.

Tablo 60: Evinizde kaç yıldır oturuyorsunuz?

Seçenekler	Kişi sayısı	Yüzde (%)
1 yıldan az	35	8,8
1-2	40	10,0
3-5	113	28,3
6-10	82	20,5
11-19	63	15,8
20 +	47	11,8
Toplam	380	95,0
Cevapsız	20	5,0
Toplam	400	100,0

Gruptan “evinizde kaç yıldır oturuyorsunuz?” sorusuna; 35 kişiden bir yıldan az, 40 kişiden bir ile iki yıl arası, 113 kişiden üç yıl ile beş yıl arası, 82 kişiden altı yıl ile on yıl arası, 63 kişiden on bir yıl ile on dokuz yıl arası, 47 kişiden yirmi yıl ve üzeri cevabı alınmıştır.

Tablo 61: Başka bir semte yerleşmeyi düşünür müydünüz?

Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Evet, hemşehrilerime yaklaşmak için	1	,3
Evet, iş yerine yakınlaşmak için	28	7,0
Evet, sosyal olanaklardan daha iyi yararlanmak için	31	7,8
Evet, daha iyi bir geçim sağlamak için	43	10,8
Hayır	278	69,5
Toplam	381	95,3
Cevapsız	19	4,8
Toplam	400	100,0

Bu gruptaki son soru olan “başka bir semte yerleşmeyi düşünür müydünüz?” sorusuna; 28 kişi “evet, iş yerine yakınlaşmak için”, 31 kişi “evet, sosyal olanaklardan daha fazla yararlanmak için”, 43 kişi ise “evet, daha iyi bir geçim sağlamak için ” derken, 278 kişi “hayır taşınmayı düşünmüyorum” cevabını vermiştir.

Tablo 62: Aslen Nereli Olunduğu ile Kentte Temelli Yerleşme Yılı Çapraz Tablosu

Aslen Nerelisiniz	Kentte Temelli Yerleştiğiniz Yıl							Toplam
	1930-1950	1951-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1992	1992-2000	2001-2010	
Trabzon	1 1,5%	0 ,0%	4 12,5%	13 32,5%	6 9,8%	10 9,2%	6 7,7%	40 10,2%
Bursa	0 ,0%	0 ,0%	4 12,5%	3 7,5%	2 3,3%	5 4,6%	9 11,5%	23 5,8%

Tablo 62'nin devamı

Sivas	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	9 8,3%	3 3,8%	12 3,0%
Diyarbakır	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 5,0%	0 ,0%	2 1,8%	1 1,3%	5 1,3%
Erzincan	1 1,5%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 1,8%	4 5,1%	7 1,8%
Siirt	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 1,8%	1 1,3%	3 ,8%
Artvin	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 2,5%	1 1,6%	11 10,1%	2 2,6%	15 3,8%
Erzurum	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	4 10,0%	3 4,9%	11 10,1%	1 1,3%	19 4,8%
Ankara	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	5 4,6%	4 5,1%	9 2,3%
Konya	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 2,5%	5 8,2%	8 7,3%	0 ,0%	14 3,6%
Kocaeli	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 5,0%	6 9,8%	4 3,7%	1 1,3%	13 3,3%
Van	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	3 4,9%	6 5,5%	0 ,0%	9 2,3%
Amasya	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 5,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 ,5%
Eskişehir	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,6%	3 2,8%	2 2,6%	6 1,5%
Rize	0 ,0%	0 ,0%	3 9,4%	0 ,0%	2 3,3%	14 12,8%	4 5,1%	23 5,8%
Adana	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 5,0%	1 1,6%	1 ,9%	1 1,3%	5 1,3%
Bulgaristan	0 ,0%	1 14,3%	5 15,6%	2 5,0%	9 14,8%	1 ,9%	1 1,3%	19 4,8%
İstanbul	0 ,0%	0 ,0%	4 12,5%	4 10,0%	4 6,6%	4 3,7%	6 7,7%	22 5,6%
Bitlis	0	0	0	0	0	4	0	4

Tablo 62'nin devamı

	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	3,7%	,0%	1,0%
Yunanistan	5 7,5%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	5 1,3%
Çorum	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,6%	1 ,9%	4 5,1%	6 1,5%
Afyon	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,3%	1 ,3%
Şanlıurfa	3 4,5%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	4 5,1%	7 1,8%
Mardin	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	6 7,7%	6 1,5%
Osmaniye	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,6%	0 ,0%	0 ,0%	1 ,3%
Gaziantep	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 ,9%	0 ,0%	1 ,3%
Kars	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,6%	1 ,9%	0 ,0%	2 ,5%
Çanakkale	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,3%	1 ,3%
İzmir	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	3 3,8%	3 ,8%
Niğde	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 1,8%	1 1,3%	3 ,8%
Sakarya	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 2,5%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 ,3%
Karabük	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,3%	1 ,3%
Toplam	67 100,0%	7 100,0%	32 100,0%	40 100,0%	61 100,0%	109 100,0%	78 100,0%	394 100,0%

Örnekleme grubuna nereli oldukları ile Yalova'ya yerleştikleri yıllar sorulduğunda Trabzonluların üçte biri 1970'li yıllar, dörtte biri ise 1990'lı yıllarda, Diyarbakır,

Erzincan, Siirt, Erzurum, Artvin, Ankara, Şanlıurfa ve Mardin'den gelenler 2000'li yıllarda Yalova'ya yerleşmişlerdir. Diğer illerden gelenler ise daha çok 1980'ler sonrası Türkiye'de yaşanan göç dalgaları sonucunda Yalova'ya yerleşmişlerdir.

Tablo 63: Aslen Nereli Olunduğu ile Aylık Gelir Karşılaştırması Çapraz Tablosu

Aslen Nerelisiniz	Ailenizin geliri						Toplam
	300-500	500-1000	1000-1500	1500-2000	2000+	Cevapsız	
Trabzon	0 ,0%	28 14,3%	2 3,7%	4 8,9%	3 5,1%	3 15,0%	40 10,3%
Bursa	7 43,8%	7 3,6%	4 7,4%	2 4,4%	2 3,4%	1 5,0%	23 5,9%
Sivas	0 ,0%	0 ,0%	2 3,7%	6 13,3%	3 5,1%	1 5,0%	12 3,1%
Yalova	4 25,0%	58 29,6%	15 27,8%	7 15,6%	7 11,9%	5 25,0%	96 24,6%
Diyarbakır	0 ,0%	0 ,0%	1 1,9%	0 ,0%	4 6,8%	0 ,0%	5 1,3%
Erzincan	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	2 4,4%	5 8,5%	0 ,0%	7 1,8%
Siirt	0 ,0%	0 ,0%	1 1,9%	2 4,4%	0 ,0%	0 ,0%	3 ,8%
Artvin	0 ,0%	7 3,6%	0 ,0%	4 8,9%	3 5,1%	1 5,0%	15 3,8%
Erzurum	0 ,0%	10 5,1%	2 3,7%	1 2,2%	2 3,4%	4 20,0%	19 4,9%
Ankara	0 ,0%	7 3,6%	0 ,0%	1 2,2%	0 ,0%	1 5,0%	9 2,3%
Konya	0 ,0%	4 2,0%	6 11,1%	1 2,2%	3 5,1%	0 ,0%	14 3,6%
Kocaeli	0	7	1	2	2	1	13

	,0%	3,6%	1,9%	4,4%	3,4%	5,0%	3,3%
Van	0	6	1	1	1	0	9
	,0%	3,1%	1,9%	2,2%	1,7%	,0%	2,3%
Amasya	0	0	0	2	0	0	2
	,0%	,0%	,0%	4,4%	,0%	,0%	,5%
Eskişehir	0	0	1	3	1	1	6
	,0%	,0%	1,9%	6,7%	1,7%	5,0%	1,5%
Rize	0	10	9	2	2	0	23
	,0%	5,1%	16,7%	4,4%	3,4%	,0%	5,9%
Adana	0	0	1	0	4	0	5
	,0%	,0%	1,9%	,0%	6,8%	,0%	1,3%
Bulgaristan	0	14	4	0	0	0	18
	,0%	7,1%	7,4%	,0%	,0%	,0%	4,6%
İstanbul	2	12	2	3	3	0	22
	12,5%	6,1%	3,7%	6,7%	5,1%	,0%	5,6%
Bitlis	0	4	0	0	0	0	4
	,0%	2,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,0%
Yunanistan	0	5	0	0	0	0	5
	,0%	2,6%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,3%
Çorum	0	0	1	1	3	1	6
	,0%	,0%	1,9%	2,2%	5,1%	5,0%	1,5%
Afyon	0	0	0	0	1	0	1
	,0%	,0%	,0%	,0%	1,7%	,0%	,3%
Şanlıurfa	3	4	0	0	0	0	7
	18,8%	2,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,8%
Mardin	0	6	0	0	0	0	6
	,0%	3,1%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,5%
Osmaniye	0	0	0	0	1	0	1
	,0%	,0%	,0%	,0%	1,7%	,0%	,3%
Gaziantep	0	1	0	0	0	0	1
	,0%	,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	,3%
Kars	0	0	1	0	1	0	2

Tablo 63'ün devamı			1,9%	,0%	1,7%	,0%	,5%
Çanakkale	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,7%	0 ,0%	1 ,3%
İzmir	0 ,0%	1 ,5%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,7%	1 5,0%	3 ,8%
Niğde	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 2,2%	2 2,2%	0 ,0%	3 ,8%
Sakarya	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,7%	0 ,0%	1 ,3%
Toplam	16 100,0%	196 100,0%	54 100,0%	45 100,0%	59 100,0%	20 100,0%	390 100,0%

Örneklem grubuna aslen nereli oldukları ve aylık gelirleri sorulduğunda Karadeniz Bölgesinden gelenlerin genelini 500 TL ile 1000 TL arası gelire sahip oldukları, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden gelenlerin çoğu 500 TL ile 1000 TL arası gelire sahip olurken, bir kısmı ise 300 TL ile 500 TL arası gelire sahip olanlarda bulunmaktadır.

Tablo 64: Cinsiyet ile Yaş Karşılaştırması Çapraz Tablosu

Yaşınız	Cinsiyetiniz		Toplam
	Bay	Bayan	
15-18	1 ,7%	2 ,8%	3 ,8%
18-24	12 8,5%	29 11,5%	41 10,4%
25-34	37 26,1%	96 37,9%	133 33,7%
35-44	47 33,1%	78 30,8%	125 31,6%
45-54	27	15	42

	19,0%	5,9%	10,6%
55-64	11 7,7%	28 11,1%	39 9,9%
65-+	7 4,9%	5 2,0%	12 3,0%
Toplam	142 100,0%	253 100,0%	395 100,0%

Örneklem grubuna cinsiyetleri ve yaş aralıkları sorulduğunda, grubun çoğunluğunu 25 ile 44 yaş aralıklı insanların oluşturduğu ve grupta bayanların %60'ı oluşturduğu görülmektedir. Evlere yapılan ziyaretlerde daha çok evde karşılaşılan bireyin bayan olması sonucu grubun ağırlığı bayanlardan oluşmuştur.

Tablo 65: Eğitim Durumu ile Cinsiyet Karşılaştırması Çapraz Tablosu

Eğitim durumunuz						
Cinsiyetiniz	Okur yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Meslek lisesi	Y.Okul Fakülte
Bay	0 ,0%	31 38,8%	24 50,0%	27 33,3%	22 56,4%	38 29,0%
Bayan	16 100,0%	49 61,3%	24 50,0%	54 66,7%	17 43,6%	93 71,0%
Toplam	16 100,0%	80 100,0%	48 100,0%	81 100,0%	39 100,0%	131 100,0%

Anket grubuna cinsiyetleri ve eğitim durumları sorulduğunda erkeklerde okuma yazma bilmeyen bulunmazken bayanlarda 16 kişi okuma yazma bilmemektedir. Buna rağmen bayanlarda erkeklere oranla yüksek okul mezunu daha fazla bulunmuştur.

Tablo 66: Eğitim Durumu ile Aylık Gelir Karşılaştırması Çapraz Tablosu

Ailenizin geliri	Eğitim Durumunuz						Toplam
	Okur yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Meslek lisesi	Y.Okul Fakülte	
300-500	0 ,0%	10 12,7%	2 4,3%	1 1,2%	0 ,0%	3 2,3%	16 4,1%
500-1000	15 93,8%	56 70,9%	38 80,9%	37 45,7%	21 53,8%	30 22,9%	197 50,1%
1000-1500	0 ,0%	6 7,6%	1 2,1%	18 22,2%	7 17,9%	23 17,6%	55 14,0%
1500-2000	0 ,0%	3 3,8%	1 2,1%	5 6,2%	5 12,8%	32 24,4%	46 11,7%
2000-+	1 6,3%	2 2,5%	3 6,4%	9 11,1%	4 10,3%	40 30,5%	59 15,0%
Cevapsız	0 ,0%	2 2,5%	2 4,3%	11 13,6%	2 5,1%	3 2,3%	20 5,1%
Toplam	16 100,0%	79 100,0%	47 100,0%	81 100,0%	39 100,0%	131 100,0%	393 100,0%

Anket grubuna eğitim durumları ile elde ettikleri aylık gelirler sorulduğunda okunan okul seviyeleri yükseldikçe kazanılan ve elde edilen gelir seviyesinin de yükseldiği görülmüştür. Tablodan da görüldüğü üzere meslek lisesinden mezun olan sadece 4 kişi 2000 TL üzeri gelir elde ederken yüksekokul mezunu 40 kişi 2000 TL üzeri gelir elde etmektedir.

Tablo 67: Eğitim Durumu ile Meslek Karşılaştırması Çapraz Tablosu

Mesleğiniz	Eğitim Durumunuz						Toplam
	Okur yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Meslek lisesi	Y.Okul Fakülte	
Geçici işçi	0 ,0%	7 8,8%	3 6,4%	1 1,3%	0 ,0%	2 1,6%	13 3,3%
İşçi	1 6,3%	3 3,8%	13 27,7%	15 19,0%	8 20,5%	33 25,6%	73 18,7%
Esnaf sanatkar	0 ,0%	1 1,3%	3 6,4%	0 ,0%	4 10,3%	0 ,0%	8 2,1%
Temizlik hiz	4 25,0%	6 7,5%	6 12,8%	0 ,0%	2 5,1%	3 2,3%	21 5,4%
Çiftçi	0 ,0%	4 5,0%	0 ,0%	1 1,3%	0 ,0%	0 ,0%	5 1,3%
Memur	0 ,0%	0 ,0%	2 4,3%	6 7,6%	6 15,4%	40 31,0%	54 13,8%
Çocuk bakımı	0 ,0%	8 10,0%	1 2,1%	7 8,9%	1 2,6%	1 ,8%	18 4,6%
Şoför	0 ,0%	1 1,3%	1 2,1%	1 1,3%	0 ,0%	0 ,0%	3 ,8%
Ev hanımı	11 68,8%	16 20,0%	7 14,9%	10 12,7%	5 12,8%	8 6,2%	57 14,6%
İşsiz	0 ,0%	11 13,8%	1 2,1%	14 17,7%	5 12,8%	7 5,4%	38 9,7%
Emekli	0 ,0%	19 23,8%	8 17,0%	3 3,8%	0 ,0%	4 3,1%	34 8,7%
Tüccar	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,3%	0 ,0%	1 ,8%	2 ,5%
Diğer	0 ,0%	4 5,0%	2 4,3%	20 25,3%	8 20,5%	30 23,3%	64 16,4%
Toplam	16 100,0%	80 100,0%	47 100,0%	79 100,0%	39 100,0%	129 100,0%	390 100,0%

Örneklem grubuna eğitim durumları ile çalıştıkları meslekler sorulup karşılaştırma yapıldığında okuma yazma bilmeyenleri ev hanımlarının oluşturduğu görülmüştür. Bununla birlikte meslek ve eğitim dağılımları ilkokul ve ortaokulda toplanırken memurların neredeyse hepsi ile işçilerin yarısı yüksek okul mezunu olduğu görülmüştür.

Tablo 68: Aylık Gelir ile Meslek Karşılaştırması Çapraz Tablosu

Mesleğiniz	Aylık geliriniz					Cevapsız
	300-500	500-1000	1000-1500	1500-2000	2000+	
Geçici işçi	0 ,0%	10 5,1%	2 3,7%	1 2,2%	0 ,0%	0 ,0%
İşçi	0 ,0%	40 20,3%	15 27,8%	10 21,7%	6 10,3%	2 10,0%
Esnaf sanatkar	0 ,0%	7 3,6%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,7%	0 ,0%
Temizlik hiz.	0 ,0%	19 9,6%	0 ,0%	2 4,3%	0 ,0%	0 ,0%
Çiftçi	0 ,0%	0 ,0%	3 5,6%	0 ,0%	1 1,7%	1 5,0%
Memur	0 ,0%	2 1,0%	7 13,0%	18 39,1%	26 44,8%	1 5,0%
Çocuk bakımı	0 ,0%	9 4,6%	2 3,7%	0 ,0%	1 1,7%	6 30,0%
Şoför	0 ,0%	0 ,0%	3 5,6%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%
Ev hanımı	5 38,5%	37 18,8%	1 1,9%	6 13,0%	3 5,2%	4 20,0%
İşsiz	7 53,8%	20 10,2%	5 9,3%	1 2,2%	3 5,2%	2 10,0%
Emekli	0 ,0%	25 12,7%	6 11,1%	0 ,0%	2 3,4%	0 ,0%
Tüccar	0	0	0	0	2	0

	,0%	,0%	,0%	,0%	3,4%	,0%
Diğer	1 7,7%	28 14,2%	10 18,5%	8 17,4%	13 22,4%	4 20,0%
Toplam	13 100,0%	197 100,0%	54 100,0%	46 100,0%	58 100,0%	20 100,0%

Araştırma grubuna çalıştıkları meslekleri ile aylık gelirleri sorulup karşılaştırma yapıldığında en yüksek gelire sahip kişiler memurlardan oluşurken ev hanımı ve işsiz olanlar ailelerini asgari ücretin altında bir gelire geçindirmek zorunda kalmaktadır.

Dünya Bankasının Doğu Avrupa ülkeleri (Türkiye dahil) için belirlediği mutlak yoksulluk sınırı olan günde 4 \$'ın altında gelire sahip olan bulunmazken anket grubundaki insanların büyük bir kısmı TÜİK'in belirlediği yoksulluk sınırı çizgisinin altında kalmaktadır.

Tablo 69: Konutun Mülkiyet Durumu ile Aylık Gelir Karşılaştırması Çapraz Tablosu

Ailenizin geliri	Konutun mülkiyet durumu				Toplam
	Kendimin	Kiracıyım	Anne babama ait	Başkalarına ait	
300 -500	8 6,4%	0 ,0%	8 7,5%	0 ,0%	16 4,1%
500-1000	51 40,8%	72 50,3%	60 56,6%	9 75,0%	192 49,7%
1000-1500	18 14,4%	20 14,0%	17 16,0%	0 ,0%	55 14,2%
1500-2000	15 12,0%	20 14,0%	10 9,4%	1 8,3%	46 11,9%
2000 – +	30 24,0%	19 13,3%	9 8,5%	1 8,3%	59 15,3%
Cevapsız	3	12	2	1	18

	2,4%	8,4%	1,9%	8,3%	4,7%
Toplam	125	143	106	12	386
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Anket grubuna aylık gelirleri ile oturdukları konutun mülkiyet durumu sorulduğunda 500 TL'nin altında gelire sahip olanların ya kendi evlerinde veya ailelerinin evlerinde oturdukları görülmüştür. Bunun sebebi olarak kira ödeyemeyecek durumda oldukları için ailelerinin yanına sığındıkları dile getirilmiştir. Diğer gelir gruplarına sahip kişilerde ise mülkiyet durumu dağılımı daha eşittir.

Tablo 70: Aylık Gelir ile Gereksinimler Karşılaştırması Çapraz Tablosu

Ailenin geliri	Yazlık Ev			Bir Ay Yaz Tatili			Bilgisayar			Araba		
	Gerekli	Gereksiz	Çok gerekli	Gerekli	Gereksiz	Çok gerekli	Gerekli	Gereksiz	Çok gerekli	Gerekli	Gereksiz	Çok gerekli
300 - 500 (%)	0 ,0%	16 5,7%	0 ,0%	3 1,5%	10 7,6%	3 6,5	4 1,7%	9 10,6%	3 5,3%	14 5,0%	2 2,9%	0 ,0%
500-1000 (%)	21 31,3	158 56,0	4 23,5	84 43,1	88 66,7	11 23,9	106 45,5	61 71,8	16 28,1	133 47,2	51 72,9	6 18,8
1000-1500 (%)	18 26,9	36 12,8	0 ,0	34 17,4	12 9,1	6 13,0	43 18,5	1 1,2	9 15,8	45 16,0	5 7,1	4 12,5
1500-2000 (%)	15 22,4	26 9,2	3 17,6	31 15,9	7 5,3	8 17,4	30 12,9	2 2,4	14 24,6	36 12,8	2 2,9	8 25,0
2000 + (%)	10 14,9	39 13,8	8 47,1	33 16,9	11 8,3	15 32,6	39 16,7	7 8,2	13 22,8	41 14,5	6 8,6	12 37,5

Cev.	3	7	2	10	4	3	11	5	2	13	4	2
Yok (%)	4,5	2,5	11,8	5,1	3,0	6,5	4,7	5,9	3,5	4,6	5,7	6,3
Toplam (%)	67 100	282 100	17 100	195 100	132 100	46 100	233 100	85 100	57 100	282 100	70 100	32 100

Örneklem grubuna sahip oldukları aylık gelirleri ile gereksinim duydukları mal ve hizmetler sorulup karşılaştırma yapıldığında “yazlık ev” için 1000 TL ile 1500 TL arası geliri olanlar gerekli derken, “bir ay yaz tatili” için 1000 TL ile 2000 TL arası ve üzeri geliri olanların çoğu gerekli seçeneğini uygun görmüştür. “ Bilgisayar”ın gerekliliği sorulduğunda hangi gelir grubuna sahip olursa olsun anket grubunun hepsi gerekli görmüştür. Aynı şekilde “Araba” sorulduğunda gerekli ama 500 TL ile 1000 TL arası geliri olanlar için daha az gerekli olan bir araç sonucu çıkmıştır.

SONUÇ

Az gelişmiş ülkelerin değişmez kaderi gibi görünen yoksulluk; küreselleşme, göçler gibi sebeplerden dolayı gelişmekte olan ülkeleri de tehdit eder hale gelmiştir.

Yoksulluk; bireyin sahip olduğu özellikler kadar, içinde doğduğu ve yaşadığı çevreye, pazarlara uzaklık/yakınlık, kamusal mallara erişim ve mülkiyet haklarına sahip olmak gibi pek çok ekonomik ve sosyal faktör tarafından da etkilenmektedir.

Bireyin en temel hakkı, yaşama hakkı olduğuna göre; bireyin yaşama hakkından mahrum kalmasına yol açacak şekilde gıda, gelir/harcama eksikliği yaşamaması, onun gelir ve harcama kapasitesini etkileyecek her türlü fırsat ve olanaktan yoksun olması da bir yoksulluk türüdür. Bireyin yaşadığı topluma katılmasını, kendisini ve hayatını etkileyecek kararların alım sürecine bile dahil olamaması ekonomik, sosyal ve kültürel dışlanma yaşanmasına yol açabilir. Bireyin hayatta kalması kadar; belirli bir yaşa ulaşabilmesi, ait olduğu toplum ve çevre ile iletişim sahibi olmasını sağlayacak kadar okuyup, yazabilmesi ve iyi bir yaşama sahip olabilmesi de onu yoksulluk dışında tutmak için amaçlanan hedeflerdendir.

Yoksulluğun hem sonucu hem de nedeni olarak değerlendirebileceğimiz göç hem uluslararası hem de ulusal bazda yoksulluk kaynağı olmuştur. Kitleler daha iyi yaşam umuduyla göçtükleri yerlerde çoğu zaman düş kırıklığı yaşamakta, yoksulluğu daha derin yaşamak zorunda kalmaktadır.

Günümüzde yoksulluğun özellikle kentsel yoksulluğun en büyük nedeni, adaletsiz gelir dağılımıdır. Gelirin dağılımında yaşanan adaletsizlikler, yoksul kitlelerin daha da büyümesine neden olmaktadır.

Yoksul kitleler bir yandan ekonomik zorluklarla mücadele ederken, bir yandan da sosyal zorluklarla mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Yok sayılma, farkındasızlık ve sosyal dışlanma yoksulların başta gelen sorunlarıdır. Bu durum yoksulları daha da kendi kabuğuna çekmekte, bir arada kendi kültürlerini oluşturarak yaşamaya yönlendirmekte, yoksulluklarını daha da derinleştirmektedir.

Yoksulluk için hızlı büyümenin gerekli, ancak yeterli bir yol olmadığı noktasından hareketle, yoksullukla mücadele birçok cephede etkili çabalar gerektirmektedir. Hızlı

büyüme yanında başta sağlık ve eğitim olmak üzere değişik alanlarda dolaysız yoksullukla mücadele önlemleri geliştirilmeli, etkili bir biçimde uygulanmalı ve eşitlikçi bir vergi politikasıyla desteklenmelidir.

Yoksulluk tamamıyla ortadan kaldırılamasa da, şiddetini ve etkilerini azaltmak için hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ortak bir şekilde hareket edilmesi zorunludur.

Bu amaçla hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeleri aynı amaç etrafında toplamak üzere, Yeni Bin Yıl Kalkınma Hedefleri açıklanmış ve 2015 yılına kadar en öncelikli olarak açlığın ortadan kaldırılması ve şu andaki yoksul sayısının yarıya indirilmesi hedeflenmiştir.

Dünyada giderek artan kentsel yoksullukla baş etmek ise aynı anda birçok alanda çalışma yapılmasını ve çözüme gidilmesini gerektiren bir süreçtir. Bu süreçte kentsel yoksulluğun çözümü ilk etapta devletten geçmektedir. Devlet kentsel yoksulluğun nedenlerini iyi tahlil etmeli ve yoksul kesime yönelik kalkınma programlarını ortaya koymalıdır. Yerel yönetimlerde yoksul kesimin kentle bütünleşmesini sağlayacak önlemleri almalıdır. Kentsel yoksulları kentle barıştırmalı, bu yoksullara kentlilik bilinci kazandırmalıdır. Bu konuda sivil toplum örgütleriyle ortak projeler hazırlayarak gecekonduları sefalet yuvaları olmaktan çıkarmalıdır. Buralarda yaşayan halkın eğitim ve mesleki bilgi düzeyini yükseltecek kurslar açmalı, alt yapı yatırımlarıyla sağlık ve çevre problemleri halledilmelidir. En önemlisi bütün kesimlerce benimsenecek bir kentlilik bilincinin oluşturulması kaçınılmazdır.

Bu olumsuzlukların giderilebilmesi için; gelir seviyelerini yükseltebilecek sosyal politikaların devreye sokulması, işsizliğin azaltılması, kentsel hizmetlerin bütün kente eşit olarak yayılması, konut sorununu ortadan kaldıracak projelerin gerçekleştirilmesi (kamu arazilerine yapılan gecekondulara göz yumulmaması), kentsel planların göç olgusunu göz önünde bulundurarak uzun dönemli perspektifleri içerecek şekilde hazırlanması, yoksulluğun azaltılması için STK'ların, devletin sosyal yardım kurumlarının ve yerel yönetimlerin ortak proje üretmelerinin sağlanması, eşitlikçi vergi politikaları ve kredi uygulamaları gerçekleştirilebilir.

Alan araştırması olarak Yalova İlinde yaşanan kentsel yoksulluk hakkında 400 hane üzerinde yapılan anket araştırması ile yoksulların hem görüşleri alınmış ve yoksulluğa

bakış açıları yansıtılmış hem de yaşadıkları mekân ile yaşam standartları incelenmiştir. Örneklem grubundaki kişilerin % 63'ünün kadın, % 35'inin erkek olduğu ve yaş grubu yoğunluğunun ise % 65'inin 25 ile 44 yaş arası olduğu söylenebilir.

Eğitim düzeyleri göz önüne alındığında yoksulluğun nedenleri ile eğitim düzeyleri arasındaki ilişkinin ne kadar açık olduğu görülmektedir. Grubun % 40'ını oluşturan ve sadece ilköğretim seviyesinde olan kısım elde edilen gelirden de en alt basamağı oluşturmaktadır. Gruptaki erkeklerde okuma yazma bilmeyen bulunmazken, kadınlarda okuma yazma bilmeyene rastlanmış fakat okuma imkânı bulan kadınların erkeklerden daha fazla okuduğu gözlenmiştir.

Araştırma kapsamında eğitim düzeyleri ile çalıştıkları mesleklerin ilişkili olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi ne kadar yükselirse çalışılan meslekte o kadar devamlı ve garantili mesleklerden oluşmaktadır. Aynı zamanda eğitim durumu ile mesleğin ilişkisinin olduğu gibi kazanılan gelirin de ilişkisinin olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesine göre elde edilen kazançlarda farklılık göstermektedir.

İşsiz, geçici işçi, günlük yevmiye usulü çalışan ve ev hanımı olup (eşi çalışmayan) evde el işi tabir edilen işleri yapan kişilerin sayısı örneklem grubu içinde azımsanmayacak kadar fazladır. Grubun içinde en yüksek ve düzenli gelire sahip kişiler memurlardan ve kadrolu işçilerden oluşmaktadır.

Yapılan araştırmada elde edilen gelir ile çalışılan mesleğin birbiriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Meslek geçici ve günlük olduğunda elde edilen gelirinde düzensiz ve düşük miktarda olduğu gözlemlenmiştir.

Yoksulluğun göçle bağlantılı olup olmadığına bakmak için ailelerin kaç yıldır Yalova'da yaşadıkları sorulduklarında ; % 25'inin 1 ile 9 yıl arasında, % 50 sinin de 20 yıldan fazla Yalova'da oldukları (veya Yalova'da büyüdüğü) cevabı alınmıştır. Göçle bağlantısının olmadığı düşünülse de ailelerin uzun yıllar önce kente gelmesine rağmen kırsal davranış ve düşünce biçimini üzerinden atamaması sebebiyle, çocuklarının eğitimine yeterince önem vermemesinden dolayı yeni neslin de yoksulluktan nasibini aldığı görülmüştür. Bu yüzden anket çalışması yapılan kişilere çocuğunuzu hangi okulda okutmayı istersiniz sorusuna hepsi "üniversiteyi okutmak isterim" cevabını vermiştir.

Yoksul ailelerin bir kısmı Sosyal Yardımlaşma Müdürlüğü ve özel vakıflardan yardım aldığı halde gruba yardım alıp almadıklarına dair soru sorulduğunda almadıklarını beyan etmişlerdir. Bunun yanında gereksinimlerini belirlemeleri istendiğinde, düzenli ve diğerlerine göre yüksek sayılabilecek geliri olanların gereksinimleri daha çeşitliken, sadece günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar gelire sahip olanların gereksinimleri ise en elzem gereksinimlerden oluşmaktadır.

Oturdukları konutun mülkiyet durumu sorulduğunda kendi evinde oturduğunu söyleyenlerin büyük bir çoğunluğu gecekonduda oturmakta veya ailesiyle aynı bahçe içinde ve ailesi tarafından yapılan bir konutta oturmaktadır. Kira ödeyemeyecek durumda oldukları için ailelerinin evinde oturduklarını beyan etmişlerdir. Gelirleri daha yüksek olanların ise hem daha geniş evde oturabildiği hem de kirada oturabildikleri görülmüştür.

Sonuç olarak yapılan araştırmada görülmüştür ki Yalova'da yaşayan kentsel yoksullar arasında mutlak yoksulluk içinde yaşayan bulunmamaktadır. Dünya Bankası'nın az gelişmiş ülkeler için belirlediği günlük 1\$ olan sınırın altında yaşayan bulunmazken, yine Dünya Bankası'nın Doğu Avrupa ülkeleri için (Türkiye dâhil) belirlediği günlük 4\$ olan sınırın altında yaşayan da bulunmamaktadır. Bununla birlikte TÜİK tarafından 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı için belirlenen 318 TL'nin altında geçinen aile bulunmamaktadır. Yine TÜİK' in 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı için belirlediği 896 TL'nin altında kalan hane sayısının oldukça fazla olduğu görülmüştür. Böylece Dünya'da ve Türkiye'de belirlenen açlık sınırının altında kalan kentsel yoksul hane bulunmazken yoksulluk sınırı altında kalan kentsel yoksul hane sayısı oldukça fazladır.

KAYNAKÇA

Adaçay, F. Rana, (2008), “**Ekonomik Kalkınmada Yoksulluk**”, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir

Adaman, Fikret ve Tuğçe Bulut, “**Diyarbakır’da Uygulanan Mikrokredi Projesinin Gerçekleştirilmesi**” <http://home.ku.edu.tr/~dyukseker/adaman-mikrokredi.htm>
12.02.2011

Aile Şurası, (2004), “**Aile ve Yoksulluk Kararları**”,
http://www.aile.gov.tr/files/kutuphane_42_IV_Aile_Surasi_Kararlari.pdf 08.04.2011

Akçalı Selda İçin, (2006), “**Tüketim Toplumunda Yoksulluk Algısı**”, Sivil Toplum Dergisi (13-14), İstanbul.

Aktan, Coşkun Can ve İstiklal Yaşar Vural, (2002), “**Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri**”, Hak-İş Konfederasyonu Dergisi, Ankara.

Aktan, Coşkun Can, (2002), “**Yoksullukla Mücadele Stratejileri**”, Hak-İş Konfederasyonu Dergisi, Ankara.

Akyalçın, Seda ve Fatih Temizel, (2006), “**Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ile Mikro Finansman Kurumlarının Birlikteliği**”, Çimento İşveren Dergisi, Cilt 20, Sayı 4, Temmuz, s. 4- 15.
<http://www.ceis.org.tr/dergiDocs/makale121.pdf> 03.04.2011

Anf News Agency ,(26.11.2010), “**BM’e Göre yoksul Ülkelerin ve Yoksulların Sayısı İkiye Katlandı**

”<http://www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID=5&ArsivAnaID=60447>

03.03.2011

Asselin Louis Marie ve Anyck Dauphin, (2004)“**Poverty Measurement: A Conceptual Framework**” <http://www.crefa.ecn.ulaval.ca/develop/Poverty.pdf> 10.

01. 2010

Aydınlıgil, Seyhan, (2009), “**İnsani Kalkınma Yaklaşımı: İyi Yönetişim ve Sosyal Politika için Önergeler**”, 4. Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu, 19- 20 Kasım, Ankara.

<http://www.tepav.org.tr/sempozyum/2009/bildiriler/seyhan.aydinligil.bildiri.pdf>

04.03.2011

Aytaç, Ömer, (2008), “**Kent Yoksulluk ve Sosyal Şiddet**”, Uluslararası Yoksulluk Sempozyumu, der. K. Tuna, A. Eren, Z. Güneş ve İ. Altan, Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, İstanbul.

Awad Yaser, ve Israeli Nirit, (1997), “**Poverty and Income Inequality: An International Comparison**”, July.

Bauman Zygmunt, (1999) “**Çalışma, Tüketim ve Yeni Yoksulluk**”, “Çev:” Ümit Öktem, Sarmal Yayınevi, İstanbul.

Bilen, Mahmut ve M. Kemal Şan, (2006), “**Yoksulluk Kültürü ve Türkiye’de Yoksulluk Sorunu**”, Sivil Toplum Dergisi, Cilt 4, Sayı 13, Ocak- Mart, s. 167- 178.

<http://www.sosyoloji.sakarya.edu.tr/yoksullukkulturu-mks.pdf> 02.03.2011

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, (2010),

<http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?WebSayfaNo=328> 12.02.2011(a)

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, (2010), “**İnsani Gelişim Raporu**”

<http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?WebSayfaNo=2752> 12.02.2011(b)

BM Enformasyon Merkezi UNIC, (2010), “**Birleşmiş Milletler Yoksulluk Andı**”,

<http://www.ksgm.gov.tr/Pdf/milenyum.doc> 10.12.2010

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, (2010),

<http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?WebSayfaNo=328> 10.12.2010(a)

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, (2010), “**Bin Yıl Kalkınma Hedefleri**”

http://www.undp.org.tr/publicationsDocuments/TR%202010%20MDG%20Report_TR.pdf 10.12.2010(b)

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, (1997), “**Human Development Reports**,” New York.

Cafri, Reyhan, (2009) “**Adana İlinde Yoksulluğun Analizi: Sınırlı Bağımlı**

Değişkenli Modellerle Bir İnceleme”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Chronic Poverty Research Center, (2004) **“The Chronic Poverty Report 2004-2005”**, United Kingdom.

Deniz Feneri Yoksulluk Araştırma Merkezi, (2003), **“Uluslararası Yoksulluk Sempozyumu”** <http://www.deyam.org> 14.06.2010

Dessallien Renata Lok, (1995), **“Review of Poverty Concepts and Indicators”**, Technical Support Document.

Doğan, İsmail, (2003), **“Türkiye Yoksulluğunun Sosyo-Kültürel Zemini”**, Uluslararası Yoksulluk Sempozyumu, der. A.E.Bilgili ve İ.Altan, Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, İstanbul.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), (2001), **“Gelir Dağılımmının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyon Raporu”**, 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, DPT Yayınları, Yayın No: DPT: 2599-ÖİK: 610, Ankara.

Dumanlı Recep, (1995), **“Yoksullukla Mücadele Yeni ve Etkin Bir Sistemin Kurulmasında Düzenleme Yapılması Gereği”**, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

Dumanlı, Recep, (1996) **“Yoksulluk ve Türkiye’deki Boyutları”**, DPT Uzmanlık Tezi, Yayın No: 2449, Haziran, Ankara.

Dünya Bankası, (2003), **“Describing Poverty: Poverty Profiles in Poverty Manual”**, All JH Revision of August 8.

Dünya Bankası, (2010), “**Country Reports**”,

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPOVERTY/EXTMOVOUTPOV/0,,contentMDK:20780967~pagePK:210058~piPK:210062~theSitePK:2104396,00.html> 11.12.2010(a)

Dünya Bankası, (2010), “**Analyzing Poverty and Inequality**”,

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPOVERTY/EXTPA/0,,contentMDK:20202211~menuPK:435069~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:430367,00.html> 11.12.2010(b)

Ecevit, Yıldız ve Serpil Türkyılmaz, (2002) “**Kentlerde Kadın Yoksulluğuna Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısıyla Yaklaşım: Kavramsal ve Metodolojik Vurgular**”, Yoksulluk, Kent Yoksulluğu ve Planlama, Dünya Şehircilik Günü 26. Kolokyumu, TMMOB SPO, Ankara.

Erdoğan Güzin, (1996) “**Türkiye’de Bölge Ayrımında Yoksulluk Sınırı Üzerine Bir Çalışma**”, DİE Uzmanlık Tezi, Ankara.

Es Muharrem ve Tuncay Güloğlu, (2004) “**Bilgi Toplumuna Geçişte Kentlileşme ve Kentsel Yoksulluk: İstanbul Örneği**”, Bilgi Dergisi, Değişim Yayınları, İstanbul.

European Commission Social Protection Committee, (2001), “**Report on Indicators in the Field of Poverty and Social Exclusion**”, Brussels.

Frank Field, (1983), “**The Minimum Wage**”, Policy Studies Institute, London.

Gölbaşı, Serkan, (2008), “**Kentleşme ve Suç**”, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul

Gör Projesi, (2011), http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:HrEGd-fuwjgJ:www.gorprojesi.com/menu_detay.php%3Ficerikid%3D6+g%C3%BC%C3%A7s%C3%BCz1%C3%BCk+ve+sesini+duyuramama&cd=7&hl=tr&ct=clnk&gl=tr&source=www.google.com.tr 08.04.2011

Güloğlu T., H. Ateş, K. Aydın ve M. Sarıkaya, (2011), “**Yalova İli İşgücü Piyasası Araştırması ve Analiz Çalışması**” 1. Baskı, Areda Yayınları, Kocaeli

Gürses, Didem, (2007), “**Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele Politikaları**”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 17, Sayı 1, Haziran, s. 59-75.

<http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c10s17/makale/c10s17m4.pdf> 03.04.2011

Hagenaars Aldi ve Klaas de Vos, (1998) “**The Definition and Measurement of Poverty**”, The Journal of Human Resources, No.23/2.

Hatton J. Timothy ve Bailey E. Roy, (1998), “**Poverty and the welfare state in interwar London**”, Oxford University Press.

Işık, Esra, (2007), “**Kent Yoksulluğu, Sokak Çocukları ve Suç**” Dumlupınar Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya

<http://www.belgeler.com/blg/18q6/kent-yoksullugu-sokak-cocuklari-ve-suc-urban-poverty-homeless-kids-and-criminal> 08.04.2011

Işık Oğuz ve M. Melih Pınarcıoğlu, (2009), “**Nöbetleşe Yoksulluk: Sultanbeyli Örneği**”, 7. Baskı, İletişim Yayınevi, İstanbul.

İktisadi İş Birliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD), “**OECD Ülkelerinde Yoksulluk**”
http://www.contorno.org.mx/pdfs_reporte/diciembre08/growing_unequal_ocde.pdf
04.04.2011

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2008), “**Politika Dokümanı Kadın ve Yoksulluk**”
<http://www.ksgm.gov.tr/Pdf/yoksulluk.pdf> 30.01.2011

Kale, Nesrin, (2003), “**İnsan Hakları Bağlamında Yoksulluk**,” Uluslararası Yoksulluk Sempozyumu, der. A.E.Bilgili ve İ.Altan, Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, İstanbul.

Koray, Meryem, (2008), “**Sosyal Politika**”, 3. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.

MacPherson Stewart ve Richard Silburn, (1998) “**The Meaning And Measurement of Poverty**”, Poverty: A Persistent Global Reality by John Dixon, Oxford University Press.

May Julian, (2005) “**An Elusive Concensus: Definitions, Measurement and Analysis of Poverty**”, www.undp.org/dpa/publications/choicesforpoor/ENGLISH/CHAP02.pdf
10.01.2010

Moisio Pasi, (2004) “**Poverty Dynamics According to Direct, Indirect and Subjective Measures**”, STAKES Research Paper.

Mutioğlu, Halil, (2003), “**Sefaletin Kreselleşmesi**”, Uluslararası Yoksulluk Sempozyumu, Der. A.E.Bilgili ve İ.Altan, Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, İstanbul.

Nakiboğlu, Cüneyd, (2004), “**Neoliberal Küreselleşme Sürecinde Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Peter, G. Warr, (2000), “**Targeting Poverty**”, Asian-Pacific Economic Literature, Volume 14, Issue 1.

Phipps Shelley, (1993), “**Perspectives on Poverty**”, Review of Income and Wealth, Series 39, Number 3, September.

Seyyar, Ali, (2006), “**Değişen Dünyada ve Türkiye’de Sosyal Politikalar**”, 1. Baskı, Değişim Yayınları, İstanbul.

Seyyar, Ali, (2006) “**Türkiye’de Yoksullukla Mücadelede STK’ların Rollerini ve nemi (Deniz Feneri Derneği rneği)**”

http://www.sosyalsiyaset.net/documents/yoksullukla_mucadele.htm 03.03.2011

Sivil Toplum Kuruluşları Diyaloğu, (1998), “**Yoksulluğu nleme Stratejileri**”, Boyut Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

Şenses, Fikret, (2006), “**Küreselleşmenin teki Yüzü Yoksulluk**”, 4. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

Taşdelen, Vefa, (2008), “**İnsan Kaynaklı Yoksulluk**”, Uluslararası Yoksulluk Sempozyumu, der. K. Tuna, A. Eren, Z. Güneş ve İ. Altan, Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, İstanbul.

Tekeli İlhan, (2002) “**Yoksulluğu Düşünme Biçimimiz Samimiyet Sınavını Geçebilir mi?**”, Yoksulluk, Kent Yoksulluğu ve Planlama, Dünya Şehircilik Günü 26. Kolokyumu, TMMOB SPO, Ankara.

Temiz, Hasan Ejder, (2008), “**Dünya’da Kronik Yoksulluk ve Önleme Stratejileri**” <http://www.calismatoplum.org/sayi17/temiz.pdf> 12.02.2011

Tsakloglou, Panos, (2002) “**Poverty and Social Exclusion in Europe, Cheltenham**”, Edward Elgar (E&E) Publishing.

TÜİK, (2011(a)), “**Yalova Nüfusu**”, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul?kod=2> 08.04.2011

TÜİK, (2011(b)), “**Yalova’da Yaşayan Yabancılar**”, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul?kod=2> 08.04.2011

TÜİK, (2011(c)) “**Gelir ve Yaşam Koşulları**” <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8448> E. T. 01.02.2011

TÜİK, (2010(a)) “**Hane halkı fertlerinin işteki durum ve çalıştığı sektöre göre yoksulluk oranları**” http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=24&ust_id=7 01.02.2011

TÜİK, (2010(b)) , “**Kavramların açıklamaları**”

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8448> 12.02.2011

Uçar, Ceren, (2011), “**Kadın Yoksulluğu ile Mücadelede Sosyal Politika Araçları ve Etkinlikleri**” Ankara. http://www.ksgm.gov.tr/Pdf/uzmanlik_tezleri/ceren_ucar_tez.pdf
12. 02. 2011

Wagle, Udaya, (2002), “**Rethinking Poverty Definition and Measurement**”,
International Social Science Journal, Volume 54, Issue 171, March .

Yalova Belediyesi, (2011(a)), “**Konumu**”

<http://yalova.bel.tr/content.php?id=1003> 07.04.2011

Yalova Belediyesi, (2011(b)), “**Tarihçe**”

<http://www.yalova.bel.tr/content.php?id=1013> 07.04.2011

Yalova Belediyesi, (2011(c)), “**Süs Bitkileri**”,

<http://www.yalova.bel.tr/content.php?id=1012> 07.04.2011

Yalova Belediyesi, (2010), “**Faaliyet Raporu**”

http://www.yalova.bel.tr/havci/yalova_belediyesi_faaliyet_raporu.pdf 17.10.2010

Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, (2011(a)), “**Yalova İlinin Tarihçesi**”

<http://yalova.meb.gov.tr/tarihce.aspx> 07.04.2011

Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, (2011(b)), “**Ekonomi**”,

<http://yalova.meb.gov.tr/ekonomi.aspx> 07.04.2011

Yalova Milli Eğitim Müdürlüğü, (2011(c)), “**Eğitim İstatistikleri**”,

<http://yalova.meb.gov.tr/images/Dokuman/degerlendirme.pdf> 07.04.2011

Yalova Sağlık Müdürlüğü, (2011), “**Sağlık İstatistikleri**”,

<http://yalovasaglik.gov.tr> 06.04.2011

Yalova Valiliği, (2011(a)), “**Coğrafi Konum**”

http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=204 06.04.2011

Yalova Valiliği, (2011(b)), “**Tarihçe**”

http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=215 06.04.2011

Yalova Valiliği, (2011(c)), “**Sanayi ve Ticaret**”

http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=1065 06.04.2011

Yalova Valiliği, (2011(e)), “**Genel Ekonomik Durum**”,

http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=416 06.04.2011

Yalova Valiliği, (2011(d)), “**Dış Ticaret**”,

http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=1074 06.04.2011

Yalova Valiliği, (2011(f)), “**Yalova’da Nüfus**”,

http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=1068 06.04.2011

Yalova Valiliği, (2011(g)), “**Sağlık**”,

http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=195 06.04.2011

Yalova Valiliği, (2011(h)), “**Yalova’da Eğitim**”,

http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=194 06.04.2011

Yılmaz, B. Elif ve Mehmet Cural, (2009), “**OECD Ülkelerinde Yoksulluk: 1980 Sonrasında Gelişimin Analizi**”, Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 7, Kocaeli.

Yoksullukla ilgili tanım ve kavramlar, (2011)

http://halksagligi.med.ege.edu.tr/seminerler/2004-05/Yoksulluk_sade_HH.pdf

03.03.2011

Yoksullukla Mücadele Alt Komisyon Raporu, (27.01.2000),

http://www.daturk.com/pub/yoksullukla_mucadele.pdf 03.03.2011

Yurdagül, İbrahim, (2005), “**İşte Yalova 2005**”, 2. Baskı, Marpar Yayınları, Yalova.

EKLER

EK 1: Binyıl Kalkınma Hedefleri Göstergeleri Resmi Listesi

Amaçlar ve Hedefler	Göstergeler
Amaç 1: Mutlak Yoksulluk ve Açlığı Ortadan Kaldırmak	
Hedef 1.A 1990 ile 2015 yılları arasında günlük geliri bir doların altında olan nüfusu yarıya indirmek.	1.1 Günlük geliri 1 doların (sgp) altında olan nüfusun oranı 1.2 Yoksulluk açığı oranı 1.3 En yoksul yüzde 20'lik nüfusun toplam tüketimden aldığı pay
Hedef 1.B: Kadınlar ve gençler de dahil olmak üzere, herkes için insan onuruna yaraşır iş yaratmak ve tam ve verimli istihdama ulaşmak	1.4 İstihdam edilen kişi başına GSYH'nin büyüme hızı 1.5 İstihdamın nüfusa oranı 1.6 Günlük geliri 1 doların (SGP) altında olan ve istihdam edilen nüfusun oranı 1.7 Kendi hesabına çalışan ve ücretsiz aile işçilerinin toplam istihdam içindeki payı
Hedef 1.C: 1990 ile 2015 yılları arasında açlıkla karşı karşıya olan nüfusun oranını yarıya indirmek.	1.8 Beş yaş altındaki çocuklar arasında düşük ağırlıklı çocuk oranı 1.9 Asgari besin enerjisi tüketimini karşılayamayan nüfusun oranı
Amaç 2: Herkesin Temel Eğitim Almasını Sağlamak	
Hedef 2.A: 2015 Yılına Kadar Dünyanın Her Yerindeki Kız ve Erkek Çocuklarının İlköğretim Hakkından Eksiksiz Yararlanması	2.1 İlköğretimde net okullaşma oranı 2.2 1. sınıfa başlayan öğrenciler arasından son sınıfa ulaşanların oranı 2.3 15-24 yaş okur-yazarlık oranı, kadın-erkek
Amaç 3: Kadınların Konumunu Güçlendirmek ve Cinsiyet Eşitliğini Sağlamak	
Hedef 3.A: Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ilk ve orta öğretimde tercihen 2005 yılına kadar ve eğitimin her	3.1 İlk, orta ve yüksek öğretimde cinsiyet oranı

düzeyinde 2015 yılına kadar ortadan kaldırmak	3.2 Tarım dışı sektörlerde ücretli olarak çalışan kadınların oranı 3.3 Parlamentoda kadın milletvekillerinin oranı
Amaç 4: Çocuk Ölümlerini Azaltmak	
Hedef 4.A: 1990 ve 2015 yılları arasında, beş yaş altı çocuk ölümlerinin 2/3 oranında azaltılması.	4.1 5 yaş altı ölüm hızı 4.2 Bebek ölüm hızı 4.3 Kızamık aşısı olan bir yaş altı çocuk oranı
Amaç 5: Anne Sağlığını İyileştirmek	
Hedef 5.A: 1990 ve 2015 yılları arasında gebelik, doğum ve loğusalık sırasında meydana gelen anne ölümlerinin 3/4 oranında azaltılması.	5.1 Anne ölüm hızı 5.2 Eğitilmiş sağlık personeli tarafından yaptırılan doğumların oranı
Hedef 5.B: 2015 yılına kadar, üreme sağlığında evrensel erişimin sağlanması	5.3 Gebeliği önleyici yöntem kullanma oranı 5.4 Adölesan doğum oranı 5.5 Doğum öncesi bakımın kapsama oranı (en az bir ziyaret ve en az dört ziyaret) 5.6 Karşılanmamış aile planlaması ihtiyacı
Amaç 6: HIV/AIDS Sıtma ve Diğer Salgın Hastalıklarla Mücadele Etmek	
Hedef 6.A: 2015 yılında HIV/ AIDS yayılımını durdurmuş olmak ve geriletmeye başlatmak	6.1 HIV'nin 15-24 yaş grubunda yaygınlık oranı 6.2 En son yüksek riskli cinsel ilişkide kondom kullanma oranı 6.3 15-24 yaş grubunda HIV/AIDS'ten korunmada doğru bilgilere sahip olanların oranı 6.4 10-14 yaş grubunda okula devam eden yetimlerin yetim olmayanlara oranı
Hedef 6.B: : 2010 yılına kadar HIV/ AIDS için gerekli olan tedaviye ihtiyaç duyanların tedaviye erişiminin sağlanması	6.5 HIV tedavisi - Son 12 Ayda ARV tedavisini sürdürme

<p>Hedef 6.C: 2015 yılına gelindiğinde sıtmanın ve diğer salgın hastalıkların yayılımını durdurmuş olmak ve geriletmeye başlamak</p>	<p>6.6 Sıtma yaygınlık oranı ve sıtmayla ilişkili ölüm hızları</p> <p>6.7 5 yaş altı çocuklarda uyurken böcekten korunmak için cibinlik kullananların oranı</p> <p>6.8 Uygun anti-sıtma ilaçlarıyla tedavi edilen 5 yaş altı çocukların oranı</p> <p>6.9 Tüberküloz yaygınlık oranı ve tüberkülozla ilişkili ölüm hızları</p> <p>6.10 Doğrudan gözlenen tedavi kısa dönemli kursu sırasında bulunan ve tedavi edilen tüberküloz vakalarının oranı</p>
<p>Amaç 7: Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması</p>	
<p>Hedef 7.A: Sürdürülebilir kalkınma ilkelerini ülke politikaları ve programları ile bütünleştirmek ve çevresel kaynakların yok oluşunu tersine çevirmek</p>	<p>7.1 Ormanların kapladığı alan</p> <p>7.2 Karbon dioksit emisyonları (toplam ve kişi başına)</p> <p>7.3 Ozon tüketen maddelerin kullanımı</p>
<p>Hedef 7.B: 2010 yılına kadar önemli bir oranda düşüş sağlayarak bioçeşitlilik kaybını azaltmak</p>	<p>7.4 Sağlıklı biyolojik limitlere sahip balık stoklarının oranı</p> <p>7.5 Kullanılan su kaynaklarının oranı</p> <p>7.6 Korunan karasal ve denizel alanların oranı</p> <p>7.7 Nesli tehdit altındaki türlerin oranı</p>
<p>Hedef 7.C: 2015 yılına kadar güvenli içme suyuna ve temel atık sistemine erişimi olmayan nüfusun oranının yarı yarıya azaltılması</p>	<p>7.8 İyileştirilmiş içme suyu kaynağı kullanan nüfusun oranı</p> <p>7.9 İyileştirilmiş atık su sistemi kullanan nüfusun oranı</p>
<p>Hedef 7.D: 2020 yılına kadar gecekonduda yaşayan en az 100 milyon kişinin yaşamlarında belirgin bir iyileşmenin sağlanması</p>	<p>7.10 Gecekonduda yaşayan nüfusun oranı</p>
<p>Amaç 8: Kalkınma için Küresel Ortaklıklar Geliştirmek</p>	
<p>Hedef 8.A: Açık, kurallara bağlı, tahmin edilebilir, ayrımcılık içermeyen ticaret ve</p>	<p><i>Aşağıda listelenen bazı göstergeler en az gelişmiş ülkeler, Afrika, kalkınmakta olan</i></p>

<p>finans sistemleri geliştirmek (Ulusal ve uluslararası düzeyde iyi bir yönetim, kalkınma ve yoksulluğun azaltılmasını da içerecek şekilde)</p> <p>Hedef 8.B: En az gelişmiş ülkelerin özel ihtiyaçlarına yönelmek (az gelişmiş ülkelerin ihracatları için tarife ve kota muafiyetleri; ağır borç yükü altındaki yoksul ülkeler için geliştirilmiş borç rahatlatma programları ve ikili resmi borçların iptalini ve ayrıca yoksulluğu azaltmayı hedefleyen ülkeler için daha cömert resmi kalkınma yardımları içerecek şekilde)</p> <p>Hedef 8.C: Denize kıyısı olmayan ülkelerin ve kalkınmakta olan küçük ada ülkelerinin özel ihtiyaçlarını ele almak (Kalkınmakta Olan Küçük Ada Ülkelerinin Sürdürülebilir Kalkınması için Eylem Programı ve BM Genel Kurulunun 22. Özel oturumu çıktıları vasıtasıyla)</p> <p>Hedef 8.D: Borçları uzun vadede sürdürülebilir hale getirmek için ulusal ve uluslararası önlemler almak ve kalkınmakta olan ülkelerin borç problemleri ile kapsamlı şekilde ilgilenmek.</p>	<p><i>denize kıyısı olmayan ülkeler ve kalkınmakta olan küçük ada ülkeleri için farklı biçimde izlenmektedir</i></p> <p>Resmi Kalkınma Yardımları (RKY)</p> <p>8.1 OECD/DAC donör ülkelerinin GSYH yüzdesi olarak toplam ve En Az Gelişmiş Ülkelere yönelik Net Resmi Kalkınma Yardımı (RKY)</p> <p>8.2 OECD/DAC donör ülkelerinin temel sosyal hizmetler için (temel eğitim, temel sağlık, beslenme, temiz su ve atık sistemi) toplam iki taraflı sektöre ayrılabilir RKY oranı</p> <p>8.3 OECD/DAC donör ülkelerinin bağlı olmayan ikili yardım oranı</p> <p>8.4 Denize kıyısı olmayan ülkelerin aldıkları RKY'nın GSMH'larına oranı</p> <p>8.5 Küçük ada ülkelerinin aldıkları RKY'nın GSMH'larına oranı</p> <p>Pazara ulaşım</p> <p>8.6 Gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere yaptıkları toplam ihracatın (silahlar hariç olmak üzere) oranı (gümrüksüz)</p> <p>8.7 Gelişmiş ülkeler tarafından gelişmekte olan ülkelerin tarımsal ürünlerine, tekstil ve giyime ortalama gümrük tarifeleri</p> <p>8.8 OECD ülkeleri için GSMH'larının oranı olarak tarımsal destek hesabı</p> <p>8.9 Ticaret kapasitesi oluşturmak için sağlanan RKY oranı</p> <p>Borç Sürdürülebilirliği</p> <p>8.10 HIPC(Ağır Borçlu Yoksul Ülkeler) karar ve tamamlama (kümülatif) puanlarına ulaşan</p>
---	--

	<p>toplam ülke sayısı</p> <p>8.11 HIPC ve MDRI insiyatifleri kapsamında taahhüt edilen borç hafifletilmesi</p> <p>8.12 Mal ve Hizmetlerin ihracının yüzdesi olarak borç servisi</p>
<p>Hedef 8.E: Kalkınmakta olan ülkelerin önemli ilaçlara makul fiyatlarla ulaşması için ilaç şirketleri ile işbirliği yapmak</p>	<p>8.13 Satın alınabilir temel ilaçlara sürdürülebilir ulaşımı olan nüfusun oranı</p>
<p>Hedef 8.F: Başta bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere yeni teknolojilerin özel sektörle işbirliği içinde yaygınlaştırılması</p>	<p>8.14 100 kişi başına telefon hattı sayısı</p> <p>8.15 100 kişi başına cep telefonu aboneliği</p> <p>8.16 100 kişi başına internet kullanıcısı</p>

EK 2: Birleşmiş Milletler Andı

**BM Enformasyon Merkezi UNIC-Ankara
UNIC Turkey 1 Ankara, 11-09-2000
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BİNYIL BİLDİRGESİ**

**Genel Kurul,
Aşağıdaki Bildirge'yi kabul etmiştir:**

Birleşmiş Milletler Binyıl Bildirgesi

I. Değerler ve İlkeler

1. Devlet ve Hükümet Başkanı olan Bizler, daha barışçı, müreffeh ve adil bir dünyanın vazgeçilmez temellerini oluşturan Birleşmiş Milletler'e ve onun kurulu Antlaşması'na olan inancımızı bir kez daha ifade etmek için, yeni bir binyılın başlangıcında, 6 - 8 Eylül 2000 tarihleri arasında Birleşmiş Milletler'in New York'taki Genel Merkezi'nde bir araya gelmiş bulunuyoruz.
2. Bizler, kendi toplumlarımıza karşı üstlendiğimiz farklı sorumlulukların yanı sıra, insan onuru, eşitlik ve adalet ilkelerini küresel düzeyde yüceltmek için ortak bir sorumluluk da taşıdığımızın bilincindeyiz. Dolayısıyla, liderler olarak biz, dünyadaki tüm insanlara, özellikle de en güç durumda olanlara ve geleceğin gerçek sahibi olan çocuklara karşı bir görev taşımaktayız.
3. Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın, zamanla geçerliliklerini yitirmedikleri ve evrensel oldukları kanıtlanmış olan amaç ve ilkelerine bağlılığımızı bir kez daha ifade ediyoruz. Tersine, uluslar ve halklar birbirlerine karşı giderek daha bağlı ve bağımlı hale geldikçe, söz konusu amaç ve ilkelerin geçerlilikleri ve esin kaynağı olma nitelikleri daha da artmıştır.
4. Antlaşma amaç ve ilkeleri doğrultusunda tüm dünyada adil ve kalıcı bir barış sağlamaya kararlıyız. Tüm devletlerin egemen eşitliğini; toprak bütünlükleri ve siyasal bağımsızlıklarına saygıyı; uyuşmazlıkların barışçı yollardan ve adalet ve uluslararası hukuk ilkelerine uygun olarak çözümlenmesini; hala sömürge yönetimi ve işgal altında bulunan halkların kendi geleceklerini belirleme haklarını; devletlerin iç işlerine karışılmamasını; insan hakları ve temel özgürlüklere saygıyı; ırk, cinsiyet, dil ya da din ayrımı gözetmeksizin herkesin eşit haklarını ve ekonomik, sosyal, kültürel ya da insani nitelikteki uluslararası sorunların çözümünde uluslararası işbirliğini yüceltmeye yönelik her çabayı destekleyeceğimizi bir kez daha beyan ederiz.
5. Bugün karşımızda bulunan en temel sorunun, küreselleşmenin tüm insanlık için

olumlu bir güce dönüştürülmesi olduğuna inanıyoruz. Çünkü, her ne kadar küreselleşme çok önemli fırsatlar sunmaktaysa da, sağladığı nimetler günümüzde çok dengesiz bir biçimde paylaşılmakta, külfeti ise yine dengesiz bir biçimde dağılmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin ve geçiş sürecindeki ülkelerin bu temel sorunla baş etmede özel güçlükler yaşadıklarının bilincindeyiz. Dolayısıyla, küreselleşme, ancak tüm çeşitliliği ile insanlığı kapsayan ortak bir gelecek kurmaya yönelik geniş kapsamlı ve sürekli çabalarla herkesi kucaklayan ve adil bir sürece dönüştürebilir. Söz konusu çabalar, gelişmekte olan ülkelerin ve geçiş sürecindeki ülkelerin ihtiyaçlarına cevap veren ve onların etkin katılımı ile formüle edilip uygulanan küresel ölçekli politika ve önlemleri içermelidir.

6. Kimi temel değerleri, yirmi birinci yüzyılın uluslararası ilişkileri açısından zorunlu görüyoruz. Bu temel değerler:

- Özgürlük. Kadınlar ve erkekler, açlık ve şiddet korkusu duymaksızın, baskı ve adaletsizliğe uğramaksızın, onurlu bir biçimde kendi hayatlarını yaşama ve çocuklarını yetiştirme hakkına sahiptirler. Bu hakların en büyük güvencesi insanların kendi iradelerine dayalı demokratik ve katılımcı yönetiştir.
- Eşitlik. Hiç bir birey ve hiç bir ulus, kalkınmadan yararlanma olanağından mahrum edilmemelidir. Kadın ve erkeklerin hak ve fırsat eşitliği güvence altına alınmalıdır.
- Dayanışma. Küresel sorunlar, maliyet ve külfetin temel eşitlik ve sosyal adalet ilkelerine uygun olarak adil bir biçimde paylaşıldığı yollardan çözümlenmelidir. En çok zarar görenler ya da en az yararlananlar, en çok yararlananların yardımını hak ederler.
- Hoşgörü. İnsanlar, tüm inanç, kültür ve dil farklılıklarıyla birbirlerine saygı duymalıdır. Toplumların kendi içlerindeki ve birbirleriyle olan farklılıkları, korkulacak ya da bastırılacak değil, insanlık değeri olarak yüceltilecek niteliklerdir. Uygarlıklar arasında bir Kültür ve Barış Diyalogu aktif biçimde desteklenmelidir.
- Doğaya saygı. Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda tüm canlı türlerinin ve doğal kaynakların yönetimine özen gösterilmelidir. Ancak bu yollardır ki doğanın bize sunduğu sonsuz zenginlikler korunabilir ve gelecek kuşaklara aktarılabilir. Bugünkü sürdürülemez üretim ve tüketim kalıpları, kendi esenliğimiz ve çocuklarımızın esenliği adına değiştirilmelidir.
- Ortak sorumluluk. Dünya ölçeğinde ekonomik ve sosyal kalkınmanın ve uluslararası barış ve güvenliğe yönelik tehditlerin yönetim sorumluluğu dünya uluslarınca paylaşılmalı, bunların gerekleri çok taraflı olarak yerine getirilmelidir. Dünyanın en evrensel ve temsil gücü en yüksek örgütü olarak Birleşmiş Milletler bu konuda merkezi bir rol oynamalıdır.

7. Bu ortak değerleri hayata geçirmek için özel önem verdi imiz kilit hedefler belirlemiş bulunuyoruz:

II. Barış, Güvenlik ve Silahsızlanma

8. İster devletlerin kendi içlerinde, ister devletler arasında olsun, son on yılda 5 milyonu aşkın can alan savaş belasından halklarımızı kurtarmak için hiç bir çabadan kaçınmayacağız. Kitle imha silahlarının yarattığı tehlikeleri bertaraf etmek için de çaba harcayacağız.

9. Bu amaçla :

- Ulusal konularda olduğu kadar uluslararası ilişkilerde de hukukun üstünlüğünü güçlendirmeye, özellikle, Birleşmiş Milletler Antlaşması uyarınca, üye ülkelerin taraf oldukları davalarda Uluslararası Adalet Divanı'nın vereceği kararlara uymalarını sağlamaya;
- Çatışmaların önlenmesi, uyuşmazlıkların barışçı çözümü, barı koruma, çatışma sonrası barış kurma ve imar için ihtiyaç duyduğu kaynak ve araçları kendisine sağlayarak Birleşmiş Milletler'i uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında daha etkin kılmaya;
- Anlaşma'nın VIII. Bölümü hükümleri uyarınca Birleşmiş Milletler ile bölgesel örgütler arasındaki işbirliğini güçlendirmeye;
- Silah kontrolü ve silahsızlanma ve uluslararası insani hukuk ve insan haklara hukuku gibi alanlardaki sözleşmelerin Taraf Devletler tarafından uygulanmasını sağlamaya ve tüm devletleri Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne ilişkin Roma Sözleşmesi'ni imzalama ve onaylamaya çağırmaya;
- Uluslararası terörizme karşı ortak eylem içine girmeye ve mümkün olan en kısa zamanda konuyla ilgili tüm uluslararası anlaşmalara katılmaya;
- Dünya uyuşturucu sorunuyla mücadele kararlılığımızı hayata geçirmek üzere çabalarımızı iki katına çıkarmaya;
- İnsan kaçakçılığı ve para aklama dahil olmak üzere, her yönüyle sınıraşırı suçlarla mücadele çabalarımızı yoğunlaştırmaya;
- Birleşmiş Milletler yaptırımlarının masum halklar üzerindeki olumsuz etkilerini en alt düzeye indirmeye; söz konusu yaptırımları düzenli aralıklarla gözden geçirmeye; ve yaptırımların üçüncü taraflar üzerindeki olumsuz etkilerini gidermeye;
- Başta nükleer silahlar olmak üzere, kitle imha silahlarının ortadan kaldırılması için yoğun çaba harcamaya ve nükleer tehlikenin ortadan kaldırılması yollarını belirlemek üzere uluslararası bir konferans toplanması dahil olmak üzere, bu amaca ulaşmak üzere başvurulabilecek tüm seçenekleri göz önünde bulundurmaya;
- Yakında toplanacak olan Birleşmiş Milletler Yasadışı Küçük ve Hafif Silah Trafiki Konferansı'nın alacağı tavsiye kararlarını da dikkate alarak ve özellikle küçük çaplı silah transferlerini daha saydam hale getirerek ve bölgesel silahsızlanma önlemlerini destekleyerek, yasadışı küçük ve hafif silah trafiğine son vermek üzere ortak eylem içine girmeye;

- Tüm devletleri Anti Personel Mayınlarının Kullanımının, Depolanmasının, Üretimini ve Transferinin Yasaklanması ve Bunların İmhası Anlaşması ile Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi'nin Değiştirilmiş Mayın Protokolü'ne katılmaya çağırılmaya karar vermiş bulunuyoruz.
10. Üye Devletleri, kendi başlarına ve toplu olarak, bugün ve gelecekte, Olimpik Barış'a uymaya ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin spor ve olimpik ideal aracılığıyla barı ve insani anlayışı yüceltme çabalarını desteklemeye çağırıyoruz.

III. Kalkınma ve Yoksullukla Mücadele

11. Kadın, erkek, çocuk, tüm kardeşlerimizi, bugün bir milyarı aşkın kişiyi pençesine almış olan koyu ve kişiyi insanlıktan uzaklaştıran yoksulluktan kurtarmak için hiç bir çabadan kaçınmayacağız. Kalkınma hakkını herkes için bir gerçek haline getirmeye ve insanoğlunu muhtaçlıktan kurtarmaya kararlıyız.
12. Dolayısıyla, kalkınmaya ve yoksullu un ortadan kaldırılmasına elverişli bir ortamın - hem ulusal, hem küresel düzeyde - yaratılmasına kararlıyız.
13. Bu hedeflere ulaşmadaki başarı öteki faktörlerin yanı sıra her ülkede iyi yönetişime bağlıdır. Ayrıca uluslararası düzeyde iyi yönetişime ve mali, parasal ve ticari sistemlerde saydamlığa bağlıdır. Açık, adil, kurallara bağlı, öngörülebilir ve ayırım yapmayan çok taraflı bir ticari ve mali sistem için kararlıyız.
14. Gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir kalkınmalarını finanse etmek için gerekli kaynakları seferber etmede karşılaştıkları engeller bize kaygı vermektedir. Bu nedenle, 2001 yılında toplanacak olan Kalkınmanın Finansmanı İçin Üst Düzey Uluslararası ve Hükümetlerarası Konferansın başarıya ulaşmasını sağlamak amacıyla her çabayı harcayacağız.
15. Ayrıca, en az gelişmiş ülkelerin özel ihtiyaçlarının karşılanmasına çalışacağız. Bu bağlamda, Mayıs 2001'de toplanacak olan Üçüncü Birleşmiş Milletler En Az Gelişmiş Ülkeler Konferansı'nı memnunlukla karşılıyoruz ve başarısını sağlamak için çaba harcayacağız. Sanayileşmiş ülkeleri de :
- en az gelişmiş ülkelerin tüm ihraç malları için, tercihan söz konusu konferans tarihinden önce, bir gümrük vergisi ve kota bağışıklığı politikasını uygulamaya koymaya;
 - ağır borç yükü altındaki yoksul ülkeler için geliştirilmiş borç hafifletme programını daha fazla gecikmeksizin uygulamaya ve söz konusu ülkelerin, yoksulluğu azaltmak, için kanıtlanabilir taahhüt altına girmeyi kabul etmelerine karşılık, tüm ikili resmi borçlarını silmeyi kabul etmeye;
 - başta ellerindeki kaynakları yoksulluğun azaltılması için kullanma yönünde ciddi çaba harcayan ülkeler olmak üzere, daha cömert kalkınma yardımında bulunmaya çağırıyoruz.
16. Ayrıca borçların uzun vadede sürdürülebilir kılmaya yönelik çeşitli ulusal ve uluslararası önlemlerden yararlanarak, düşük ve orta gelir düzeyindeki

gelişmekte olan ülkelerin borç sorunlarıyla kapsamlı ve etkin biçimde ilgilenmeye kararlıyız.

17. Ayrıca Barbados Eylem Programı'nı ve Genel Kurul'un yirmi ikinci özel dönem toplantısı sonuçlarını hızla ve eksiksiz uygulayarak, gelişmekte olan küçük ada devletlerinin özel ihtiyaçlarının karşılanması için kararlıyız. Uluslararası topluluğu, edilgenlik endeksinin hazırlanmasında, gelişmekte olan küçük ada devletlerinin özel sorunlarını dikkate alınmasını sağlamaya çağırıyoruz.

18. Denize çıkışı olmayan gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaç ve sorunlarının bilincindeyiz ve gerek ikili, gerek çok taraflı kaynakları, özel kalkınma ihtiyaçlarına cevap vermek üzere, bu ülke grubuna daha fazla mali ve teknik yardım yapmaya ve transit taşımacılık sistemlerini iyileştirerek, coğrafyadan kaynaklanan engelleri aşmada söz konusu ülkelere yardımcı olmaya çağırıyoruz.

19. Bunlara ek olarak :

- Günlük geliri bir doların altında bulunan nüfusu ve açlık çeken nüfusu 2015 yılına kadar yarıya indirmeye ve aynı tarihe kadar, sağlıklı içme suyuna ulaşamayan ya da gücü yetmeyen nüfusu da yarıya indirmeye;
- Aynı tarihe kadar, dünyanın her yanındaki kız-erkek çocukların eksiksiz bir ilköğretim dönemini tamamlamalarını ve kız ve erkek çocukların eğitimin her aşamasında fırsat eşitli ine sahip olmalarını sağlamaya;
- Aynı tarihe kadar, bugünkü anne ölüm oranını dörtte üç, 5 ya altı çocuk ölüm oranını üçte iki azaltmaya;
- HIV/AIDS, sıtma ve insanlığı tehdit eden öteki önemli hastalıkların yayılmasını, yine aynı tarihe kadar, önce durdurmayı, ardından geriletmeyi başarmış olmaya;
- HIV/AIDS nedeniyle anasız-babasız kalmış çocuklara özel yardım sağlamaya;
- "Gecekondusuz Kentler" girişiminde öngörüldüğü üzere, 2020 yılına kadar en az 100 milyon gecekondu sakininin hayatında önemli iyileşme sağlamaya karar vermiş bulunuyoruz.

20. Ayrıca :

- Yoksulluk, açlık ve hastalıkla mücadelenin etkin bir aracı olarak kadın-erkek eşitliğini güçlendirmeye ve kadının etkinliğini arttırmaya ve gerçekten sürdürülebilir kalkınmaya ivme kazandırmaya;
- Dünyanın her yanındaki gençlere makul ve üretken iş bulmaları için somut fırsat verecek stratejiler geliştirip uygulamaya;
- İlaç sanayiini, zorunlu ilaçları, gelişmekte olan ülkelerdeki ihtiyaç sahiplerinin ulaşabileceği ve satın alabileceği biçimde üretmeye özendirmeye;
- Kalkınma ve yoksullukla mücadele hedefleri doğrultusunda özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla güçlü ortaklıklar geliştirmeye;
- Başta bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere, yeni teknolojilerin sağladığı yararların, Ekonomik ve Sosyal Konsey 2000 Bakanlar Bildirgesi'nde yer alan tavsiyelere uygun olarak tüm topluma yaygınlaştırılmasını sağlamaya karar vermiş bulunuyoruz.

IV. Ortak Çevrenin Korunması

21. Başta çocuklarımız ve torunlarımız olmak üzere tüm insanlığı insanoğlunun faaliyetleri nedeniyle onarılamaz ölçüde bozulmuş ve kaynakları artık ihtiyaçları karşılayamayacak kadar yetersizleşmiş olan bir gezegende yaşama tehdidinden kurtarmak için hiç bir çabadan kaçınmamalıyız.
22. Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda kabul edilmiş olan Gündem 21'de belirtilenler dahil olmak üzere, sürdürülebilir kalkınma ilkelerine desteğimizi bir kez daha vurguluyoruz.
23. Bu nedenle, çevresel etkinliklerimizin tümünde yeni bir korumacılık ve ev sahipliği ahlakını benimsiyor ve bu doğrultuda ilk adım olarak :
- Kyoto Protokolü'nün, tercihan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın 2002 yılında gerçekleşecek olan onuncu yıldönümünden önce yürürlüğe girmesi ve sera gazları üretiminde öngörülen azaltmanın gerçekleşmesi için her çabayı harcamaya;
 - Her tür ormanın işletilmesi, korunması ve sürdürülebilir biçimde geliştirilmesi için toplu çabalarımızı yoğunlaştırmaya;
 - Başta Afrika olmak üzere, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve Ciddi Kuraklık ve/veya Çölleşmeyle Karşı Kaşıya Bulunan Ülkelerde Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi'nin eksiksiz uygulanması için yoğun çaba harcamaya;
 - Su kaynakları işletme stratejilerini bölgesel, ulusal ve yerel düzeylerde adil bir da ılım ve yeterli miktarda su sağlayacak biçimde geliştirerek su kaynaklarının sürdürülemez biçimde kullanılmasına bir son verilmesini sağlamaya;
 - Doğal afetlerin ve insanın neden olduğu afetlerin sayısını ve etkilerini azaltmak üzere işbirliğini yoğunlaştırmaya;
 - İnsan genine ilişkin bilgiye karşılıksız ulaşılmasını sağlamaya karar vermiş bulunuyoruz.

V. İnsan Hakları, Demokrasi ve İyi Yönetişim

24. Demokrasinin geliştirilmesi ve hukukun üstünlüğünün yanı sıra, kalkınma hakkı dahil olmak üzere, uluslararası kabul gören insan hakları ve temel özgürlüklere saygının güçlendirilmesi için hiç bir çabadan kaçınmayacağız.
25. Dolayısıyla:
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni bir bütün olarak saymaya ve yüceltmeye;
 - Ülkelerimizde herkesin medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarını korumaya ve geliştirmeye;
 - Ülkelerimizin, azınlık hakları dahil olmak üzere, demokrasi ve insan haklarına saygı ilkeleri ve uygulamaları hayata geçirme kapasitesini güçlendirmeye;

- Kadına yönelik her tür şiddetle mücadele etmeye ve Kadına Yönelik Her Tür Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'ni uygulamaya;
- Göçmenlerin ve göçmen işçiler ile onların ailelerinin insan haklarının korunması ve bu haklara saygının güçlendirilmesi, pek çok toplumda giderek artmakta olan ırkçı ve yabancı düşmanı eylemlere son verilmesi ve tüm toplumlarda daha geniş bir uyum ve hoşgörünün sağlanması için gerekli önlemleri almaya;
- Ülkelerimizdeki her bireyin katılımını sağlayacak daha geniş kapsamlı siyasal süreçler doğrultusunda ortak çaba harcamaya;
- Medyanın zorunlu görevini yerine getirme özgürlüğünü ve halkın bilgi alma hakkını güvence altına almaya karar vermiş bulunuyoruz.

VI. Güçsüz Kesimlerin Korunması

26. Doğal afetler, toplu kıyım, silahlı çatışma ve diğer insani felaketlerden büyük zarar gören çocukların ve bir bütün olarak sivil halkın normal hayatlarına mümkün olan en kısa zamanda dönmelerini sağlamak üzere gereken her türlü yardım ve korumadan yararlanmaları için hiç bir çabadan kaçınmayacağız.

Dolayısıyla:

- Karmaşık olağanüstü hal ortamında bulunan sivillerin korunmasını uluslararası insani hukuka uygun olarak genişletmeye ve güçlendirmeye;
- Mültecilere ev sahipliği yapan ülkeler ile külfetin paylaşılması dahil olmak üzere işbirliğini ve insani yardım çalışmaları koordinasyonunu güçlendirmeye; ve tüm mülteciler ile yerlerinden edilmiş kişilere, güvenli ve onurlu bir biçimde gönüllü olarak evlerine dönmeleri ve toplumları ile yeniden ve sorunsuz biçimde bütünleşmelerinde yardımcı olmaya;
- Çocuk Hakları Sözleşmesi ile onun çocukların silahlı çatışmaya katılması ve çocukların satılması, çocuk fahişeli i ve çocuk pornografisi ile ilgili Protokollerin onaylanması ve eksiksiz uygulanmasını teşvik etmeye karar vermiş bulunuyoruz.

VII. Afrika'nın Özel İhtiyaçlarının Karşlanması

27. Afrika'nın dünya ekonomisindeki yerini alabilmesi için, Afrika'da demokrasinin yerleşmesini destekleyici iz ve kalıcı barış , yoksullukla mücadele ve sürdürülebilir kalkınma mücadelelerinde Afrikalılar'a yardımcı olacağız.

28. Bu amaçla:

- Afrika'nın gelişmekte olan demokrasilerinin siyasal ve kurumsal yapılarına

tam destek vermeye;

- Çatışmaların önlenmesi ve siyasal istikrarın güçlendirilmesine yönelik bölgesel ve alt-bölgesel mekanizmaları teşvik etmeye ve korumaya; ve kıtadaki barış gücü operasyonları için güvenilir kaynak akımını sağlamaya;
- Dış borçların silinmesi, piyasalara daha kolay giriş sağlanması, daha fazla Resmi Kalkınma Yardımı sağlanması, ve teknoloji transferinin yanı sıra daha fazla Doğrudan Yabancı Yatırım sağlanması dahil olmak üzere, Afrika'nın yoksullukla mücadele ve sürdürülebilir kalkınma sorunları için özel önlemler almaya;
- Afrika'nın, HIV/AIDS ve öteki bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önleme kapasitesini kurmasına yardımcı olmaya karar vermiş bulunuyoruz.

VIII. Birleşmiş Milletler'in Güçlendirilmesi

29. Aşağıdaki önceliklerin tamamının gereklerini yerine getirmede Birleşmiş Milletler'i daha etkin bir örgüte dönüştürmek için hiç bir çabadan kaçınmayacağız: tüm halkların kalkınması için mücadele; yoksulluk, cehalet ve hastalıkla mücadele; adaletsizlikle mücadele; şiddet, terör ve suçla mücadele ve ortak gezegenimizin bozulması ve tahrip edilmesi ile mücadele.

30. Bu amaçla:

- Birleşmiş Milletler'in ana tartışma, politika geliştirme ve temsil etme organı olan Genel Kurul'un merkezi konumunu bir kez daha vurgulamaya ve Genel Kurul'un söz konusu rollerini etkin biçimde oynamasını sağlamaya;
- Güvenlik Konseyi'nde her yönüyle kapsamlı bir reform yapılması için çabalarımızı yoğunlaştırmaya;
- Son sıralarda sağladığı başarılarından da yararlanarak Ekonomik ve Sosyal Konsey'i daha da güçlendirmeye ve Anlaşma'nın kendisine verdiği görevleri yerine getirmesine yardımcı olmaya;
- Uluslararası ilişkilerde adaletin yerine gelmesini ve hukukun üstünlüğünü güvenceye almak üzere Uluslararası Adalet Divanı'nı güçlendirmeye;
- Birleşmiş Milletler'in ana organlarının işlevlerini yerine getirirken kendi aralarında düzenli görüşmelerde bulunmalarını ve koordinasyonlarını teşvik etmeye;
- Örgütün kendisine verilen görevleri yerine getirmesi için gerekli kaynakların zamanında ve öngörülebilir biçimde sağlanmasını temin etmeye;
- Sekreteryaya'nın, mevcut olan en iyi yönetim uygulamaları ve teknolojilerinden yararlanarak ve üye ülkeler tarafından belirlenen öncelikleri yansıtan görevlere öncelik vererek, ve Genel Kurul'da kabul edilen açık kural ve usullere uygun olarak, üye ülkelerin çıkarları doğrultusunda söz konusu kaynakları en iyi biçimde değerlendirmesini sağlamaya;

- Birleşmiş Milletler ve Bağlı Kuruluşlar Personelinin Güvenliğine İlişkin Sözleşme'ye uyulmasını teşvik etmeye;
- Barış ve kalkınma sorunlarına tam anlamıyla koordine edilmiş bir yaklaşım sağlanması amacıyla Birleşmiş Milletler, bağlı kuruluşlar, Bretton Woods kurumları, Dünya Ticaret Örgütü ve diğer çok taraflı kuruluşlar arasında daha geniş politika uyumu ve daha iyi işbirliği sağlamaya;
- Barış ve güvenlik, ekonomik ve sosyal kalkınma, uluslararası hukuk ve insan hakları, demokrasi ve kadın-erkek eşitliği dahil olmak üzere, çeşitli alanlarda Birleşmiş Milletler ile ulusal parlamentoların küresel üst kuruluşu olan Parlamentolar Birliği arasındaki işbirliğini daha da güçlendirmeye;
- Örgütün amaç ve programlarının gerçekleşmesine katkıda bulunmaları için özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve genelde sivil topluma daha geniş olanaklar sağlamaya karar vermiş bulunuyoruz.

31. Genel Kurul'u, bu Bildirge hükümlerinin uygulanmasında sağlanan ilerlemeyi düzenli olarak değerlendirmeye ve Genel Sekreter'i Genel Kurul tarafından incelenmek ve alınacak yeni önlemlere temel oluşturmak üzere düzenli olarak rapor vermeye çağırıyoruz.

32. Bu tarihsel fırsattan yararlanarak, barış, işbirliği ve kalkınma için evrensel özlereimizi gerçekleştirmemize aracılık edebilecek olan Birleşmiş Milletler'in tüm insanlık ailesinin vazgeçilmez ortak yuvası olduğunu bir kez daha vurguluyoruz. Dolayısıyla, bu ortak amaçlara olan sarsılmaz desteğimizi ve bunlara ulaşma kararlılığımızı beyan ediyoruz.

New York
8 Eylül 2000

EK 3: Anket Soruları

YALOVA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL POLİTİKA ALANI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Sayın ilgili

Uygulanmakta olan bu anketten elde edilecek bilgiler tamamen bilimsel veri olarak kullanılacaktır. Ankete katıldığınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Mehmet

KARAKAŞ

YALOVA İLİNDE YOKSULLUK ARAŞTIRMASI ANKET FORMU

1. Oturduğunuz ilçe

Mahallesi.....

2. Doğum Tarihiniz.....

3. Kentte ilk geldiğiniz yıl.....

4. Kentte temelli yerleştiğiniz yıl.....

5. Aslen nerelisiniz?.....

6. İdari açıdan doğum yeriniz neresidir?

1) İl

2) İlçe

3) Köy

7. Yaşınız

1) 15-18

2) 18-24

3) 25-34

4) 35-44

5) 45-54

6) 55-64

7) 65-+

8. Cinsiyetiniz

1) Bay

2) Bayan

9. Eğitim Durumunuz

- 1) Okur yazar değil 2) okur yazar 3) ilkokul 4) ortaokul
5) Lise 6) Meslek Lisesi 7) Y. Okul Fakülte

10. Medeni Durumunuz

- 1) Bekâr 2) Evli 3) Eşi ölmüş 4) Boşanmış

11. Mensup olduğu sosyal güvenlik kurumu

- 1) Yok 2) SSK 3) Bağ-Kur 4) E. Sandığı
5) Özel Sigorta 6) Vakıf- Yardım Sandığı 7) Yurt Dışı Emekli

12. Mesleğiniz

- 1) Geçici işçi 2) İşçi 3) Esnaf Zanaatkâr 4) Temizlik
Hiz. 5) Seyyar Satıcı 6) çiftçi 7) Memur 8)
Çocuk Bakımı 9) Şoför 10) Ev Hanımı 11) İşsiz
12) emekli 13) Tüccar 14) Diğer

13. Ailenizin aylık toplam geliri

- 1) 300-500 2) 501-1000 3) 1001-1500 4) 1500-2000
5) 2000-+ 6) Cevapsız

14. Kaç çocuğunuz var

- 1) 1-2 2) 3-4 3) 5-6 4) 6 dan fazla

15. Okula giden kaç çocuğunuz var?

- 1) Hiç 2) Bir 3) İki 4) Üç 5) Dört 6) Beş ve daha fazla

16. İlkokul çağı geldiği halde okula gitmeyen çocuğunuz var mı?

- 1) Evet 2) Hayır

17. Cevabınız 'evet' ise nedeni nedir?.....

18. Olanaklarınız elverse çocuklarınız hangi okulda okutabilmeyi isterdiniz?

- 1) Hiç okutmam 2) ilkokulu okuturdum 3) Liseyi okuturdum
4) Üniversiteyi okuturdum 5) Başka

19. Kaç yıldır Yalova da oturuyorsunuz?

- 1) 1-9 2) 10-19 3) 20 yıl ve üzeri

20. Ailenizin veya sizin Yalova ya geliş nedeniniz nedir?

1) Daha iyi bir yaşam	2) Çocukların eğitimi	3) İşsizlik	4) Sağlık
5) Topraksızlık	6) Görev	7) Tabii afetler	
8) Yurt dışından kesin dönüş	9) Terör/ Güvenlik	10) Siyasal vaatler	

21. Yalova ya geldikten sonra hayatınızda neler değişti?

	Evet	Biraz	Hayır
Fikirler	()	()	()
Hayat Tarzım	()	()	()
Siyasi görüşüm	()	()	()
Konuşmam /şivem	()	()	()
Ekonomik durum olum yönde	()	()	()
İnançlarım	()	()	()

22. Tekrar memleketinize dönmek ister misiniz?

- 1) Evet 2) Hayır

23. Cevabınız EVET ise bunu nedeni nedir?

- (1) Kyme, kentteki yaşam pahalı olduğu için dönmek istiyorum.
(2) Kyme, kent yaşamına alışamadığım için dönmek istiyorum.
(3) Kyme, kentin çocuklarımın ahlakını bozduğu için dönmek istiyorum.
(4) Diğer (Lütfen belirtiniz).....

24. Cevabınız HAYIR ise bunun nedeni nedir?

- (1) kentte daha fazla kazanç sağlamaktayım
(2) Kentte daha iyi yükselme olanağım olduğu için
(3) Kentte çocuklarım daha iyi eğitim görmekteler.
(4) Çevrenin 'kentte başarısız oldu' demesinden çekindiğim için.

25. Memleketinizden veya Yalova dışından size para yolluyorlar mı?

- 1) Evet 2) Hayır

26. Memleketinizden veya Yalova dışından size yiyecek yolluyorlar mı?

- 1) Evet 2) Hayır

27. Memleketinizden veya Yalova dışından size giyecek yolluyorlar mı?

- 1) Evet 2) Hayır

28. Memleketinizden veya Yalova dışından size ev eşyası yolluyorlar mı?

- 1) Evet 2) Hayır

29. Memleketinizden size neler gelir?

- 1) Hiçbir şey 2) Yakacak 3) Satmak için öte beri
4)Diğer.....

30. Yalova ya geldiğiniz ilk günlerde iş durumunuz neydi?

- 1) İşim yoktu 2) Kısa süreli işlerde 3) Devamlı bir işim vardı
4) Emekliydi

31. Yalova ya ilk gelişinizden bu yana kaç defa iş değiştirdiniz?

- 1) Hiç değiştirmedim 2) Bir defa 3) İki defa 4) Üç
defa 5) Dört defa ve üstü

32. Şimdiki işinizden memnun musunuz?

- 1) Memnunum 2) Kararsızım elimden başka bir iş gelmiyor
3) kararsızım daha iyi bir iş arıyorum 4) Memnun değilim elimden başka
bir iş gelmiyor 5) Memnun değilim başka bir iş arıyorum.

33. Ek gelir elde etmek için başka bir iş yapıyor musunuz?

- 1) Evet 2) Hayır 3) Bazen

34. Aylık gelirinize gideriniz denk mi?

- 1) Evet 2) Hayır Borçlanıyorum 3) Çok az tasarruf
yapabiliyorum4) Büyük bir kısmını tasarruf edebiliyorum

35. Eğer tasarruf yapabiliyorsanız tasarruflarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- 1) Yalova da gayrimenkul alıyorum 2) Memleketimden gayrimenkul alıyorum
3) Altın/ dövize yatırıyorum 4) Tahvil Hisse senedi alıyorum
5) Bankaya yatırarak 5) işimi geliştirmek için kullanıyorum.
7)Diğer.....

36. Hanenizde şu ev aletlerinden hangileri bulunmaktadır.

Ev içi Aletler	Var	Yok		Var	Yok
Derin dondurucu	()	()	Koltuk takımı	()	()
Çamaşır makinesi	()	()	Bilgisayar	()	()
Televizyon	()	()	VCD Player	()	()
Elektrik süpürgesi	()	()	Kamera	()	()
Mikrodalga fırın	()	()	Bulaşık makinesi	()	()
Radyo	()	()	Uydu seti	()	()
Müzik seti	()	()	Halı yıkama mak.	()	()
Ev sinema sistemi	()	()	Telsiz telefon	()	()
Plazma TV.	()	()			

37. Cep telefonunuz var mı?

- 1) Evet 2) Hayır 3) Evet ise Modeli.....

38. Arabanız var mı?

- 1) Evet 2) Hayır 3) Evet ise modeli.....

39. Aşağıdaki mal ve hizmetlerden sizce hangileri gerekli hangileri gereksizdir?

Mal ve hizmetler	Gerekli	Gereksiz	Çok gerekli
Araba	()	()	()
Video	()	()	()
Müzik Seti	()	()	()
Bulaşık makinesi	()	()	()
Bir ay yaz tatili	()	()	()
Yazlık ev	()	()	()
Avrupa seyahati	()	()	()
Bilgisayar	()	()	()

Müstakil ev () () ()
Çamaşır makinesi () () ()

40. Nasıl bir konutta oturmaktasınız?

1) Apartman 2) Müstakil bir bahçeli ev 3) özel bir site 4)
Akrabalarımın toplandığı apartmanda 5) Cevap yok

41. Oturduğunuz evin kullanma alanı kaç metrekaredir?

1)0-75 2) 80-90 3) 100-150 4) 160-200 5) 200 üstü

42. Şuanda oturduğunuz mahalle Yalova da kaçınıcı yerleşim yerinizdir?

1) Bir 2) İki 3) Üç ve daha çok

43. Oturduğunuz konutu ve mahalleyi tercih etmeniz de aşağıdakilerin hangileri etkilidir?

Tercih nedeni	Etkili değil	Etkili	Çok etkili
1) Akraba ve hemşehrilerime yakınlık	()	()	()
2) iş yerine yakınlık	()	()	()
3) İskânın ve yerleşmenin kolay oluşu	()	()	()
4) Halkının iyi oluşu	()	()	()
5) Gelirime uygun	()	()	()
6) Aile yaşantımıza uygun	()	()	()
7) Merkezi bir semt	()	()	()
8) Politik vaatler	()	()	()
9) Okula yakın	()	()	()

44. İçinde oturduğunuz konutun mülkiyet durumu nasıldır?

1) Ev kendimin 2) Kiracıyım 3) Anne-babama ait 4) Başkalarına ait

45. Eğer kiracı iseniz kira bedeli nedir?

1) 100-190 2) 200-290 3) 300-490 4) 500-600 5) 600 TL ve üzeri

46. Şuan oturduğunuz konutun yapım sistemi ve malzemesi nedir?

1) Betonarme 2) Kargir 3) Ahşap 4) Diğer.....

47. İçerisinde oturduğunuz konutun oda sayısı nedir?

- 1) Bir odalı 2) İki odalı 3) Üç odalı 4) Dört odalı 5) Beş odalı
6) Diğer.....

48. İçerisinde oturduğunuz konutun iç yapısı nasıldır?

Konutun iç yapısı	Var	Yok	Konutun iç yapısı	Var	Yok
Ayrı mutfak	()	()	Ayrı tuvalet	()	()
İçeride tuvalet	()	()	Ayrı banyo	()	()
Salon	()	()	Ayrı yatak odaları	()	()
Ayrı misafir odası	()	()			

49. Evinizi nasıl ısıtıyorsunuz?

- 1) Kömür sobası 2) Odun sobası 3) Gaz/ tüp sobası 4) Elektrikli/
radyatör soba 5) Kalorifer 6) Doğal gaz 7) Ocak
8)Diğer.....

50. Bu evde kaç yıldır oturuyorsunuz?

- 1) Bir yıldan az 2) 1-2 3) 3-5 4) 6-10 5) 11-
19 6)20+

51. Bulduğunuz semtten başka bir semtte yerleşmeyi düşünür müydünüz?

- 1) Evet hemşerilerime yakınlaşmak için 2) Evet iş yerine yakınlaşmak için
3) Evet sosyal olanaklardan daha iyi yararlanmak için 4) evet daha iyi bir
geçim sağlamak için 5)Hayır

52. Anket hakkında belirtmek istediğiniz görüşleriniz varsa yazınız

.....
.....
.....

ÖZGEÇMİŞ

Havva KOCATEPE, 1985 yılında Yalova'da doğmuş, ilköğretimini Müfettiş Hamdi Girgin İlköğretim Okulunda ve lise öğrenimini Yalova Lisesi'nde tamamlamıştır.

2006 yılında Kocaeli Üniversitesi Halkla İlişkiler bölümünden mezun olmakla birlikte 2008 yılında Anadolu Üniversitesi İşletme bölümünden mezun olmuştur.

2006 yılından beri gayrimenkul danışmanlığı sektöründe yönetici olarak çalışmaktadır.